Laurence Harvey

Data şi locul naşterii: 1 octombrie 1927, Yoniskis. Debutul pe ecran: *Casa întunericului* — 1948 (regia Oswall Mitchell, cu Lesley Osmond). Alte filme: *Trandafirul negru* — 1950 (regia David McDonald), *Există un alt soare* — 1950 (regia Lewis Gilbert), *Cei buni mor tineri* — 1951 (regia Lewis Gilbert), *Femeile în amurg* — 1952 (regia Gordon Parry), *Regele Richard şi cruciaţii* — 1954 (regia D. Butler, cu Virginia Mayo), *Romeo şi Julietta* — 1954 (regia Renatto Castellani, cu Susan Shental), *Sînt un aparat de fotografiat* — 1955 (regia Henry Cornelius, cu Julie Harris), *Furtună deasupra Nilului* — 1955 (regia Terence Young), *Trei într-o barcă* — 1956 (regia A. E. W. Mason), *Drumul spre înalta societate* — 1958 (regia Jack Clayton, cu Simone Signoret), *Butterfield 8* — 1959 (cu Elizabeth Taylor), *Lungul, scurtul şi înaltul* — 1960 (regia Leslie Norman, cu Richard Harris), *Alamo* — 1962 (regia John Wayne), *Fata bătrînă* — 1962 (cu Shirley McLaine), *Vară şi fum* — 1962 (regia Peter Glenville, cu Geraldine Page), *Lumea minunată a fraţilor Grimm* — 1963 (regia Henry Levin, cu Claire Bloom), *Candidatul din Manciuria* — 1963 (regia John Franckenheimer), *Omul care fuge* — 1963 (regia Carol Reed, cu Alan Bates şi Lee Remick), *O fată numită Tamiko* — 1964 (regia John Sturges), *Ceremonia* — 1964 (regia Laurence Harvey, cu John Ireland şi Sarah Miles), *Robii* — 1964 (regia Kenneth Hughes, cu Kim Novak), *Darling* — 1965 (regia J. Schlesinger, cu Julie Cristie), *Viaţa în înalta societate* — 1965 (regia T. Hotcheff, cu Jean Simmons şi Honor Blackman), *Un dandy în aspic* — 1966 (regia Anthony Mann), *Spionul cu nasul rece* — 1967 (regia Daniel Petrie), *Yachtul* — 1968 (cu Orson Welles), *Lupta pentru Roma* — 1968 (regia Robert Siodmak, cu Sylvia Koscina şi Orson Welles).

FLACARA COLECTIE '69

Raquel Welch

Data şi locul naşterii: 5 septembrie 1942, Chicago. Debutul pe ecran: *Un om bun la toate* — 1963 (cu Elvis Presley). Alte filme: *Casa doamnei Ade* — 1964, *Loana* — 1965 (regia Don Chaffey, cu John Richardson), *Călătorie fantastică* — 1966 (regia Richard Fleisher, cu Stephen Boyd), *Doamna din ciment* — 1967, *Cea mai veche meserie din lume* — 1967 (regia Michel Pheghaar), *Cei mai teribili mînunchi* — 1968 (regia Ken Annakin, cu Edward G. Robinson), *Prietenul meu diavolul* — 1968 (regia Stanley Donen).

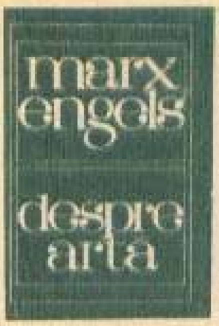

OBIŞNUIŢI SĂ VĂ VERIFICAŢI DIN CÎND ÎN CÎND BIBLIOTECA?

AVEŢI ULTIMELE APARIŢII DIN COLECŢIILE INTERESANTE? DACĂ NU, URMĂRIŢI ÎN LIBRĂRII COLECŢIILE:

Biblioteca marxist-leninistă
Biblioteca de filozofie şi sociologie
Pagini din istoria patriei
Popoare, culturi, civilizaţii
Savanţi de pretutindeni
Enciclopedia de buzunar
Pe harta lumii
Scriitori români
Minerva
Oameni de seamă
Romane de ieri şi de azi
Cele mai frumoase poezii
Clasicii literaturii universale
Criterion
Poesis
Studii
Mici îndreptare de monumente istorice
Maeştrii artei româneşti
Foto-film
Radio şi televiziune

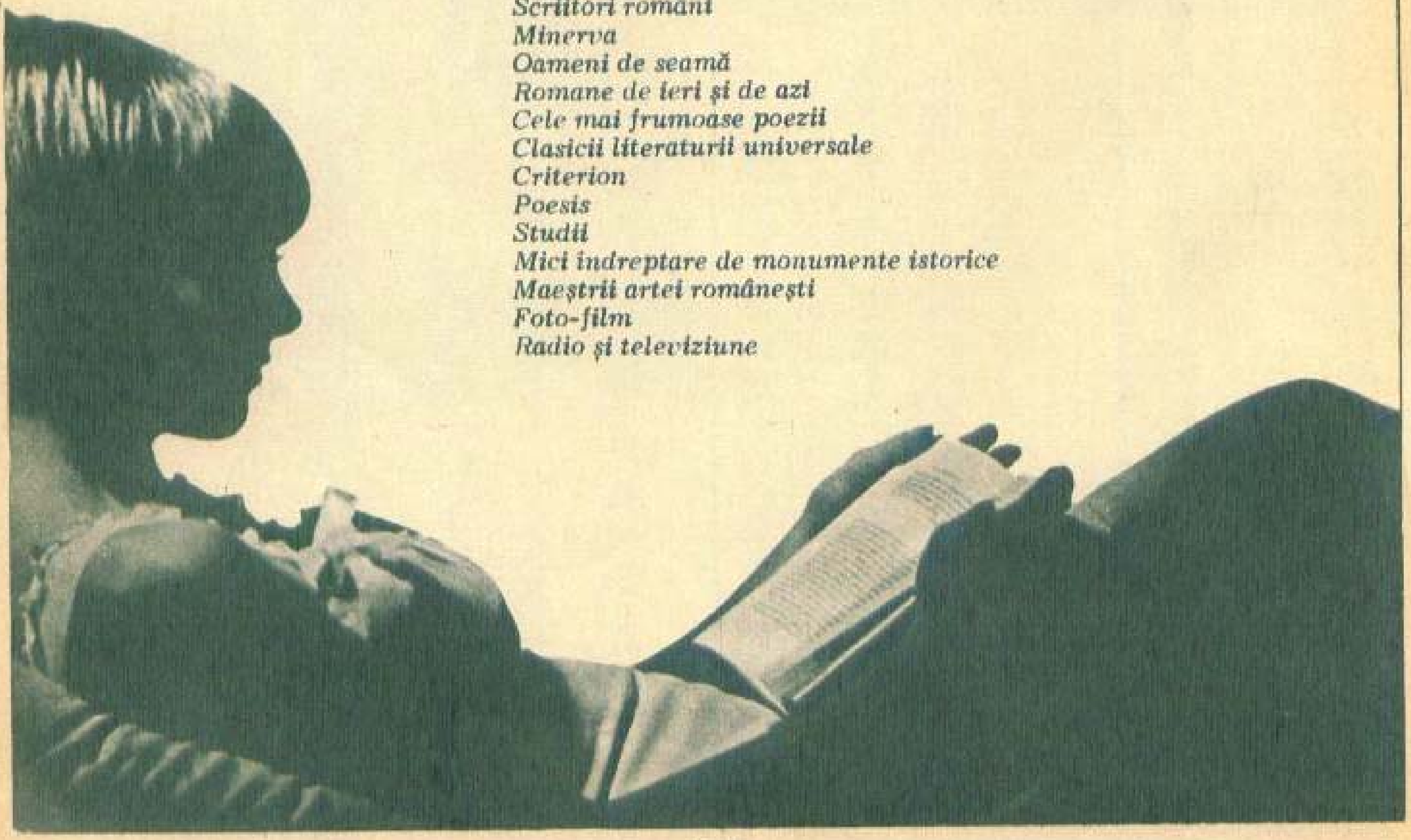

Brigitte Bardot

Data și locul nașterii : 28 septembrie 1934, Paris. A debutat în anul 1952, în filmul *Vâgăuna normandă* (cu Bourvil). Pînă în 1956 a interpretat roluri mărunte într-o serie de filme, dintre care amintim *Elena din Troia* și *Marile manevre* (regia René Clair). În același an, filmul lui Roger Vadim *Și Dumnezeu a creat femeia* o lansează ca vedetă. Notăm din filmografia ei : *În caz de nenorocire* — 1958 (cu Jean Gabin), *Babette pleacă la război* — 1959 (regia Christian Jaque), *Adevărul* — 1960 (regia H. G. Clouzot), *Viață particulară* — 1961 (regia Louis Malle, cu Marcello Mastroianni), *Odihna războinicului* — 1962 (cu Robert Hossein), *Disprețul* — 1963 (regia Jean-Luc Godard, cu Jack Palance), *Viva Maria* — 1964 (regia Louis Malle, cu Jeanne Moreau), *Din toată inima* — 1967 (cu Laurent Terzieff), *Shallako* — 1968 (cu Sean Connery), *Povestiri extraordinare* (regia Louis Malle, cu Alain Delon).

Marcello Mastroianni

Data și locul nașterii : 28 octombrie 1926, Fontana Liri. A debutat în 1947. Din cele aproape 60 de filme în care a apărut, amintim : *Inimi pe mare* — 1949, *Parisul rămîne totdeauna Paris* — 1950 (cu Lucia Bosé), *O viață de cîine* — 1951 (cu Gina Lollobrigida), *Fetele din Piața Spaniei* — 1951 (cu Lucia Bosé), *Vremurile noastre* — 1953 (cu Lea Padovani), *Cronica bieților îndrăgostiți* — 1953 (cu Antonella Lualdi), *Zile de dragoste* — 1954 (cu Marina Vlady), *Casa Ricordi* — 1954, *Păcat că ești o canalie* — 1955 (cu Sophia Loren), *Frumoasa morăriță* — 1955 (cu Sophia Loren), *Bigamul* — 1955, *Nopți albe* — 1957 (regia Luchino Visconti, cu Jean Marais și Maria Schell), *Un hectar de cer* — 1957 (cu Rosanna Schiaffino), *Poveste de vară* — 1958 (cu Michèle Morgan), *La dolce vita* — 1960 (regia F. Fellini), *Frumosul Antonio* — 1960 (cu Claudia Cardinale), *Noaptea* — 1960 (regia M. Antonioni, cu Jeanne Moreau), *Divorț italian* — 1961 (regia Pietro Germi, cu Daniélla Rocca), *Viață particulară* — 1961 (regia Louis Malle, cu Brigitte Bardot), *Opt și jumătate* — 1963 (regia F. Fellini), *Tovarășii* — 1963 (regia M. Monicelli), *Căsătorie în stil italian* — 1964 (regia Vittorio de Sica, cu Sophia Loren), *Eu, eu, eu și... ceilalți* — 1965 (regia A. Blasetti, cu Gina Lollobrigida), *A 10-a victimă* — 1965 (regia Elio Petri, cu Ursula Andress), *Străinul* — 1967 (regia L. Visconti, cu Anna Karina).

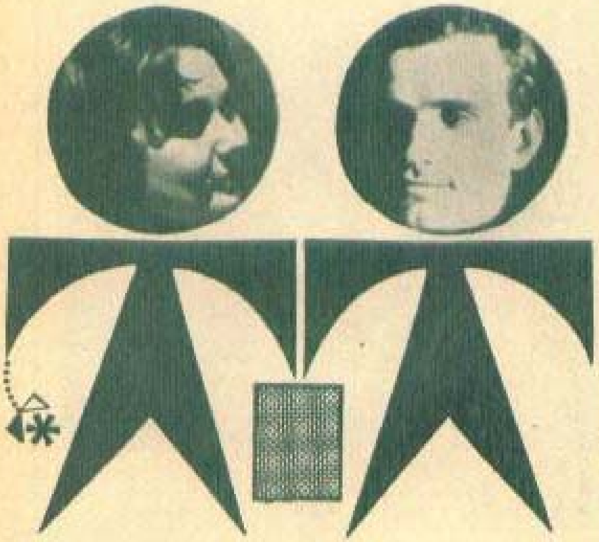

TURIȘTI!

În excursiile dv., stabiliți locurile de popas la unitățile de deservire turistică ale cooperației de consum menționate pe hartă.

COOP

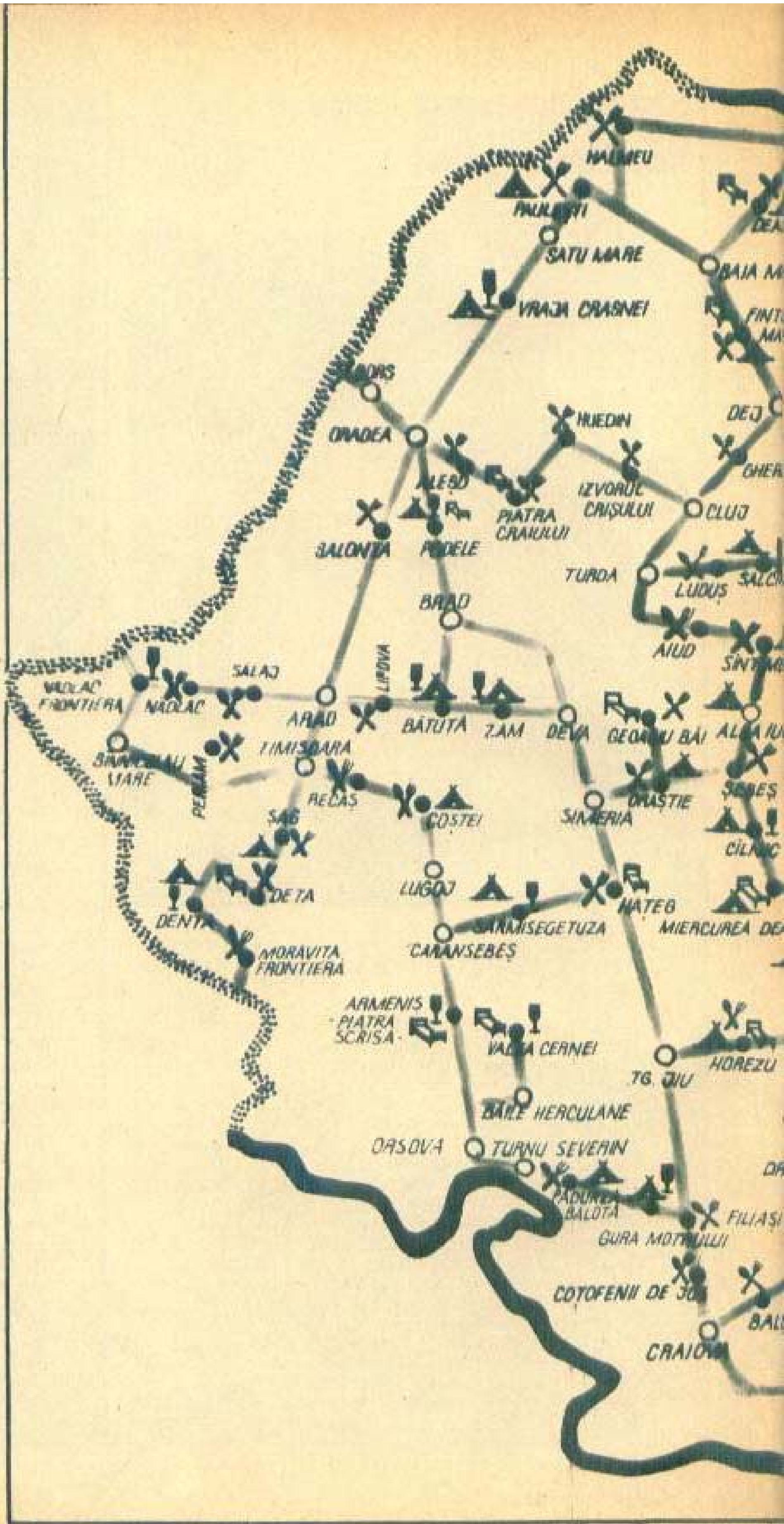

ROMÂNIA
LEGENDĂ
BUFET
RESTAURANT
CAMPING
HAN TURISTIC HOTEL, CABANA
SIRET FRONTIERĂ
SIRET
SUCEAVA
RĂDĂUȚI
ILIȘEȘTI
FĂLTICENI
RĂDĂȘENI
FRASIN
CÎMPULUNG MOLDOVENESC
VATRA DORNEI
IACOBENI
VATRA MOLDOVIȚEI
NĂSĂUD
BISTRIȚA
TG. NEAMȚ
AGAPIA
STRUNGA
TG. FRUMOS
ROMAN
IAȘI
ALBIȚA
VĂRATEC
BĂLȚĂTEȘTI
TOPLIȚA
BORSEC
REGHIN
GHEORGHIENI
TEPEȘENI
BICAZ
PIATRA NEAMȚ
TG. MUREȘ
SOVATA
VASLUI
BACĂU
PRAID
MIERCUREA CIUC
ODORHEI
BĂLĂUȘERI
SIGHIȘOARA
RUPEA-DEALU FRUMOS
SF. GHEORGHE
TG. SECUESC
ADJUD
BÎRLAD
MĂRĂȘEȘTI
TECUCI
FĂGĂRAȘ
PĂDUREA BOGĂȚII
COVASNA
FOCȘANI
HANU CONACHI
POPEȘTI
GALAȚI
PERȘANI
BRAȘOV
CHEIA
RÎȘNOV
PĂDUREA BRADULUI
BRĂILA
MĂCIN
TULCEA
SLĂNIC
VĂLENI DE MUNTE
RM. SĂRAT
LOTRIȘOR
RUCĂR
BREAZA
MEREI
BUZĂU
PLOIEȘTI
CÎMPULUNG
BABADAG
PĂDUREA BABADAG
ROMÂNEȘTI
TOPLOG
VALEA URSULUI
ȚIGĂNEȘTI
VADU OII
HÎRȘOVA
PITEȘTI
SLOBOZIA
GĂEȘTI
MĂTĂSARU
BUFTEA
URZICENI
SLATINA
PĂDUREA OPTAȘI
PĂD. RÎIOASA
CĂLĂRAȘI
CONSTANȚA
BUCUREȘTI
LENLIU
PĂDUREA DE SALCÎMI
OSTROV
ADAMCLISI
MANGALIA
ALEXANDRIA
CARACAL
GIURGIU
NEGRU VODĂ
VAMA VECHE
SIGHET

TURIȘTI!

În excursiile dv., stabiliți locurile de popas la unitățile de deservire turistică ale cooperației de consum menționate pe hartă.

COOP

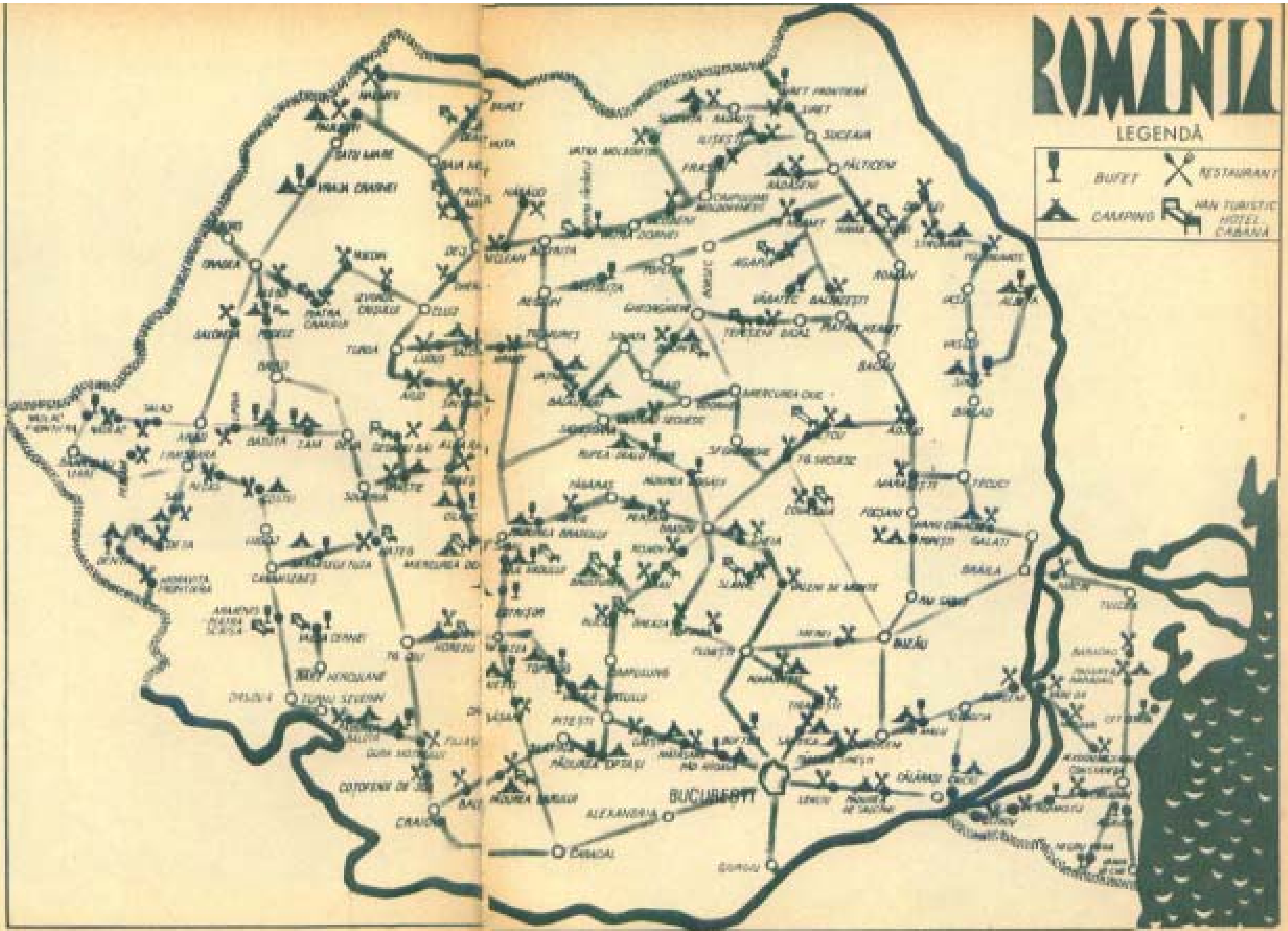

Kirk Douglas

Data și locul nașterii: 9 decembrie 1916, Amsterdam. În 1941 își începe cariera ca actor de teatru, iar în 1945 pe cea de actor de film. Creații mai importante: *Straniul caz al Martei Ivers, Campionul, Menajeria de sticlă, Prăpastia himerelor, Prizonierul cu ochii limpezi, Ulysse* (cu Silvana Magnano), *Van Gogh* (regia Vincente Minelli, cu Anthony Quinn), *Vikingii* (cu Tony Curtis și Janet Leigh), *Ultimul tren din Gun Hill* (cu Anthony Quinn), *Spartacus* (cu Laurence Olivier, Charles Laughton, Peter Ustinov), *Cărările gloriei, Șapte zile în mai, Eroii din Telemark, Drumul spre Vest* (cu Robert Mitchum).

Ana Szeles

Data și locul nașterii: 24 august 1942, Oradea. A absolvit Institutul de artă teatrală din Tg. Mureș în anul 1965. Debutul în film: *Vacanță la mare* — 1962. Alte filme: *La vîrsta dragostei* — 1963 (regia Francisc Munteanu), *Pădurea spînzuraților* — 1965 (regia Liviu Ciulei), *Gaudeamus igitur* — 1965 (regia Gheorghe Vitanidis), *Fantomele se grăbesc* — 1966 (regia Cristu Poluxis), *Meandre* — 1967 (regia Mircea Săucan), *Zodia fecioarei* — 1967 (regia Manole Marcus), *Balul de sîmbătă seara* — 1968 (regia Geo Saizescu), *Vin cicliștii* — 1968 (regia Aurel Miheles).

Irina Petrescu

Data și locul nașterii: 19 iunie 1941, București. În anul 1963 a absolvit Institutul de artă teatrală și cinematografică. Debutul: *Valurile Dunării*, filmul lui Liviu Ciulei realizat în 1959. În anii următori a apărut în: ***Nu vreau să mă-nsor*** — 1960 (regia Manole Mancus), ***Poveste sentimentală*** — 1961 (regia Iulian Mihu), ***Străinul*** — 1964 (regia Mihai Iacob), ***Pași spre lună*** — 1965 (regia Ion Popescu-Gopo), ***Duminică la ora 6*** — 1966 (regia Lucian Pintilie), ***Diminețile unui băiat cuminte*** — 1967 (regia Andrei Blaier), ***Șeful sectorului suflete*** — 1967 (regia Gh. Vitanidis), ***Răutăciosul adolescent*** — 1968 (regia Gheorghe Vitanidis).

Daniel Olbrychski

Data și locul nașterii: 1946, Varșovia. Debutul pe ecran: ***Rănit în pădure*** — 1965 (regia Janusz Nasfeter). Alte filme: ***Cenușă*** — 1966 (regia A. Wajda, cu Pola Raksa și Beata Tyskiewicz), ***Toți vor fi liniștiți*** — 1966 (regia J. Morgenstern, cu Tadeusz Lomnicki), ***Yovita*** — 1967 (regia Janusz Morgenstern, cu Zbigniew Cybulski), ***Căsătorie de conveniență*** — 1967, ***Boxerul*** — 1967 (regia Julian Dziedzina), ***Totul de vînzare*** — 1968 (regia A. Wajda, cu Beata Tyszkiewicz), ***Colonelul Wladypowski*** — 1968 (regia Jerzy Hoffman, cu Barbara Brylska).

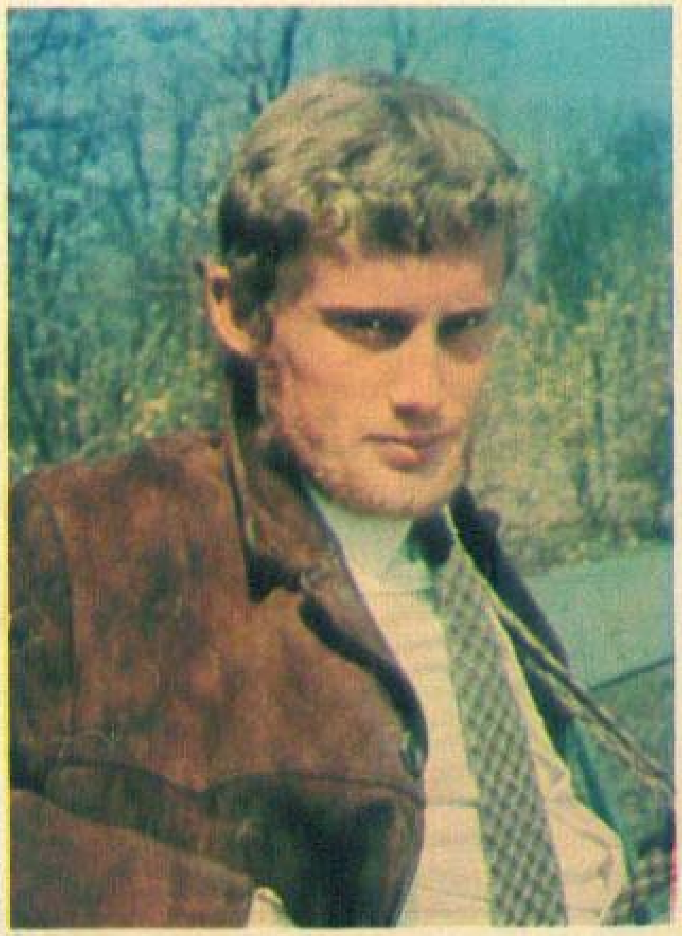

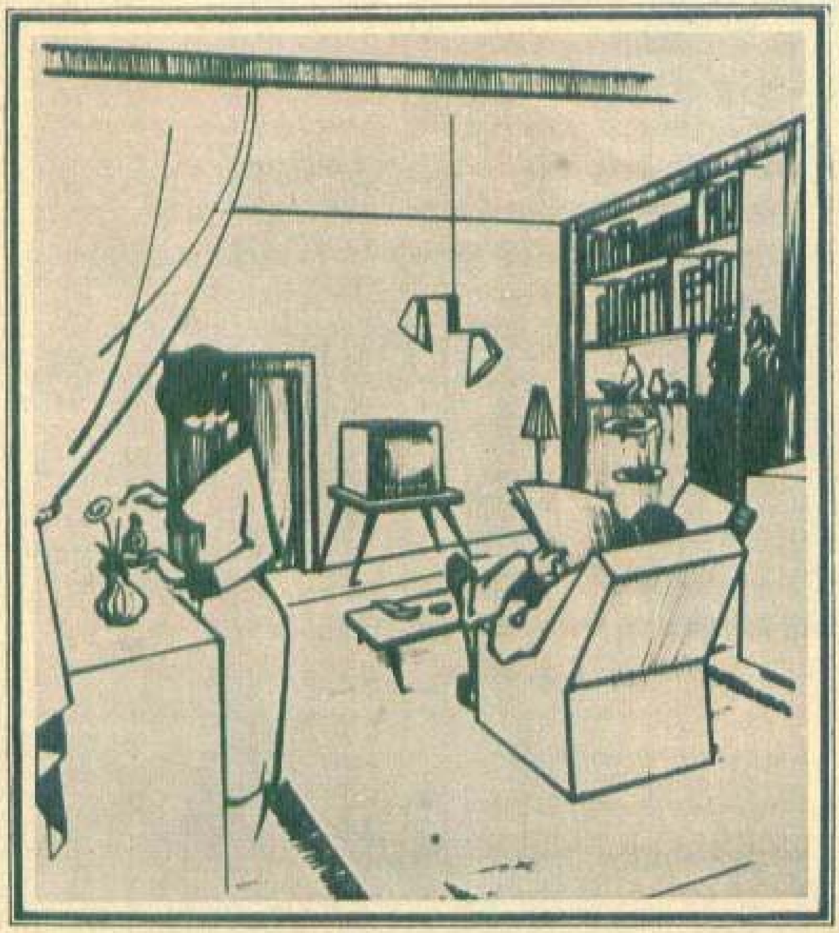

ADAS

Doriți să luați o măsură utilă de prevedere pentru gospodăria dv.? Administrația Asigurărilor de Stat vă pune la dispoziție „Asigurarea complexă a gospodăriei". Încheierea acestei asigurări vă dă posibilitatea :

— să obțineți despăgubiri pentru pagubele produse bunurilor, de numeroase riscuri ;

— să încasați sumele asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliu ;

— să obțineți acoperirea sumelor datorate în calitate de locatar, față de proprietar, pentru unele pagube la imobil, precum și a celor datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor, la domiciliul dv.

Prima anuală este de numai 0,20%, calculabilă asupra sumei asigurate.

Pentru toate vîrstele
Pentru toate gusturile
Ultimele creații ale modei de încălțăminte
vi le oferă tot anul magazinele O.C.L. Încălțăminte

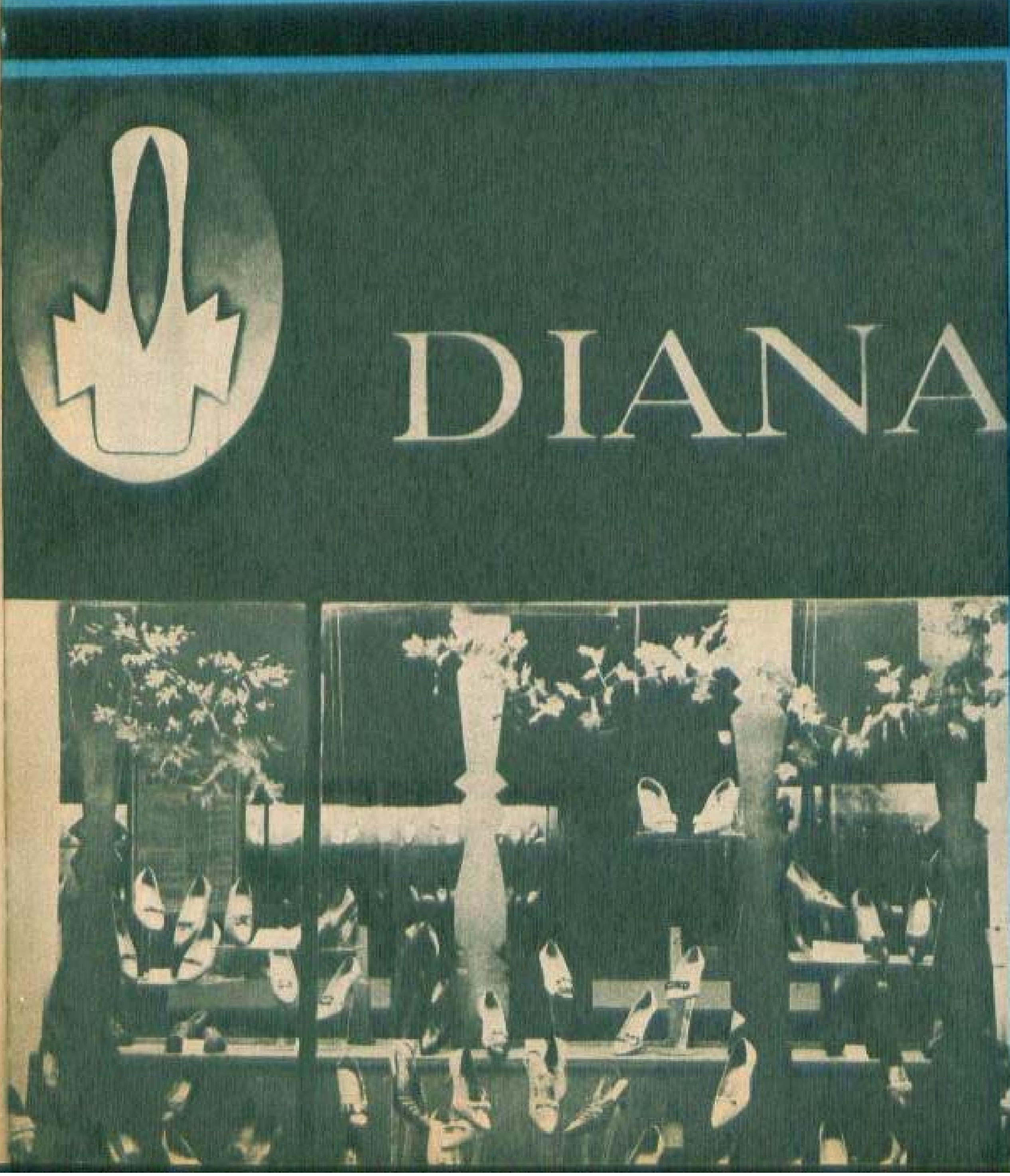

DIANA
Bd. Magheru 35
SELECT
Bd. Gh. Gheorghiu-Dej 5
SUPERB
Piața Sălii Palatului
PRICHINDELUL
(pentru copii)
Bd. Republicii 57

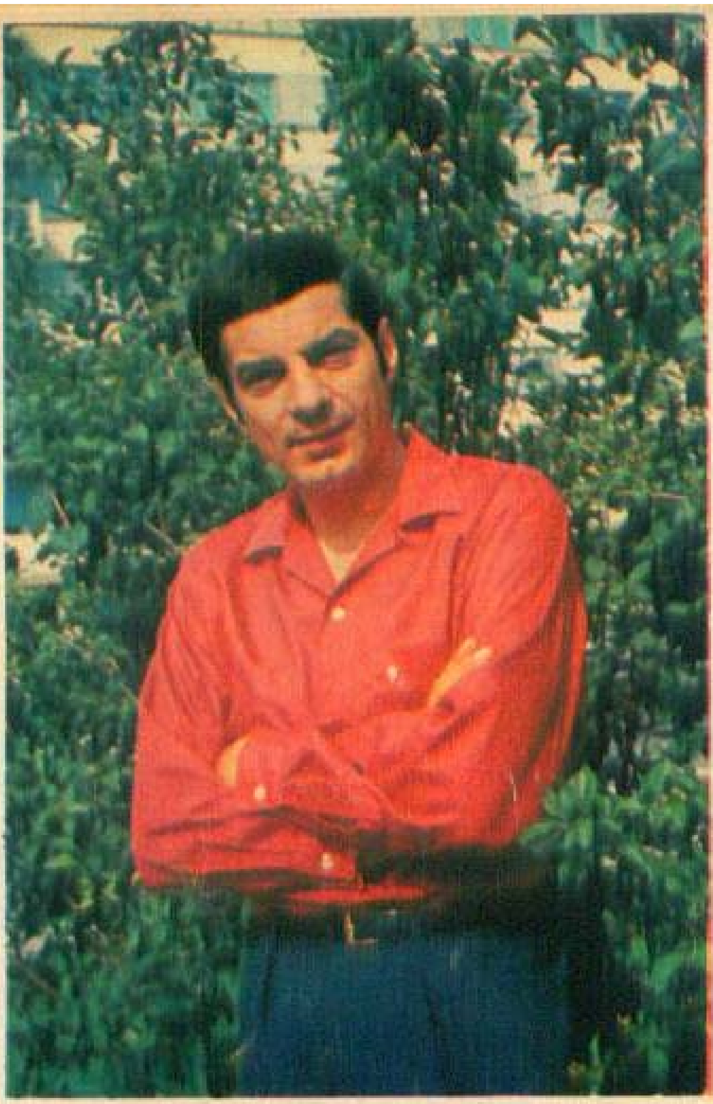

Silviu Stănculescu

S-a născut în anul 1932. A absolvit Institutul de artă teatrală și cinematografică în anul 1957 După rolurile interpretate în *Aproape de soare* — 1959, *Cinci oameni la drum* — 1960, *A fost prietenul meu* — 1962 și *Merii sălbatici* — 1963, Francisc Munteanu îl solicită drept protagonist al filmului său *La patru pași de infinit* — 1964. Au urmat: *Camera albă* — 1966 (regia Virgil Calotescu) și *Cerul începe la etajul III* — 1967 (regia Francisc Munteanu).

Ann Margret

Data și locul nașterii: 28 aprilie 1941, Stockholm. Debutul pe ecran: *Un sac plin cu minuni* — 1962 (regia Frank Capra). Alte filme: *La revedere, Birdie* — 1963, *Viva Las Vegas* — 1963, *Căutătorii de plăceri* — 1964, *A fost cîndva hoț* — 1964 (regia Ralph Nelson, cu Alain Delon), *Dragoste la viteza a IV-a* — 1964 (cu Elvis Presley), *Puștiul din Cincinnati* — 1965 (regia Norman Jewison, cu Steeve McQueen), *Made in Paris* — 1965 (cu Louis Jourdan), *Cavalcada fantastică* — 1965 (regia Gordon Douglas, cu Bing Crosby); *Lanțul asasinatelor* — 1966 (regia Henry Levin, cu Dean Martin), *Tigrul* — 1967 (regia Dino Rosi, cu Vittorio Gassman).

Doriți să aveți asigurată primirea cărților de specialitate care vă interesează ?
Apelați la serviciile librăriei „Cartea prin poștă" din București calea Șerban Vodă nr. 43, sector 5.
Comenzile se trimit la domiciliu contra ramburs.
La cerere se trimite la domiciliu material de informare bibliografică.

CARTEA PRIN POȘTĂ

Ilinca Tomoroveanu

Data și locul nașterii: 21 august 1941, București. A absolvit Institutul de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale" în 1963. Debutul în film: ***Mîndrie*** — 1961 (regia Marius Teodorescu). Alte filme: ***Dragoste lungă de-o seară*** — 1964 (regia Horea Popescu), ***La porțile pămîntului*** — 1966 (regia Geo Saizescu), *Castelanii* — 1967 (regia Gheorghe Turcu), *Frumoasele vacanțe* — 1968 (regia Makk Karoly).

George Constantin

Data și locul nașterii: mai 1933, București. A absolvit Institutul de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale" în anul 1956. Debutul în film: *Aproape de soare* — 1961 (regia Savel Stiopul). Au urmat: ***Un surîs în plină vară*** — 1964 (regia Geo Saizescu), *Procesul alb* — 1966 (regia Iulian Mihu), ***Diminețile unui băiat cuminte*** — 1967 (regia Andrei Blaier), *Răpirea fecioarelor*, *Răzbunarea haiducilor* — 1967 (regia Dinu Cocea).

Mari Töröcsik

S-a născut în anul 1933. A debutat în filmul lui Zoltan Fabri *Căluşeii*. Alte roluri: *Floarea de fier*, *Dragă Anna*, *Puştoaica*, *Pe jos — spre rai*, *Patru fete într-o curte*.

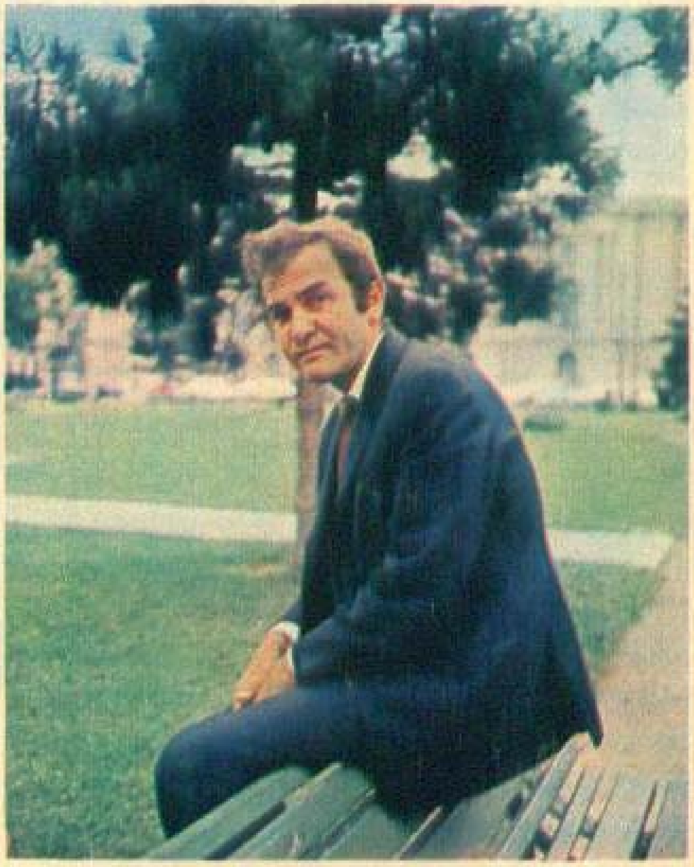

Emanoil Petruţ

Data şi locul naşterii: 8 februarie 1932, Mărăşeşti. Debutul pe ecran: *Mitrea Cocor* — 1953 (regia Victor Iliu). Alte filme: *Brigada lui Ionuţ* — 1954 (regia Jean Mihail), *Alarmă în munţi* — 1955 (regia Dinu Negreanu), *Secretul cifrului* — 1959 (regia Lucian Bratu), *Porto-Franco* — 1961 (regia Paul Călinescu), *Tudor* — 1963 (regia Lucian Bratu), *Sărutul* — 1965 (regia Lucian Bratu), *Merii sălbatici* — 1965 (regia Alecu Croitoru), *Amintiri din copilărie* — 1965 (regia Elisabeta Bostan), *Amprenta* — 1967 (regia Vladimir Popescu), *Răpirea fecioarelor* şi *Răzbunarea haiducilor* — 1967 (regia Dinu Cocea), *Lupta pentru Roma* — 1968 (regia Robert Siodmak).

FĂRÎMIȚĂ LAMBRU despre:

doamna cîntecului românesc

*„A fost dat
acestei femei
să facă parte,
cu soarele
și umbrele
din glasul ei,
din marea poveste
a țării".*

Geo BOGZA

Pe mine mă cheamă Fărîmiță Lambru și-n acte, așa scrie și în buletin, dar nimeni nu vrea să creadă că Fărîmiță ar fi numele meu de-adevărat, de familie, cînd mă vede atît de pirpiriu. Zic toți c-ar fi o poreclă. Nu e. Numai Doamna (eu așa i-am spus dintotdeauna Mariei Tănase), cînd m-a cunoscut s-a uitat lung la mine și mi-a zis: „Frumos nume ai, măi Fărîmiță. Nume de artist". Dar pe atunci, nu eram nici un fel de artist. Mai firav ca acum, și de pe atunci șubred cu sănătatea, aveam cu totul 24 de ani în hîrtii, 495 de lei în buzunar pe lună și cîntam muzică ușoară în formația Teatrului de estradă al regiunii București. Într-o zi, prin 1953, m-am pomenit cu un băiat din orchestră la mine acasă în Tei (acolo unde, pe prispă, am învățat după ureche meseria de bază a mahalalei) că mă cheamă să vin în grabă la teatru. M-am dus repede cu tramvaiul. Acolo, în sală, parcă o văd și acum, era Doamna: se așezase pe rampa scenei, cu picioarele atîrnînd în fosă, și era furioasă pe muzicanții noștri, că nu știau să o acompanieze. Am venit lîngă ea, am pus acordeonul pe umeri și-am început să-i cînt: aveam un „Hohner" mic, de 48 bași, cu burduful spart, pe care mi-l cumpărase mama de vechi. M-a ascultat un pic, am cîntat cu ea „Astă iarnă era iarnă", apoi s-a uitat iar la mine și a izbucnit în rîs: *„Măi Fărîmiță, mă trage curentul de la acordeonul tău, m-apucă tusea și fac gripă..."*

Timp de aproape zece ani am cîntat, după aceea, cu Doamna, aproape 4 000 de zile am acompaniat-o cu ochii numai pe buzele ei, să nu greșesc, și multe din aceste zile a tras-o curentul de la burduful spart al acordeonului meu, dar cînd a fost vorba de muzică nu s-a îmbolnăvit niciodată. Nici acum nu-mi vine să cred că Doamna a putut fi blestemată atît de nedrept de soartă și să moară tocmai de o boală a coardelor vocale, coardele ei de aur pe care, știu bine, nu le-a cruțat niciodată cînd a fost vorba de cîntec și de bucuria pe care o dădea oamenilor prin cîntec. Fuma mărășească după mărășească, apoi îmi zicea *„Hai, Fărîmițache, mai fă curent cu vechitura ta"* și cînta nu cu gura, nu cu gîtul, ci cu inima parcă...

Peste vreo trei ani am vîndut „Hohnerul" meu spart, am mai obținut niște bani de la Ministerul Culturii și am vrut să-mi cumpăr un acordeon. Dar am căzut iar la pat, m-am internat iar în spital și a venit Doamna la mine să-i dau

banii: *„Mă duc eu, Fărîmiță, la București să-ți iau un «Weltmeister» cum n-are nimeni". „N-am, Doamnă, toți banii, mai îmi trebuie vreo 400". „Lasă, Fărîmiță-mamă, că-i pun eu..."* S-a dus la magazin, dar pînă acolo i s-au furat banii din poșetă, că nu prea era atentă cu lucrurile ei. *„Numai să nu audă Fărîmiță, că ăla s-aruncă de la etaj"* se căina ea pe la cunoscuții noștri. În două zile a făcut rost nu știu de unde de toți banii și a venit la spital cu taxiul și cu „Weltmeisterul" pe care îl am și acum: pe jumătate mort cum eram, am cîntat cu Doamna de-a răsunat tot spitalul și se strînsese lumea ca la Moși (că am cîntat cu Doamna și la Moși, la „Prispa înaltă", am cîntat și la Circ, și la cele mai alese spectacole, dar întotdeauna a pus același suflet în cîntec).

Rar am pomenit inimă mai bună și mînă mai spartă ca a Doamnei: a cîștigat în viața ei bani frumoși și grei, dar niciodată n-a avut un ban în buzunar. Dădea oricui cerea, credea orice i se spunea și nu o dată a fost păcălită: se plîngea cîte unul că are pe cineva bolnav grav acasă, ea scotea cîte sute avea în poșetă și a doua zi în zori îl vedea dormind cu capul pe brațe prin vreo cîrciumă. Mai întîi se mînia, apoi însă rîdea și-l scuza: *„O fi avut, amărîtul, vreun necaz și el"*. De la Doamna am învățat, înainte de muzică, ce înseamnă omenia. Și bunătatea de suflet. Și înțelegerea față de suferința altuia. Doamna nu suferea omul murdar, neîngrijit și nepunctual. M-a învățat cum să mă port, cum să vorbesc (eu venisem de-acasă doar cu 4 clase primare și cu „Conservatorul" de pe prispă), m-a învățat să vin la teatru, în cabină, cu un ceas-două înainte de spectacol și să nu întîrzii la treabă, orice s-ar întîmpla. Îi plăcea că am deprins repede ce mă învățase și-mi zicea cîteodată: *„Fărîmiță-mamă, tu nu ești țigan de-adevărat, tu ai sînge de la vreun prinț indian în vine"*. Degeaba îi spuneam că sîntem lăutari de cînd lumea, că tata, Fărîmiță Nae, a fost și el viorist cunoscut prin tot cartierul, ea tot cu prințul indian o ținea... Și așa, într-o seară, în cabină, cînd se pieptăna, am văzut că-și număra firele albe din păr. Nu le număra de fapt, că erau prea multe, dar le privea. *„De ce nu vă căniți părul, Doamnă, că sînteți prea tînără pentru atîta păr alb?" „Îmi place să mă văd bătrînă, Fărîmiță... Cînd om îmbătrîni de-a binelea, luăm o casă la țară, cu cerdac, o luăm și pe Mia ta, și ne așezăm acolo, la soare. Dar eu cred că tot o să cîntăm și acolo..."*

Doamna nu a apucat să se vadă bătrînă. La mine acasă am pe perete fotografia ei, una din ultimele pe care și le-a făcut, în care e tot tînără și frumoasă, și sub poză stă aprinsă, zi și noapte, o candelă care nu s-a stins niciodată în acești cinci ani de cînd a murit. Cînd am auzit că s-a îmbolnăvit Doamna, eram și eu internat în alt spital. M-am dus într-o după-amiază să o văd: mi-a luat mîna și mi-a dus-o la piept, apoi mi-a cerut o țigară. A tras un fum și apoi a aruncat-o scîrbită: *„Ce n-aș da Fărîmiță-mamă, să mai pot fuma și eu o țigară"*. Nu mai putea trage fumul în piept. Știa că moare, ea care niciodată n-a vorbit de moarte și nu a crezut în ea. Dar nu s-a văicărit niciodată. Mai curînd era mînioasă pe soartă că-i fură zilele. Am rămas toată după-amiaza aceea cu ea și nu am mai văzut-o decît pe catafalc: am stat de gardă lîngă capul ei tînăr cu fire albe, am stat tot timpul, cu toate gărzile, și am vegheat-o pînă a plecat pentru totdeauna din teatru: cred că acest ultim drum l-a făcut cu inima ușoară, pentru că l-a făcut desculță, așa cum și-a dorit-o: toată viața a suferit din cauza încălțărilor și toată viața le-a blestemat...

Cînd vorbesc de Doamna, lăcrămez întotdeauna și m-apucă rușinea: nu-i plăceau Doamnei oamenii plîngăcioși și cred că de m-ar vedea, ar rîde de mine dacă nu s-ar supăra chiar. Ar avea dreptate. Pe Maria Tănase nu se cuvine să ți-o amintești pe patul morții, ar fi o altă nedreptate la adresa ei. Pe această mare Doamnă a cîntecului popular românesc trebuie să o revedem, cu ochii minții noastre, numai cîntînd: atunci trăia ea cu adevărat, atunci era ea cea adevărată. Vocea ei îmi sună tot timpul în ureche, și nu-i nevoie să pun discul ca să aud: „Uhăi bade", sau „Am iubit și am să iubesc" sau „Ca din tulnic", sau „Măi Gheorghiță un'te duci?"... Eu cred că cine a auzit-o o dată, nu o mai poate uita cît timp va ține ochii deschiși. O să vă povestesc o întîmplare care poate părea de necrezut, dar care e absolut adevărată. Ne aflam într-un turneu la Constanța, tot cu Circul (că am colindat cu Doamna țara în lung și lat, și am cîntat pentru mare și mic, chiar și prin tîrguri și sate) și, într-o seară, ne-am pomenit, cînd ne-am dus în culise să ne îmbrăcăm, că ne-au furat cam pe toți. Nu cine știe ce, cîte un lucrușor-două de la fiecare, dar tot ne-am supărat. Numai lucrurile Doamnei erau neatinse. Ne-am mirat cu toții. A doua zi, miliția a prins hoțul: era un biet vagabond surdo-mut. Cînd l-au întrebat cum de nu s-a atins de bagajele Mariei Tănase, el s-a luminat la față și mîrîind, vorbind cu mîinile și cu obrazul, omul a explicat că nu a vrut să ia nimic de la o ființă atît de frumoasă și cu voce atît de minunată. Pînă și surdo-mutul aflase ce artistă mare avea în față!

Parcă o văd și azi pe Doamna, în ziua cînd m-am însurat: aveam seara spectacol la Călărași și dumneaei s-a dus la președintele Sfatului să-l roage să-mi programeze cununia mai devreme, pe la orele 12. Maria Tănase mi-a fost martoră și nașă, cum spunem noi, și pe urmă am mers doar noi patru la un restaurant din apropiere, am ciocnit repede un pahar, și am plecat la treabă. Seara, la Călărași, după spectacol, am întins o masă mare la restaurantul de acolo, — masă pe care a plătit-o Doamna — și am făcut nuntă mare, nuntă nu foarte veselă, e drept, căci era fără mireasă (nevasta îmi rămăsese în București) dar pe care a înveselit-o Doamna cu cele mai frumoase cîntece de pahar pe care le știam noi...

Numele Doamnei este legat de toate întîmplările însemnate din viața mea, de întreg drumul meu în muzică: împreună cu ea am făcut toate discurile valoroase, datorită ei m-am prezentat la unul din concursurile Festivalurilor tineretului și am luat Premiul II, cu ea am urcat pe scenă și am făcut primele cuplete. Dacă Fărîmiță Lambru nu mai pare astăzi un nume-poreclă, ci a devenit, poate, așa cum spusese ea cîndva „un nume de artist", aceasta o datorez tot Doamnei. Și lucrul ăsta nu se poate uita. Recunoștința e un sentiment pe care l-am învățat tot de la Doamna.

Amintiri consemnate de
Sanda FAUR

TRICORELON

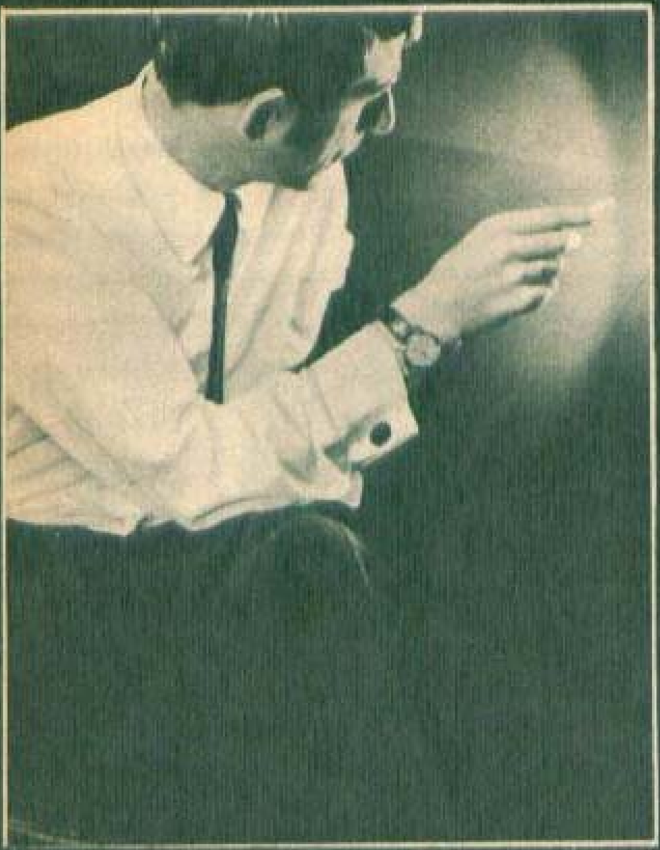

— LENJERIE FINĂ DIN FIRE SINTETICE ŞI MĂTASE ARTIFICIALĂ
— CĂMĂŞI BĂRBĂTEŞTI DIN RELON CU GULERE ŞI MANŞETE CU APRET PERMANENT.

Produse ale Fabricii „Tricotajul Roşu"
Bucureşti, Calea 13 Septembrie nr. 82.

Comitetul de Stat al Apelor
Inspectoratul de Stat al Apelor

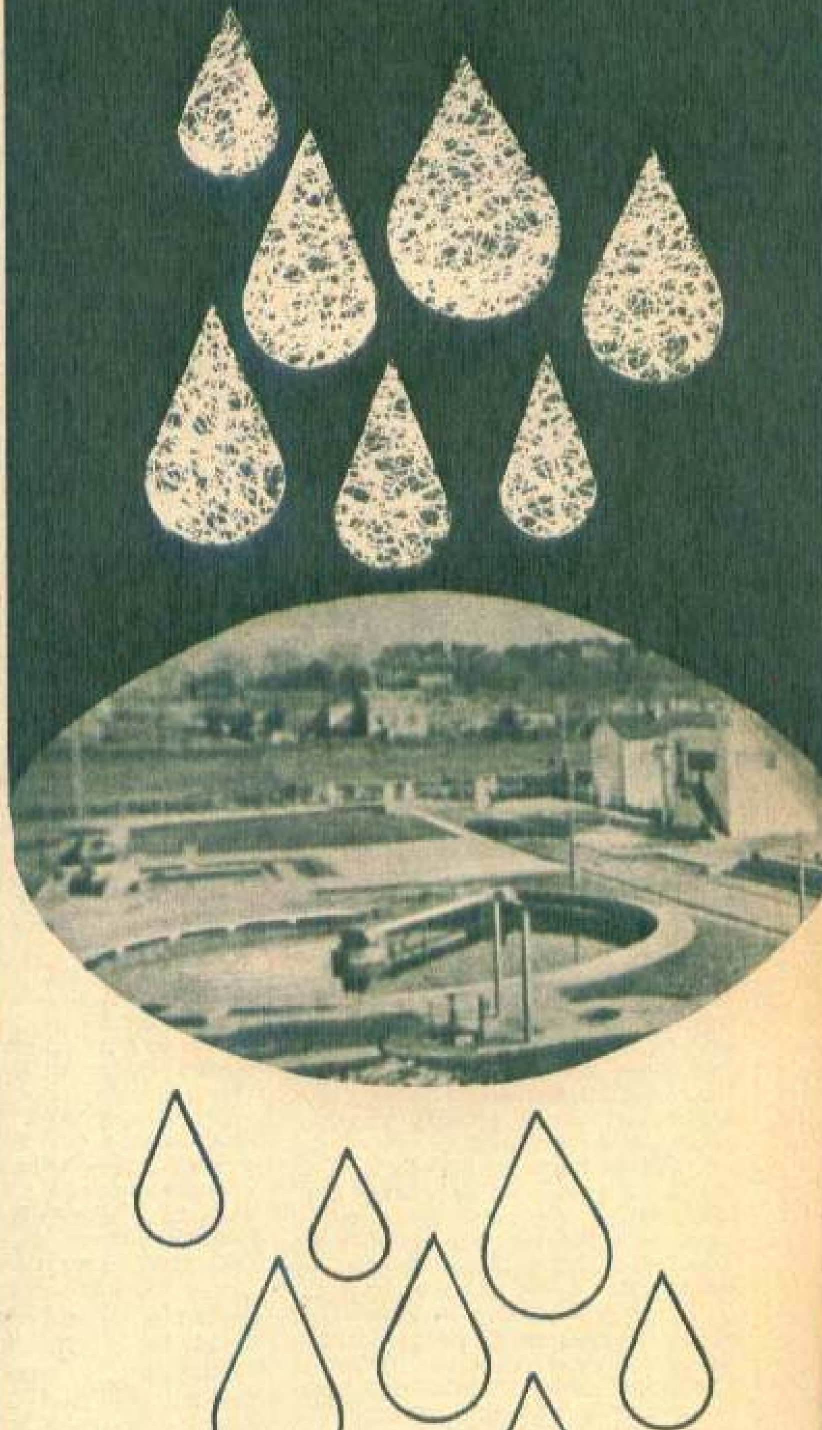

CONSTRUIŢI ŞI FOLOSIŢI CORESPUNZĂTOR STAŢIILE DE EPURARE LA INDUSTRII ŞI ORAŞE
APE CURATE — BUNĂSTARE, SĂNĂTATE.

O.C.L. TEHNOMETAL BUCUREŞTI VĂ PREZINTĂ UNITĂŢILE PRINCIPALE, CARE DESFAC TELEVIZOARE, APARATE DE RADIO ŞI ARTICOLE ELECTROCASNICE, ŞI ANUME:

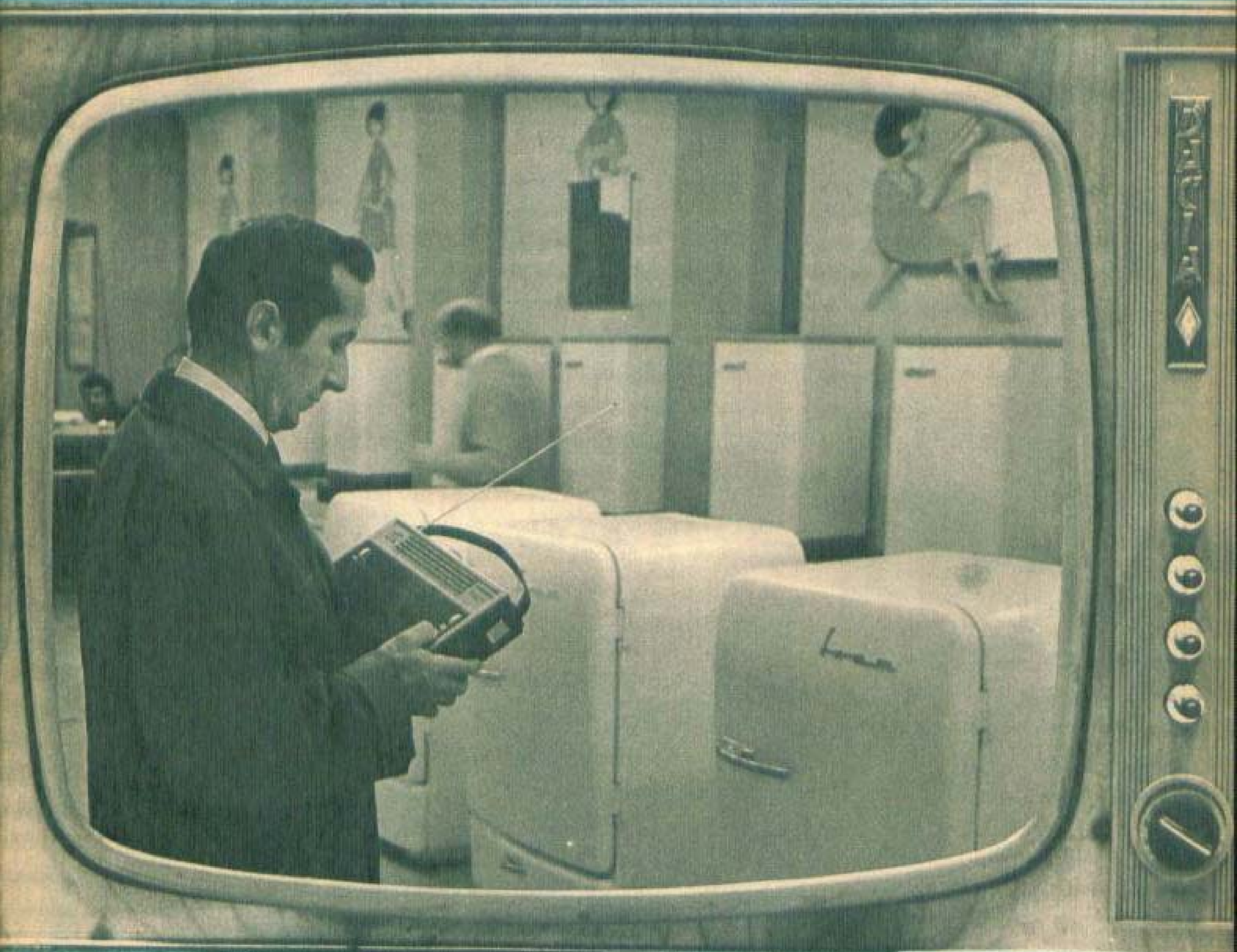

— str. Lipscani 96	— aparate radio şi televizoare
— str. 13 Decembrie 20	— „ „ „
— Şos. Mihai Bravu 24	— „ „ „ şi frigidere
— Calea Griviţei 206	— „ „ „
— Calea Victoriei 39	— frigidere, maşini spălat, maşini cusut, aspiratoare şi corpuri de iluminat.
— Calea Victoriei 39A	— cadouri şi bijuterii.
— Calea Victoriei 48	— televizoare, aparate radio-magnetofoane, pick-upuri.
— Bd. 1848 nr. 35 — menaj 1 001 articole	— art. menaj, electrice, chimice, cultural-sportive, fier, tehnice-sanitare, frigidere, maşini spălat, maşini cusut, aspiratoare.

SIMPLU, UTIL, FRUMOS SĂNĂTOS
LINIA NOUĂ A ÎNCĂLŢĂMINTEI
FABRICILE „DÎMBOVIŢA", „MODERN", „ARTA"
O POŞETĂ ELEGANTĂ DIN PIELE, PVC, EXPANDAT

FLACĂRA **CURIOZITĂŢI**

performanţe '68

Georges Paillot, francezul cunoscut în patria sa sub porecla „campionul cu un singur picior“ a reuşit să străbată pe jos majoritatea ţărilor europene, precum şi India, Pakistanul, ţările din Orientul Mijlociu şi Apropiat, însumînd peste 100 000 km.

La Saint Etienne, celebrul acrobat francez Henri a stabilit recordul mondial pe sîrmă stînd în poziţia periculoasă pe care o vedeţi în fotografie peste 366 de ore.

performanțe'68

▲ Pianistul londonez Richard Toop a stabilit un nou record cintînd la pian fără oprire timp de 25 de ore.

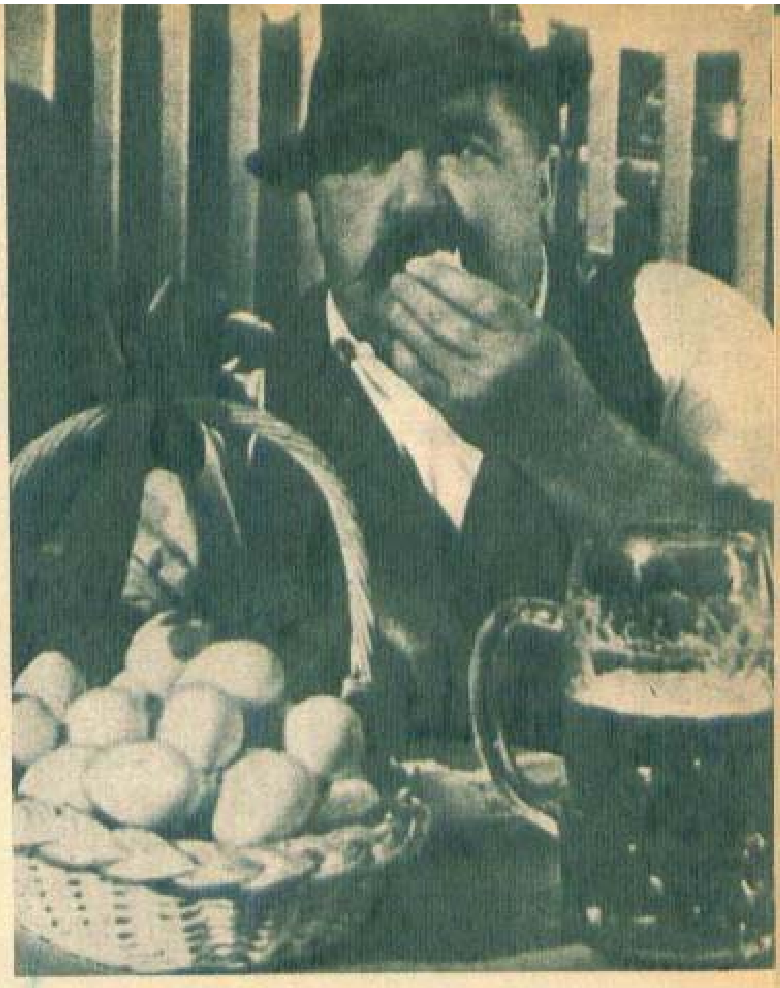

◄ Bavarezul Hans Hubert a reușit să se claseze pe locul doi în cadrul „Olimpiadei consumatorilor de ouă" ediția 1968 de la München, în cursul căreia el a consumat în numai jumătate de oră 23 de ouă. Cîștigătorul competiției a reușit să mănînce în același interval de timp doar cu trei ouă mai mult decît Hubert.

◄ Într-un club de noapte în apropiere de Versailles a avut loc concursul pentru cel mai mare băutor de whisky. Concursul a fost cîștigat de Jean Duthoit din Paris, care într-un timp record a băut 4 litri.

Otto Pollner din Bunden, fumător consacrat, și-a construit o pipă care este, după toate probabilitățile, cea mai mare din lume. Ea are o lungime de 3,65 m, înălțimea de 90 cm și o capacitate de 23,3 kg tutun. Cu această pipă, Otto Pollner intenționează să stabilească un nou record mondial al fumătorilor.

▼

La Oslo a avut loc un concurs de preparat chiftele. Norvegiana Gudrun Njöten a cîștigat concursul reușind ca în timp de o oră să prepare 200 de chiftele.

▼

performanțe '68

▲ Pianistul londonez Richard Toup a stabilit un nou record cîntînd la pian fără oprire timp de 25 de ore.

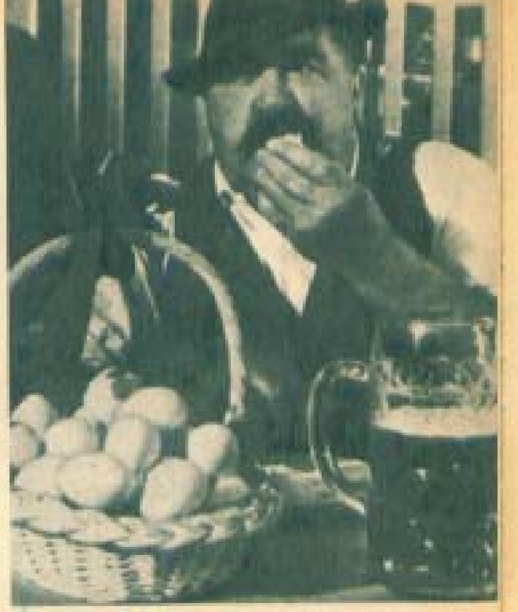

◄ Bavarezul Hans Hubert a reușit să se claseze pe locul doi în cadrul „Olimpiadei consumatorilor de ouă" ediția 1968 de la München, în cursul căreia el a consumat în numai jumătate de oră 23 de ouă. Cîștigătorul competiției a reușit să mănînce în același interval de timp doar cu trei ouă mai mult decît Hubert.

Otto Pollner din Bunden, fumător consacrat, și-a construit o pipă care este, după toate probabilitățile, cea mai mare din lume. Ea are o lungime de 3,65 m, înălțimea de 90 cm și o capacitate de 23,3 kg tutun. Cu această pipă, Otto Pollner intenționează să stabilească un nou record mondial al fumătorilor.

▼

◄ Într-un club de noapte în apropiere de Versailles a avut loc concursul pentru cel mai mare băutor de whisky. Concursul a fost cîștigat de Jean Duthoit din Paris, care într-un timp record a băut 4 litri.

La Oslo a avut loc un concurs de preparat chiftele. Norvegiana Gudrun Njöten a cîștigat concursul reușind ca în timp de o oră să prepare 200 de chiftele.

▼

VISCOFIL-BUCUREŞTI
viscofil
Vă oferă următoarele produse de bună calitate:
Fire mătase de viscoză de la 7,2—34 tex.
Sulfură de carbon.
Sfoară din fire de viscoză.
Piese şi garnituri nemetalice (grafit teflon).
Carboximetil celuloză (CMC).
VISCOFIL

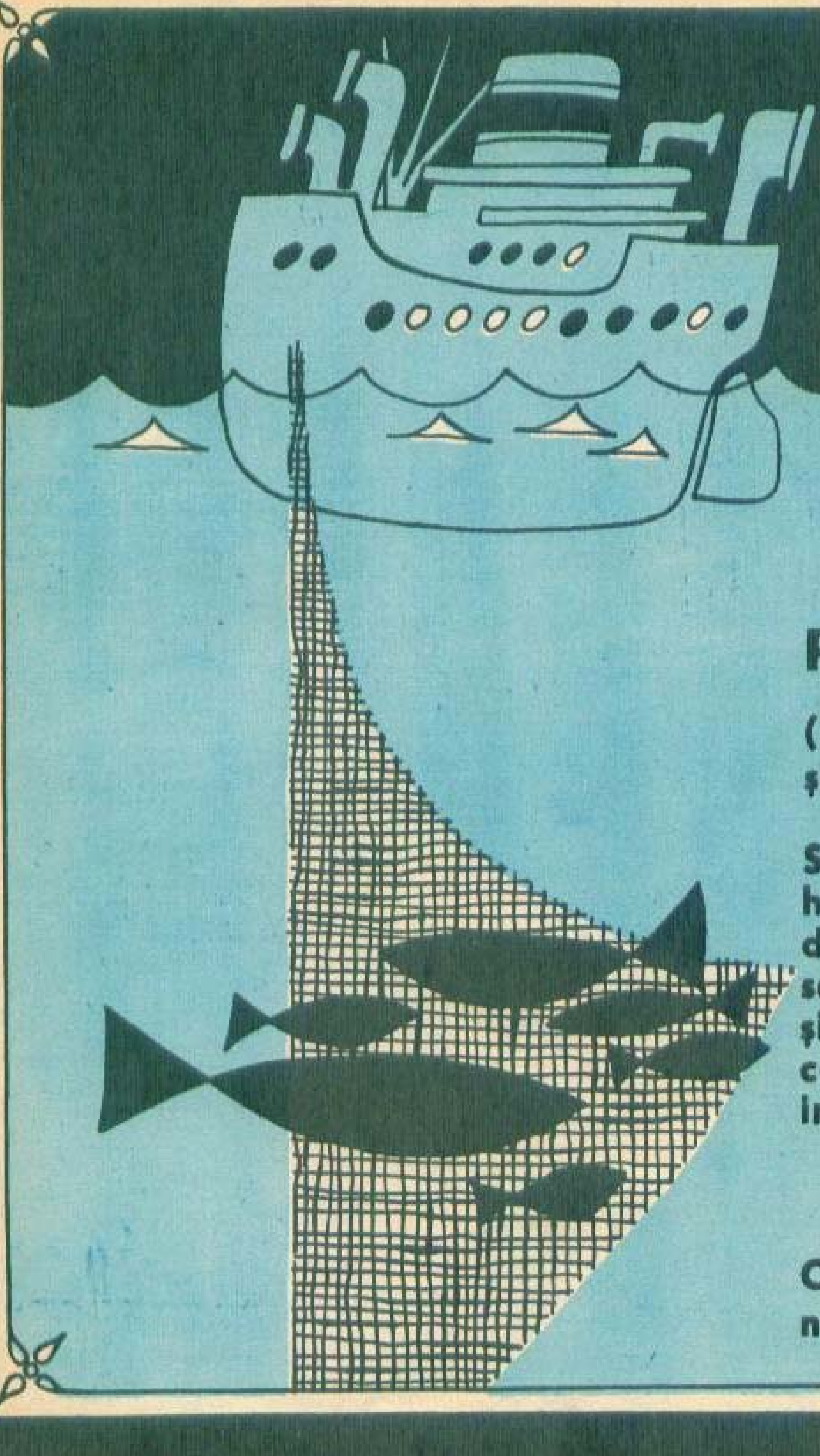

PROBLEMĂ:

(pentru cei mici ca și pentru cei mari)

Se ia un banc de heringi, se pescuiește de către un trauler, se aduce la Tulcea și se prelucrează în cele mai moderne instalații

Ce rezultă?

Răspuns corect:

O excelentă marinată de heringi

ÎNTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ EXTRACTIVĂ ȘI METALO-CHIMICĂ

(I.J.E.M.C.) din Miercurea-Ciuc, str. Harghita nr. 47

produce și **livrează** FĂRĂ REPARTIȚIE, PE BAZĂ DE COMANDĂ
Borduri din mozaic colorate, pentru trotuare și cărămidă hexagonală pentru gard precum și piatră funerară din mozaic, la următoarele prețuri:

- Borduri din mozaic de culoare neagră 40 x 13 x 13 cm **5,38** lei /buc
- Borduri din mozaic de culoare verde 40 x 13 x 13 cm **7,21** lei /buc
- Cărămidă hexagonală din mozaic de culoare neagră **3,65** lei /buc
- Cărămidă hexagonală din mozaic de culoare verde **3,75** lei /buc
- Piatră funerară din mozaic de modele diferite **6,30–7,00** lei /buc

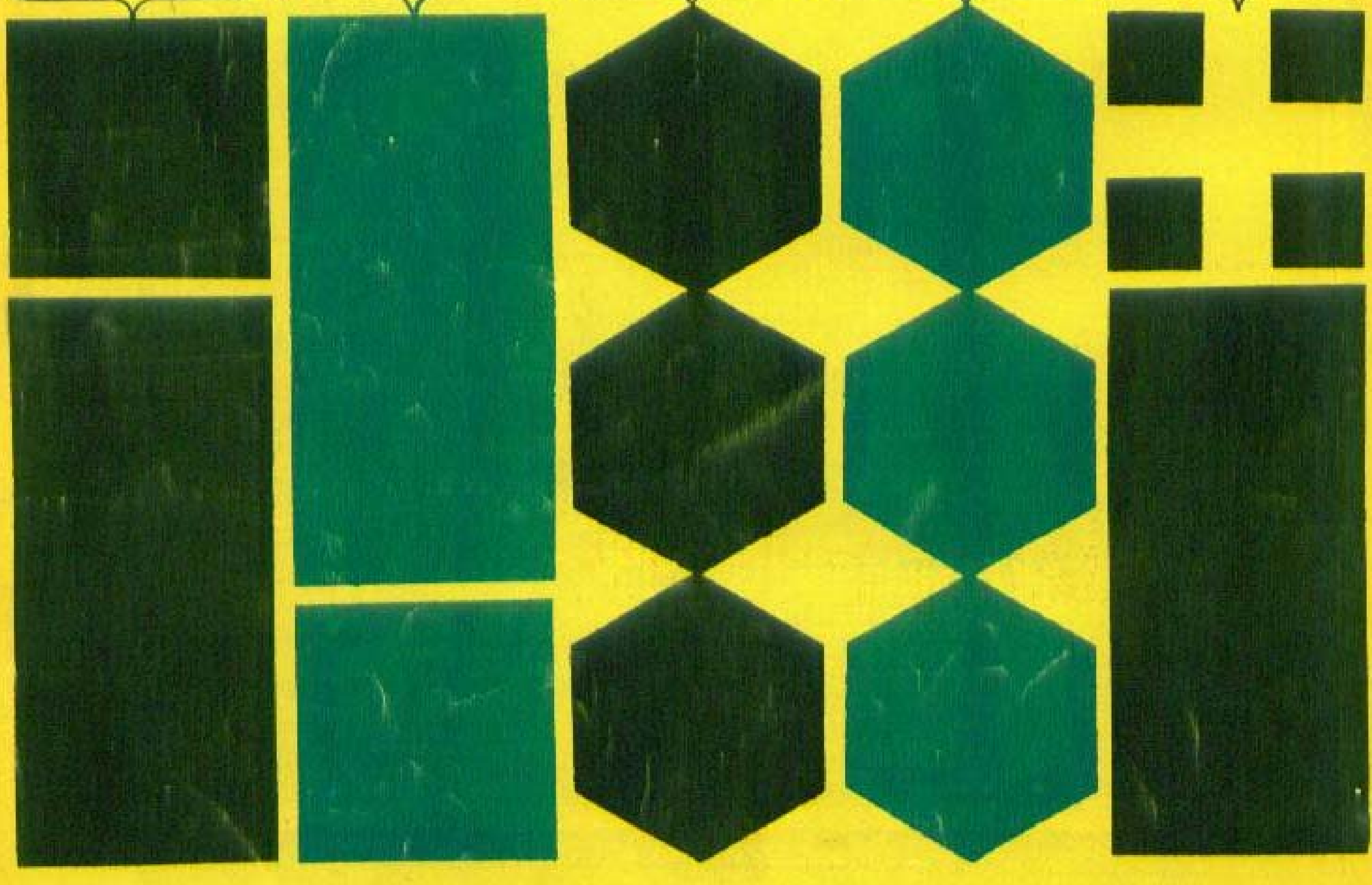

EUGEN TARU

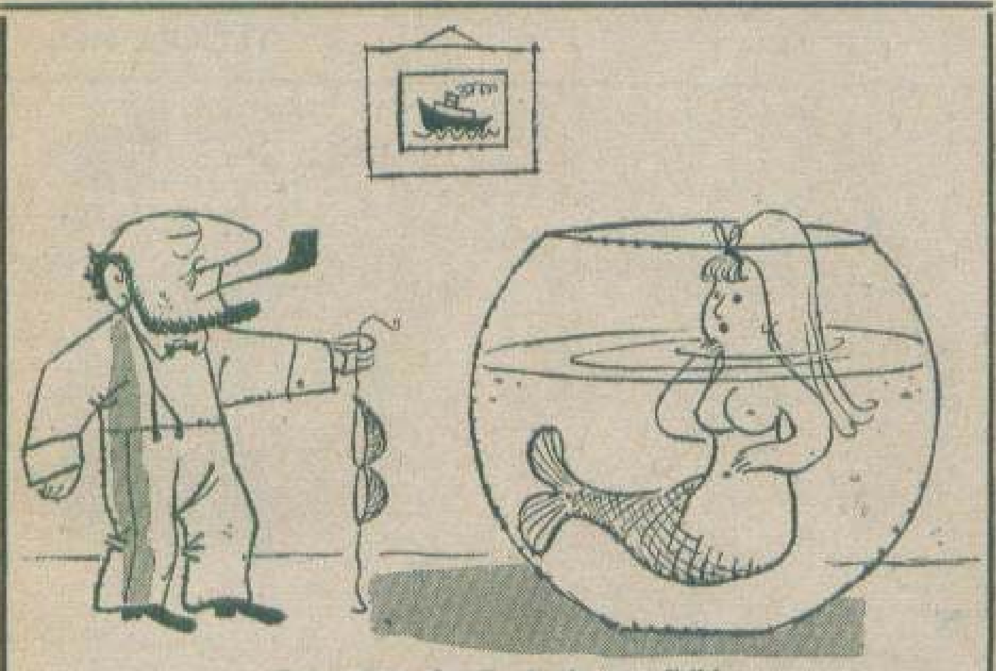

Îmbracă-te, dragă, că vin musafirii !

Hai „Progresu" !

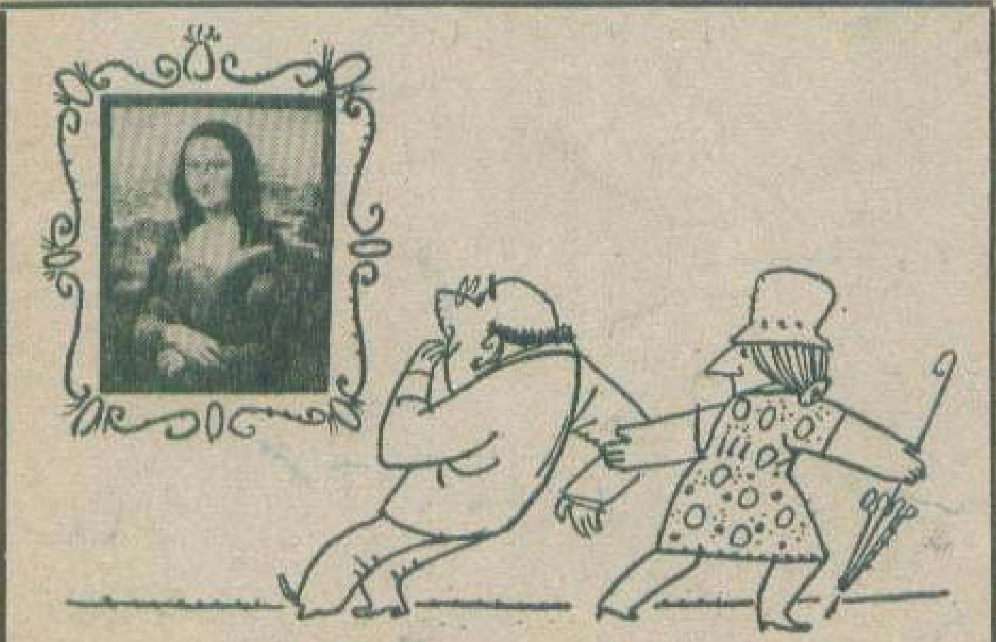

Haide, haide, că asta așa zîmbește la toți !

FRUCTELE DE CEARĂ

Ray BRADBURY

FLACĂRA ENIGMĂ

Cine lasă o urmă, lasă o rană
Henry MICHAUX

William Acton se ridică. Ceasul de pe cămin arăta miezul nopții.

Își privi mîinile, se uită apoi în jurul lui prin încăperea mare și în sfîrșit la omul întins pe jos. Cu degetele de care se servise pînă atunci să bată pe claviatura unei mașini de scris, să împartă mîngîieri, să prepare ouă cu șuncă pentru dejunurile de dimineață, cu aceleași zece degete puțin crispate, William Acton comisese o crimă.

Nu se gîndise niciodată că într-o bună zi va deveni sculptor, dar, în fața corpului întins pe parchetul bine lustruit, pe care aproape că nu îndrăznea să-l privească printre degetele lui, își dădea seama că împlîntîndu-și mîinile în acest lut omenesc, frămîntîndu-l, remodelîndu-l, oarecum, pusese stăpînire pe acest om, David Huxley, că reușise să-i schimbe nu numai fizionomia, dar chiar și structura corpului.

O simplă apăsare a degetelor a fost suficientă pentru a stinge strălucirea vie a ochilor cenușii, înlocuită acum cu expresia fixă a pupilelor oarbe, ce se învinețiseră în orbită. Buzele, senzuale înainte, se întredeschiseseră, lăsînd să se vadă niște dinți ca de cal, cu incisivi îngălbeniți, caninii pătați de nicotină și molarii îmbrăcați în aur.

Nasul și urechile, altădată de o nuanță trandafirie, erau palide, decolorate. Pentru prima oară de cînd existau, mîinile lui Huxley, întinse pe podea cu palmele în sus, implorau și nu cereau.

Da, făcuse o operă de artist. Analizînd totul cum trebuie, schimbarea era în avantajul lui Huxley. Moartea îi dăduse o anumită eleganță, făcuse din el un interlocutor agreabil. Acum puteai să-i vorbești și el să te asculte.

William Acton își contemplă din nou degetele. Ceea ce se făcuse, se făcuse. Înapoi nu se mai putea reveni. Auzise oare cineva? Ciuli urechea. La această oră tîrzie, din stradă veneau zgomotele obișnuite. Nimeni nu bătuse în ușa de la intrare, încuiată, nimeni nu încercase s-o împingă cu umărul și nimeni nu strigase să i se deschidă. Crima, această modelare a unei argile calde într-o statuie rece, fusese comisă fără ca cineva să bănuiască ceva.

Și acum ceasul arăta miezul nopții. Totul în Acton, într-un impuls de teamă isterică, îl împingea spre ușă; să se precipite, să se îndepărteze, să fugă, să nu se mai întoarcă, să sară într-un taxi, într-un tren, să plece, repede, să alerge, să meargă, să rătăcească, să se îndepărteze de acea cameră, de aceste lumini.

În fața ochilor săi mîinile-i ezitau, se mișcau, se învîrteau. Și le frîngea în timp ce se gîndea preocupat; i se păreau transparente, imateriale.

„De ce le fixez astfel? se întrebă. Prezintă oare vreun interes special, trebuie să le examinez falangă cu falangă pentru că au reușit să înfăptuiască această operă criminală?"

Erau niște mîini obișnuite. Nici late, nici subțiri, nici lungi, nici scurte, nici păroase, nici netede, nici îngrijite, nici murdare, nici catifelate, nici aspre, fără zbîrcituri, dar deja îmbătrînite. Nu erau, desigur, mîini de criminal... dar, evident, nu mai erau nici mîinile unui inocent. Le privea cum ar fi privit niște obiecte miraculoase.

Ceasul de pe cămin își continua tic-tacul. Acton îngenunche lîngă corpul lui Huxley, luă din buzunarul mortului o batistă și începu să-i șteargă gîtul. Îl freca, îl masa cu toată puterea, îi curăța grumazul, gîtul și apoi se ridică.

Contemplă treaba pe care-o făcuse, apoi parchetul; se apleacă, îl șterse, făcîndu-l să strălucească. Mai întîi în jurul capului mortului, apoi în jurul mîinilor lui. După aceea se apucă să frece parchetul de jur împrejurul corpului. La început pe o rază de jumătate de metru. Apoi pe o rază de un metru. După aceea pe o rază de un metru și jumătate în toate direcțiile. Apoi pe una de...

Se opri.

Revăzu în imaginație fiecare colț al casei; intrarea împodobită cu oglinzi, ușile sculptate, mobilele de preț; și în urechi îi răsunară, cu o claritate de parcă vorbele ar fi fost rostite una după alta, vocea lui Huxley și a lui, toată conversația care avusese loc între ei cu mai puțin de o oră înainte.

Degetele lui apăsînd pe sonerie, la ușa lui Huxley. Ușa se deschide. Huxley în pragul ușii exclamînd, surprins:

— Oh! Tu ești, Acton!

— Unde e soția mea, Huxley?

— Ți-ai închipuit măcar o clipă că am să-ți spun? Hai, nu sta afară ca un prost. Dacă ai chef să vorbim despre afaceri, intră. Aici, pe ușa asta. În bibliotecă.

Acton împinsese ușa biliotecii.

— Bei ceva?

— Da. Nu pot să-mi închipui că Lilly m-a părăsit, că...

— Am acolo o sticlă de Bourgogne, Acton. Vrei s-o scoți din colțișorul ăla?

Da, o luase, o ținuse în mîinile lui; o atinsese.

— Uite cîteva ediții originale interesante, Acton. Privește legătura asta; mîngîie pielea.

— N-am venit să văd cărți, am...

Atinsese totuși cărțile, și biroul, și sticla de Bourgogne și paharele.

Acum, cinchit lîngă cadavrul lui Huxley pentru a șterge parchetul, cu gura crispată, scruta cu atenție casa, pereții, mobila, zăpăcit de toate gîndurile care i se înghesuiau în cap, de tot ce știa. Închise ochii, își clătină capul, mototoli cu putere batista în mînă, și-și mușcă buzele.

Lăsase peste tot amprente, peste tot.

„Îți amintești sticla de Bourgogne, Acton? Degetele tale pe ea? Sînt mort de oboseală. Îți dai seama?"

Niște mănuși!

Înainte de a mai atinge orice altceva, înainte de a continua să curețe, avea nevoie de mănuși; altminteri, va lăsa alte amprente.

Își vîrî mîinile în buzunare. Traversă încăperile și se îndreptă spre vestibul, unde se afla cuierul. Pe cuier, atîrna pardesiul lui Huxley. Îi întoarse buzunarele.

Nu găsi nici o mănușă.

Cu mîinile înfundate iar în buzunare, urcă scara, calm, atent să nu se lase cuprins de panică, de mînie. De la bun început comisese o gravă greșeală, nepunîndu-și mănuși (dar de fapt nu-și premeditase crima, și chiar dacă în subconștientul său bănuise cam ce o să facă, nu fusese în stare să prevină această imprudență); trebuia deci să plătească acest păcat de omisiune cu sudoarea frunții. Undeva în casa asta nu se poate să nu existe o pereche de mănuși! Trebuia să acționeze repede; nu era exclus chiar la această oră tîrzie, să vină cineva la Huxley. Niște prieteni bogați, niște petrecăreți puteau să bată la ușă, să intre doar în trecere ca să-l salute. În cel mai bun caz avea timp doar pînă la șase dimineața, cînd prietenii lui Huxley urmau să treacă să-l ia pentru a-l însoți la aeroport și în Mexic.

Acton se năpusti, trase sertarele, apucînd lucrurile cu batista. Cotrobăi în cele șase încăperi, în cele șaptezeci sau optzeci de sertare, lăsîndu-le deschise, cu toate lucrurile dinăuntru vraiște. Pînă n-o să găsească mănușile, o să se simtă dezarmat, incapabil de a face ceva. Putea să șteargă cu batista toate amprentele din casă, și apoi, fără să-și dea seama, să atingă un perete, pecetluindu-și astfel destinul cu această unică amprentă, invizibilă cu ochiul liber.

Alte sertare! „Fii calm", nu înceta să-și spună, „uită-te bine, fii prudent".

În fundul celui de-al optzeci și șaselea sertar, găsi niște mănuși.

„O, Doamne, Dumnezeule!" Se sprijini de birou respirînd cu greu. Încercă mănușile, le privi mîndru, își mișcă degetele în ele, le închise copca. Erau dintr-o piele moale, gri, de bună calitate. Acum putea face orice voia, fără să lase urme.

Își frecă nasul în fața oglinzii din camera de culcare și-și trecu limba peste buze.

Deodată însă Acton tresări...

Toată treaba luase o întorsătură proastă. Huxley căzuse pe jos; și ar fi spus că o făcuse dinadins. Oh! Ticălosul! Dar nu era prost de loc! Căzuse pe parchet, trăgîndu-l pe Acton după el. S-au rostogolit, s-au înșfăcat și s-au luptat, lăsînd peste tot amprente. Huxley reușise să se retragă cîțiva pași mai departe, iar Acton se tîrîse ca să ajungă cu degetele la gîtul lui și strînsese pînă ce viața se scursese ca pasta dintr-un tub.

Acum, înmănușat, William Acton se întoarse în cameră, îngenunche pe parchet și începu să-l șteargă cu grijă, bucățică cu bucățică, fără să omită nici un colțișor de pardoseală, care ar fi putut fi atins. Bucățică cu bucățică, frecă și iar frecă pînă ce-și văzu fața încordată și acoperită de sudoare reflectîndu-se în parchet. Ajungînd lîngă o masă se apucă să-i lustruiască picioarele, tăblia. Pe masă se afla o fructieră plină cu fructe de ceară; șterse suportul de argint, luă, unul cîte unul, fructele de deasupra, le lustrui, lăsînd neatinse pe cele din fundul fructierei.

— Sînt sigur că nu le-am atins.

După ce frecă masa, se opri, uitîndu-se la un tablou atîrnat pe perete.

— Sînt sigur că nu l-am atins.

Cu toate acestea nu-și putea lua ochii de la el. Apoi își plimbă privirea de la o ușă la alta. Pe care din ele le-a atins în seara asta? Nu-și mai aducea aminte. Trebuia deci să le șteargă pe toate. Începu cu mînerele rotunde de la uși și le făcu pe toate să strălucească; apoi șterse

Desen de Mihai GHEORGHE

ușile de sus în jos, la întîmplare; luă la rînd toate mobilele, șterse spătarul și brațele tuturor fotoliilor.

— Scaunul pe care șezi, Acton, este de cel mai pur stil Louis XIV, o piesă originală; simți ce lustruit este lemnul? spusese Huxley. Las-o în pace, nu ți prea mult la ea. Ea nu te iubește, știi. Mi-a spus că vrea să plece cu mine mîine în Mexic.

— Ticălosule, blestemat să fii cu banii tăi și cu mobila asta.

— E frumoasă mobila asta, Acton; fii măcar un invitat politicos: apreciază, pipăie, mîngîie.

Nu e exclus să fi rămas amprente pe mobilă.

— Huxley! William Acton fixa cadavrul care zăcea la picioarele lui. Te gîndeai că o să te omor? Îți spuneai asta, în subconștient, cum, probabil, îmi spuneam și eu. Ai vrut să mă faci să umblu prin toată casa, să-mi pun peste tot mîinile, să ating tatul, să mîngîi cărțile, porțelanurile, ușile, scaunele? Ai împins atît de departe viclenia, perfidia?

Mai frecă scaunele cu batista făcută ghem, apoi își aminti de cadavru: l-o fi șters destul de bine? Se duse lîngă el, îl întoarse pe o parte, pe alta, șterse cu atenție fiecare bucățică de piele și de îmbrăcăminte. Nevrînd să uite ceva, lustrui pînă și pantofii.

În timp ce freca pantofii, îi trecu prin cap o idee și, după o clipă, se ridică și se îndreptă spre masă.

Scoase pînă la ultimul fructele de ceară din fructieră și le frecă.

— Așa e mai bine, murmură el și se întoarse la cadavru. Dar de abia se aplecă peste el, că privirea începu să-i alerge de colo-colo, maxilarul i se contractă; se porni să delibereze cu el însuși, apoi din nou se apropie de masă. Frecă tabloul.

Dar în timp ce-l freca, descoperi... Peretele.

— Asta-i de-a dreptul idiot, spuse el.

— Oh! strigase Huxley, împingîndu-l înapoi. Îl împinsese în timp ce se luptau. Acton căzuse, se ridicase, sprijinindu-se de perete, apoi se aruncase din nou asupra lui Huxley. Îl strangulase. Huxley era mort.

Acton se îndepărtă cu hotărîre de perete.

Vorbele brutale, faptele însesi i se estompaseră în memorie; făcu un efort să și le amintească și le analiză cu atenție. Examină cei patru pereți.

— E ridicol! exclamă el.

Cu coada ochiului zări ceva pe unul din pereți.

— Refuz să-i dau atenție, spuse ca să nu se prăbușească. Acum, cealaltă încăpere! Trebuie să procedez metodic. Va să zică... am trecut prin hol, bibliotecă, apoi prin sufragerie și bucătărie.

În spatele lui pe perete era o pată.

— Oare aici se întîmplase?

Se întoarse furios. „Bine, bine; cu măsură de precauție" se uită mai de-aproape și nu mai văzu pata. Ori! ba da, una mică, exact aici. O șterse. Oricum nu era o amprentă. Mîna lui înmănușată se plimba pe perete; îl examină spre dreapta, spre stînga. „Ar fi prea mult". Cîți metri pătrați? „Ar fi o idioțenie", conchise. Dar instinctiv, degetele înmănușate începură să frece, să frece ușor peretele. Își privi degetele și tapetul de pe perete. Se uită, peste umăr, în încăperea cealaltă. „Trebuie să mă duc și acolo, o să șterg esențialul", își spuse, dar mîna îi rămase lipită de perete, ca pentru a-l susține sau a se susține pe el însuși. Fața i se crispă.

În tăcere, începu să frece peretele, de sus în jos, de la dreapta la stînga, în sus pînă unde putea ajunge, în jos cît putea să se aplece.

— O, Doamne, e stupid, e stupid!

„Trebuie totuși să fii sigur", îi sugeră o voce interioară.

— Da, trebuie să fiu sigur, răspunse el.

Termină cu peretele acela, apoi...

În fața lui era un alt perete.

— Cît o fi ceasul?

Își aruncă privirea spre ceasul de pe cămin. Trecuse o oră. Era unu și cinci.

Cineva sună la ușă.

Acton tresări, se uită la ușă, la ceas, apoi iar la ușă și la ceas.

Cineva bătu tare în ușă.

După care urmă un lung răstimp de tăcere. Acton nu mai respira. Lipsit de aer, corpul lui se clătină, de abia ținîndu-se pe picioare. În tăcerea din capul lui, uriașe valuri asurzitoare se spărgeau de stînci masive.

— Hei, deschide! strigă o voce de bețiv. Știu că ești acasă, Huxley! Deschide, idiotule! Sînt eu, micul Billy, beat turtă, Huxley, amice, sînt criță!

— Du-te dracului, șopti Acton fără voce, rezemat de perete.

— Huxley, ești înăuntru. Te aud cum respiri! strigă bețivul.

— Da, sînt aici, șopti Acton, ținîndu-se cu greu să nu cadă; se simțea greoi, stîngaci și stătea înșurubat parcă pe pardoseală copleșit, înfrigurat și tăcut. Da, sînt aici.

— Lua-te-ar dracu! mai spuse vocea îndepărtîndu-se în ceață. Zgomotul pașilor se stingea încet. La dracu...

Acton rămase un moment rezemat de perete, simțind bătăile inimii sub pleoapele închise și în cap. Cînd deschise în sfîrșit ochii, privi peretele curat din fața lui și îndrăzni în sfîrșit să vorbească. „Imbecilule, murmură el. Peretele ăsta e fără cusur. N-o să mă ating de el. Trebuie să mă grăbesc. Să mă grăbesc. Timpul, timpul. Nu mai sînt decît cîteva ore pînă cînd idioții ăia de prieteni or să năvălească aici!"

„Cu pereții s-a terminat, nu mă mai ating de ei", murmură el.

Se îndreptă spre un pupitru în fața căruia Huxley se oprise să caute o lupă pe care o folosea uneori cînd citea. Plin de teamă, apropie lupa de perete.

Amprente!

„Dar nu sînt ale mele! izbucni în rîs fără prea multă convingere. N-am atins locul ăsta! Sînt sigur! Un servitor, un *maître d'hôtel*, o femeie de serviciu, poate!"

Peretele era plin de amprente.

„E destul s-o vezi pe asta, zise el. Lungă, efilată: o amprentă de femeie. Pariez pe orice". „Serios?"

„Serios!"

„Ești absolut sigur?"

„Da".

„Absolut sigur?"

„Ei bine, da!"

„Sigur de tot?"

„Da, drace! Da!"

„Șterge-o totuși, de ce n-ai ștergeo?"

„Hai s-o șterg!"

„Blestemată corvoadă, nu, Acton?"

„Și asta, puțin mai sus, spuse Acton, bravînd. Uite amprenta unui individ gras".

„Ești sigur?"

„Nu începe iar!" spuse Acton furios și o șterse.

Își scoase haina și o puse pe un scaun.

— Ora două, spuse el uitîndu-se la ceas în timp ce termina de șters zidul.

Se întoarse la fructele de ceară, le scoase, lustrui cîteva din ele care erau deasupra, le puse la loc, șterse apoi din nou marginile fructierei.

Își ridică ochii spre lampă.

Degetele începură să i se agite.

Întredeschise gura, își trecu limba peste buze, privi lampa, își întoarse ochii, privi din nou lampa, și iar privi lampa cu numeroasele ei bucățele de cristal.

Luă un scaun, îl așeză sub lampă, puse un picior pe scaun, îl dădu jos, aruncă apoi cu violență scaunul într-un colț al camerei și izbucni în rîs. Ieși din cameră fugind, fără să mai steargă ultimul perete.

În sufragerie se opri în fața unei mese.

— O să-ți arăt argintăria mea gregoriană, Acton, zisese Huxley.

Oh! vocea asta spectrală, hipnotizantă!

— Nu am timp, răspuse Acton. Am venit pentru Lilly...

— Lasă asta, privește argintăria, această minunată lucrare de artizan.

Acton stătea aplecat deasupra cutiilor cu argintărie deschise pe masă, asculta iar vocea lui Huxley, căuta să-și reamintească gesturile pe care le făcuse, obiectele pe care le atinsese.

Începu să scoată furculițele și lingurile din cutiile lor, să ia de pe rafturi plăcile și farfuriile din ceramică...

— Niște lucruri splendide din ceramică făcute de Gertrude și Otto Natzler, Acton. Cunoști ceva din lucrările lor?

— E frumos.

— Scoate asta. Uită-te pe dos. Privește ce fină, ce ușoară este cupa, lucrată în atelierul de olărie, e neînchipuit de subțire, ca o coajă de ou. Și obsidianul ăsta. Poți să-l atingi, hai, nu te teme, pune mîna pe el!

Deodată Acton hohoti de plîns. Dădu, din toate puterile cu obiectele de ceramică de perete. Acestea se sparseră cu zgomot și bucățile se împrăștiară în toate părțile pe pardoseală.

După o clipă era în genunchi. Fiecare bucată, fiecare ciob trebuia găsit; „Idiotule, idiotule!" Se înjura singur, clătinînd capul, deschizînd și închizînd ochii, tîrîndu-se sub masă. „Trebuie să găsești fiecare bucată, imbecilule, nici un fragment nu trebuie să se piardă. Idiotule, idiotule". Le adună. Erau toate, nu lipsea nici una? Le puse pe masă și le examină. Se uită apoi din nou sub masă, sub scaune și sub celelalte mobile și, la lumina unui chibrit, mai găsi o bucată; începu apoi să le șteargă, bucată cu bucată, să le lustruiască de parc-ar fi fost pietre prețioase. Le aranjă într-o grămăjoară pe masa care strălucea ca o oglindă.

— O frumoasă piesă de ceramică, Acton, zău... poți să pui mîna.

Luă niște prosoape și frecă ceramica, frecă scaunele, mesele, minerele de la uși, vitrinele, parchetul, apoi gîfîind, răsuflînd cu zgomot, intră în bucătărie; își scoase vesta, își trase mai bine mănușile și începu să frece strălucitoarele piese cromate. „O să-ți arăt, hai vino după mine !"... Și continua să lustruiască obiectele din bucătărie, sifoanele din metal, aparatele electrice, deoarece nu mai știa pe care din ele le atinsese cu mîna. Huxley și cu el stătuseră mai mult timp în bucătărie, Huxley mîndru de instalația lui, ascunzîndu-și nervozitatea, întrebîndu-se poate dacă nu cumva Acton are intenții criminale și spunîndu-și că cel puțin acolo are la îndemînă un cuțit ca să se apere. Au mîngîiat, au atins, una, alta, multe lucruri — îi era imposibil să-și amintească ce lucruri — și fiind în dubiu curăță toată bucătăria. Apoi trecu prin antreu și se întoarse în camera în care zăcea Huxley.

Nu se putu stăpîni să nu țipe.

Uitase să șteargă cel de-al patrulea perete și, cît timp fusese plecat din cameră, mici păianjeni ieșiseră din acest al patrulea perete și-i invadaseră pe ceilalți trei, murdărindu-i din nou! Din plafon, de la lampă, în colțuri, pe podea atîrnau un milion de mici pînze gata țesute și care unduiră cînd el țipă. Subțiri, subțiri de tot, pînzele micuțe nu erau mai mari decît — ce bătaie de joc! — decît vîrful unui deget.

În timp ce stătea și se uita, pînzele invadau tabloul, fructiera, parchetul. Amprente se întindeau pe coupe-papier, se revărsau din sertare, ajungeau pînă pe tăblia mesei, se lățeau peste tot, pe toate lucrurile.

Frecă parchetul cu furie, cu sălbăticie. Întoarse cadavrul și-l înjură în timp ce-l spălă, se ridică și se duse să șteargă merele din fundul fructierei. Așeză apoi un scaun sub lampă, se urcă pe el, și frecă toate bucățelele de cristal care atîrnau, făcîndu-le să sune ca o tamburină, pînă cînd lustra începu să se clatine ca un clopot în aer. Atunci, puse scaunul de-o parte și se înverșună pe minerele de la ușă, apoi luă alte scaune și șterse zidurile mai sus, tot mai sus, alergă la bucătărie, luă o mătură și curăță plafonul de pînzele de păianjen; lustrui fructele din fundul fructierei și șterse cadrul și minerele ușilor și argintăria, și în hol rampa scării, pe care o frecă pînă sus.

Ora trei. Peste tot ceasurile își continuau tic-tac-ul cu o intensitate, cu o încăpățînare mecanică. Erau douăsprezece încăperi jos și opt sus. Calcula în minte metrii de suprafață și timpul de care avea nevoie. O sută de scaune, șase divanuri, douăzeci și șapte de mese, șase aparate de radio. Dedesubt, deasupra, de jur împrejur. Trase mobila și o dădu la o parte de la perete; oftînd scutură praful ce se strînsese acolo de ani de zile; clătinîndu-se șterse de sus în jos rampa scării, frecînd, lustruind, răzuind, căci dacă ar neglija cea mai mică amprentă, aceasta s-ar multiplica la infinit — și ar trebui să ia toată munca de la început și era deja ora patru! — și nu-și mai putea mișca brațele de oboseală; ochii îi erau umflați și ficși și de abia își mai tîra picioarele pe care nici nu și le mai simțea; capul îi cădea în timp ce mîinile lucrau, ștergeau, frecau, dormitor după dormitor, dulap după dulap...

Îl găsiră la șase și jumătate dimineața.

În mansardă.

Toată casa strălucea. Vazele aruncau scîntei ca niște stele de cristal. Scaunele aveau reflexe de foc. Obiectele de bronz și de aramă roșie și galbenă scînteiau. Parchetul lucea. Rampa scării sclipea.

Totul strălucea, sclipea, scînteia!

Îl găsiră în mansardă, scuturînd de praf lăzi vechi, cufere, scaune desfundate, cărucioare de copii, jucării, patefoane, vaze și tacîmuri, cai de lemn și monede prăfuite din timpul războiului civil. Terminase jumătate din mansardă, cînd agentul apăru în spatele lui cu revolverul în mînă.

„L-au prins!"

Cînd îl duseră, Acton se opri în fața ușii de la intrare, șterse cu batista minerul ușii, îl făcu să strălucească, apoi, triumfător, trînti ușa în urma lui.

Traducere de L. MOSCOVICI

O SINUCIDERE PERFECTĂ

Peter CHEYNEY — **FLACĂRA ENIGMĂ**

Getlin se decise să-l curețe pe Tommy Varne numai pentru motivul că altfel n-avea cum ieși din încurcătură. Mai întîi, hotărîrea asta fusese un fel de joc mintal. Ca toată lumea, citise și el zeci de romane polițiste în care asasinii scăpaseră de pedeapsă — sau mai bine zis erau să scape de pedeapsă — și dacă fuseseră descoperiți și arestați, asta se-ntîmplase din cauza neglijențelor comise în timpul crimei.

Era de părere că se grăbeau prea mult și că nu pregăteau îndeajuns de amănunțit operația respectivă.

Deci Getlin se pregăti din timp. Calculase la milimetru cum va comite crima.

Getlin și Varne erau prieteni de-o groază de ani. Locuitorii micului tîrgușor provincial unde locuiau erau convinși că prietenia lor amintea flagrant de prietenia lui Castor și Polux. Toată lumea vorbea că Getlin își pierduse în zadar timpul să-l vindece pe Tommy de beție. De trei ani căuta să-l convingă pe Varne să se lase de băutură. Ceea ce însă lumea nu știa era că Getlin îi suflase fata lui Varne. De-atunci începuse

Varne să tragă la măsea. Niciodată Tommy Varne nu spusese cuiva acest adevăr. În loc să facă tot posibilul ca Varne să pună stop băuturii, după cum se lăuda pretutindeni, Getlin își împingea prietenul pe drumul unei alcoolizări integrale.

La început, cînd Varne cocheta cu sticla numai o dată pe săptămînă, era ușor de manevrat, așa că Getlin împrumută de la el sume de bani din ce în ce mai mari. Din păcate, din cauza alcoolului care-și croia în el un drum și mai trainic, Tommy deveni irascibil.

Și sosi momentul cînd Varne ceru să i se înapoieze banii.

Lucrurile ajunseseră pînă-ntr-acolo încît Varne îi trimise un bilet lui Getlin în care spunea că-i părea tare rău să-și amenințe un prieten, dar că dacă nu-i înapoia cele 700 de lire împrumutate de trei ani încoace, avea să iasă scandal.

Așa că, puțin cîte puțin, ideea crimei gestase foarte serios în căpățîna lui Getlin. Acum știa în detaliu cum avea să procedeze și viziunea cadavrului prietenului său îi dădea fiori de bucurie. Băiat de treabă, Getlin ăsta!

Nimeni n-avea să creadă că Tommy Varne fusese asasinat. Imediat toată lumea avea să se gîndească la sinucidere. Mai ales că Varne însuși povestea peste tot că se săturase de viață.

Încă de acum zece luni, de Crăciun, Getlin pusese la cale crima lui perfectă. Îi făcuse cadou lui Tommy o haină de casă cu un șnur de mătase, gros cît degetul.

Varne trăia singur cuc, într-o căsuță așezată puțin mai la fereală, în afara satului. O femeie cumsecade venea să-i deretice prin casă în fiecare dimineață. Apoi se apuca de gătit, iar pe la cinci pleca. Avea cheia casei la ea. Bineînțeles că Varne avea și el o cheie a lui, iar o a treia cheie se afla la Getlin, căruia Varne i-o dăduse pe vremuri.

De sîmbătă după-masă și pînă duminică noaptea, Tommy se îmbăta criță. Încă de sîmbătă seara era îmbibat de whisky, ca un burete de baie. Uneori era atît de beat, că nu izbutea să vîre cheia în broască. Dimineața era găsit pe pragul casei, ghemuit ca un cîine.

Getlin nu mai putea suporta. Varne se arătase deosebit de stăruitor în privința banilor, și-i trăgea la măsea mai voinicește ca oricînd. Acum trei zile spusese la toată lumea că-i sătul de viață. Gata, acum era „copt", putea fi lichidat în toată regula.

Era o sîmbătă seara. O sîmbătă care cădea în a 13-a zi a lunii. Un 13 care n-avea să poarte noroc prietenului Varne, își spuse Getlin, rînjind bine dispus. Pe la 7, Getlin îi spuse proprietăresei că-l doare capul și c-avea să se întindă în pat vreo oră, înainte de-a pleca la Thetterley. Adeseori sîmbetele se ducea la plimbare spre Thetterley. Făcea vreo trei ceasuri, dus și-ntors. Mergea totdeauna pe potecile și drumurile de cîmp care străbăteau ogoarele. Rareori i se întîmpla să întîlnească pe cineva, atît la dus cît și la întoarcere.

Bineînțeles că-n seara asta, nici prin gînd nu-i trecea să plece la Thetterley. Știa că proprietăreasa se culca pe la 10 și jumătate. Cînd se va întoarce ea, avea să fie de mult în lumea viselor.

Se sculă pe la nouă. Luă o pereche de mănuși în buzunar, își puse șapca pe cap și-o întinse spre Thetterley. Se simțea în formă. Era convins că totul va decurge conform planului.

Pe la zece, lăsă poteca și-o apucă la dreapta, peste cîmp.

La 11 și un sfert, ocolind satul, ajunse în fața casei lui Varne. Avusese noroc. Nu întîlnise pe nimeni, nu văzuse pe nimeni.

La 11 și jumătate, vîrî încetișor cheia în broasca ușii — după ce își pusese mănușile — și pătrunse în casă.

Cu un zîmbet satisfăcut pe buze așteptă cîteva secunde în vestibul, apoi urcă scările spre dormitorul lui Varne. De la fereastră se putea vedea drumul pe care avea să vină Tommy.

Trase un fotoliu lîngă fereastră și așteptă în beznă. Rămăsese cu mănușile, din cauza amprentelor. După cîteva momente îi veni o idee. Se duse și verifică dacă șnurul de mătase era la locul lui. Se întoarse liniștit. Era acolo, în cuier.

După miezul nopții îl zări venind pe Varne. De teamă ca Varne să n-adoarmă, cum avea obiceiul, în pragul ușii, coborî repede scara și se duse să-i deschidă ușa, mai înainte ca Varne să încerce, poate zadarnic, să-și vîre cheia în broască.

. . . .

După ce dădu foc chitanței de 700 de lire pe care o găsise în portofelul lui Varne, care acum atîrna liniștit în cuier, cu șnurul de mătase la gît, oftă liniștit.

Cînd îl vor găsi mîine dimineață, toată lumea se va gîndi la sinucidere. Sinucidere de bețiv care beat criță și-a petrecut lațul de gît, a împins canapeaua din cameră pînă la ușă, s-a urcat pe ea și și-a făcut vînt... pe lumea ailaltă.

Getlin coborî scara, ajunse în vestibul, aruncă o privire prin ușa întredeschisă și plecă liniștit spre casă. Îi era somn.

. . . .

Pe la zece dimineața, proprietăreasa bătu la ușă și-i spuse că un inspector de poliție îl așteaptă jos.

Getlin îi răspunse că se îmbracă și o să coboare imediat. Vizita nu-l mira. Își închipuia ce se întîmplase.

Menajera lui Varne descoperise cadavrul cînd venise să facă curat. Intrînd în cameră, văzuse ce mai rămăsese din Varne și fugise să anunțe poliția.

Era firesc ca poliția să vină să-l caute, pentru a-i pune cîteva întrebări, așa cum se obișnuiește; la urma urmei era cel mai bun prieten al lui Tommy Varne, care n-avea rude pe lumea asta.

N-avea să fie decît o formalitate.

Se îmbrăcă și coborî scara fredonînd o melodie, pregătit să simuleze surpriza, gata să cadă din picioare cînd va afla știrea.

Inspectorul avea întipărită pe față o expresie destul de ciudată. I se adresă destul de rece, ceea ce îl surprinse puțin.

— Domnule Getlin, spuse el, Thomas Varne a fost asasinat ieri seară. Azi-dimineață l-am găsit spînzurat de cuierul din dormitor. Picioarele-i mai atîrnau încă pe canapeaua împinsă de criminal lîngă ușă. Medicul legist a făcut autopsia cadavrului. După el, Varne îngurgitase atîta alcool, încît îi era imposibil să lege șnurul de mătase de cuier și să și-l mai și petreacă de gît. Cele două noduri erau prea perfecte ca să fie opera unui om mort de beat... Tot doctorul spune că

era imposibil ca Varne să fi avut atita putere incit să tragă canapeaua pină lingă ușă. Mai ales că trebuia împinsă tocmai de la celălalt capăt al odăii.
Getlin vru să spuie ceva, dar inspectorul îi tăie vorba.
— Un moment, domnule Getlin, spuse el liniștit. Numai trei persoane se aflau în posesia cheilor de la casa lui Varne. Menajera, Varne și dumneata.
Se opri citeva clipe și continuă :
— Menajera a dormit la Grantstone, la soră-sa.
Getlin începea să se simtă încolțit. Mușchii gîtului i se contractau spasmodic. Cind vorbi, vocea i se păru și lui străină.
— Pe cuvintul meu... spuse el. Nu văd cum... Varne avea doar cheia la el...
— Nu, nu o avea la el, răspunse inspectorul. A pierdut-o ieri seară pe drum. A adus-o cineva azi-dimineață la comisariat. Eram de serviciu. Uite cheia, o am la mine...
Își puse cascheta pe cap.
— Așa că n-a mai rămas decît cheia dumitale, domnule Getlin, spuse el. Te rog să mă însoțești la comisariat. De altminteri sînt obligat să-ți atrag atenția că tot ce vei spune de-acum înainte va putea fi folosit împotriva dumitale...

Traducere de A. D. MARIN

O GLUMĂ STRAȘNICĂ

I. ASIMOV — **FLACĂRA ENIGMĂ**

Mașina în fața căreia se afla Noel Meyerhof îl reducea la proporții de pitic, ceea ce nu-l împiedica să-i vorbească la fel de degajat, el știindu-se doar stăpinul ei incontestabil.
„Cind Johnson s-a întors acasă pe neașteptate dintr-o călătorie de afaceri — îi spunea el mașinii — și-a găsit nevasta în brațele celui mai bun prieten. Se retrase bălăbănindu-se și-i zise :
— Max, eu sînt soțul acestei doamne și, în consecință, e obligația mea. Dar tu ?..."
Și Meyerhof gîndi : „Perfect, să lăsăm asta să «se distileze» și să «ghiorăie» puțin în stomacul aparatului".
— Ei ! se auzi chiar atunci o voce în spatele lui.
Meyerhof închise aparatul, se întoarse brusc și se răsti :
— Lucrez. De ce n-ați bătut la ușă ?
Era Timothy Whistler, analistul șef, și întrucîtva unul din prietenii lui. Văzîndu-l, încruntă însă sprincenele de parcă ar fi fost vorba de un străin.
Whistler înălță din umeri. Purta un halat alb de laborator, în buzunarele căruia își înfundase adînc mîinile.
— Am bătut, dar nu mi-ați răspuns. Semnalul roșu nu era aprins...
Meyerhof bombăni. Privea mașina, această masă de „rațiune solidificată", lungă de cincisprezece kilometri și denumită Multivac, creierul electronic cel mai complex care fusese construit vreodată. Răspunse :
— Lucrez, aveți să-mi comunicați ceva important ?
— Nimic foarte urgent, voiam numai să vă spun că există citeva lacune în răspunsul asupra hiperspațiului.
Whistler, pe punctul de a pleca se hotărî să mai întrebe :
— Vă pregăteați de lucru ?
— Da, asta vă stinghereşte ?
— Mi s-a părut totuși că erați gata să povestiți Multivacului una din anecdotele dumneavoastră atît de amuzante...
— De ce n-aș face-o ? replică Meyerhof.
— Așadar nu m-am înșelat ?
— Nu.
— Dar de ce ?
Meyerhof se uită încruntat la interlocutorul lui :
— Nu dau socoteală nimănui, nici dumneavoastră.
— În adevăr, am fost indiscret. Pentru că lucrați, vă las. Scuzați-mă.
— Vă rog, zise Meyerhof.
După ce plecă Whistler, Meyerhof racordă din nou mașina :
„În timpul unei călătorii pe mare, cînd aceasta era foarte agitată, un steward se oprește pe una din punțile pachebotului și se uită cu milă la un pasager cu privirea vag îndreptată spre larg, prăbușit peste balustradă.
Amabil, stewardul îl bate pe umeri și-i spune :
— Curaj, domnule. E neplăcut pentru un moment, dar nimeni n-a murit vreodată de rău de mare.
Bărbatul ridică spre el un chip verzui și șopti cu o voce răgușită :
— Nu spuneți asta ! Nu spuneți asta ! Speranța că mor mă ține în viață !"
Timothy Whistler plecase preocupat. Trecînd prin fața biroului secretarei, o salută cu o ușoară mișcare a capului. Drept răspuns, ea îi surise.
„În secolul 21, o secretară umană — se gîndea — pare arhaic. Dar e mai plăcut s-o vezi pe ea, decît un robot"... Cind intră în biroul lui Abram Trask, reprezentantul oficial al guvernului era absorbit de preocuparea delicată de a-și aprinde pipa. Dar ochii lui negri se ațintiră spre vizitator.
— Ei, iată-vă Whistler ! Vă rog, așezați-vă, așezați-vă !
Whistler luă un scaun.
— Cred că avem de discutat o problemă.
Trask surise imperceptibil.
— Nu o problemă tehnică, sper. Nu sînt decît un om politic inocent. (Asta era una din frazele lui favorite).
— Îl privește pe Meyerhof.
Trask păru puțin emoționat.
— Sînteți sigur ?

— Absolut.

Whistler înțelegea foarte bine reacția interlocutorului său. Trask era reprezentantul oficial al guvernului, răspunzînd la Ministerul de Interne de Divizia creierilor-robot și de Automatizare. Se bănuia că se ocupă de problemele de supraveghere privind sateliții umani ai lui Multivac. Dar un Mare Maestru ca Meyerhof era cu totul altceva decît o oarecare ființă umană !

Lui Multivac i se punea acum o nouă problemă. Multivac putea să rezolve absolut toate chestiunile, să răspundă la toate întrebările. Totuși, cunoștințele acumulîndu-se în ritm din ce în ce mai rapid, existau tot mai puține întrebări care i se puteau pune.

Trebuia, pentru a le mai găsi, imaginație, intuiție, într-un cuvînt facultatea ce o are un Mare Maestru șahist și care-i permite să descifreze problemele de șah și să găsească, de fiecare dată, în cîteva minute, cea mai bună mutare posibilă.

Trask gesticulă neliniștit.

— Așadar, ce face Meyerhof ?

— E pe cale să-i pună lui Multivac probleme care... care...

— Dar nu puteți împiedica un Mare Maestru să pună întrebările pe care le vrea. Dumneavoastră nu sînteți calificat pentru a judeca valoarea acestor întrebări. O știți prea bine.

— Firește, o știu. Dar îl cunosc pe Meyerhof. L-ați întîlnit vreodată personal ?

— Dumnezeule, nu. Oare te poți întîlni cu un Mare Maestru așa, ca și cum ar fi orișicine ?

— Nu vorbiți așa, Trask. Sînt ființe umane și trebuie să ai milă de ele. Închipuiți-vă puțin ce înseamnă să fii un Mare Maestru : să știi că în întreaga lume nu există decît o duzină de semeni aidoma cu tine ; că poți descoperi doar unul sau doi într-o generație ; să se spună că soarta lumii depinde de tine ; să-ți repeți mereu că o mie de matematicieni, psihologi și fizicieni se încred în tine.

Trask ridică din umeri.

— M-aș simți regele universului.

— Nu mă gîndesc la asta, replică neliniștit analistul-șef. Nu se simt deloc regi. N-au egali cărora să le vorbească ; au senzația că trăiesc solitari. Ascultați-mă. Meyerhof nu scapă niciodată ocazia de a fi în societatea altora. N-are nici o înclinare firească — asta se vede — pentru relațiile sociale și totuși își impune să aibă. Știți ce face cînd e cu noi ?

— Habar n-am, răspunse reprezentantul guvernului.

— Spune anecdote !

— Adică ?

— Povestește anecdote. Anecdote excelente. E îngrozitor. Are un mod irezistibil de a le istorisi chiar pe cele mai proaste sau pe acelea cunoscute de toată lumea. Are haz.

— Ei, bine, e perfect ! Ce rău vezi în asta ?

— Să presupunem că Meyerhof își pierde simțul umorului...

Trask păru descumpănit.

— Așadar ce vreți să spuneți ?

— Dacă ar începe să se repete ? Dacă cei care îl ascultă ar rîde mai puțin spontan sau n-ar mai rîde deloc ? Dar noi nu-l putem îngădui să fie nefericit nici cît negru sub unghie. Cine știe dacă asta n-ar dăuna bunei funcționări a intuiției lui.

— Fără îndoială ! Însă a ajuns oare Meyerhof în halul ăsta ? Începe să nu mai aibă haz ?

— Nu, dar el așa crede.

— Ce vă face să bănuiți ?

— L-am auzit povestind una din anecdotele sale lui Multivac.

— E posibil ?

— Am aflat întîmplător. Am intrat fără să bat la ușă și l-am surprins. M-a dat afară. Era furios. De obicei, este destul de amabil. E un semn prost că a fost tulburat atît de mult de intrarea mea neașteptată. Cu siguranță însă că-i istorisea o anecdotă lui Multivac. Sînt convins că făcea parte dintr-un ciclu.

— Dar în ce scop ?

Whistler ridică din umeri.

— În privința asta mă bate gîndul că încearcă să constituie un stoc de anecdote în memoria lui Multivac cu scopul de a obține altele. Înțelegeți ce vreau să spun ? E pe cale să creeze un „umorist" mecanic, ca să poată avea astfel totdeauna la dispoziție un număr nesfîrșit de anecdote. Așa ar scăpa de teama că își pierde inspirația.

— Dumnezeule mare !

— Obiectiv, lucrul ăsta în sine nu-i rău, dar consider drept un semn neliniștitor că un Mare Maestru începe să utilizeze Multivac-ul pentru a-și rezolva problemele personale. Toți Marii Maeștri posedă o oarecare instabilitate mintală inerentă. Meyerhof se apropie poate de limita periculoasă.

— Ce sugerați ? întrebă Trask și vocea îi tremura.

— Mai întîi trebuie verificată ipoteza mea. Sînt poate prea atașat de el pentru a-l judeca așa cum se cuvine. În orice caz, nu știu să judec oamenii. Dumneavoastră sînteți un politician ; problema este mai curînd de resortul dumneavoastră.

Trask șovăi înainte de a răspunde.

— O să mă ocup de treaba asta !

„Un băietandru culege flori pentru iubita lui și observă deodată pe pajiște un taur enorm, cu o înfățișare de loc prietenoasă, care și-a ațintit privirea asupra lui și scormonește amenințător pămîntul cu copitele. Tînărul atrage atenția unui fermier care sta prudent dincolo de îngrăditură :

— Spune-mi, curajosule, taurul ăsta e în carne și oase ?

Fermierul se uită în jur cu luare-aminte, scuipă-n pămînt și răspunse :

— Atît cît poate să fie ! Dar într-o clipită n-am să mai pot spune la fel despre dumneavoastră".

Între două anecdote sosi convocarea. Meyerhof opri circuitul, puse semnalul roșu care interzicea intrarea în laboratorul său cît timp lipsea și se îndreptă spre biroul lui Trask.

Trask tuși. Se simțea intimidat.

— Spre profundul meu regret, n-am avut încă prilejul să facem cunoștință, Mare Maestre.

— V-am trimis rapoarte, replică sec Meyerhof.

Trask îl privea pe Meyerhof, cercetîndu-i chipul îngust, părul negru, înfățișarea sobră. Imposibil să și-l închipuie istorisind anecdote...

— Se pare că aveți o rezervă minunată de anecdote.

— În adevăr, sînt considerat un om de duh...

— Mare Maestre, nimeni nu folosește o asemenea expresie despre dumneavoastră ! Mi s-a spus doar...

— Să-i ia dracu ! Ei bine, fie, vrei, totuși, Trask să auzi una bună ?

— Firește, cu plăcere (Trask făcu un efort pentru a părea amical).

— Foarte bine, uite :

„Doamna Johns privește tichetul-horoscop care tocmai ieșise din cîntarul automat pe care se așezase soțul ei, după ce introdusese un bănuț.

«George, spuse ea, aici e scris că ești tînăr, inteligent, curtenitor, descurcăreț și că placi femeilor. Pe urmă, întoarse tichetul și adăugă : De asemenea s-au înșelat și în ce privește greutatea ta»".

Trask izbucni în rîs. Era imposibil să nu rîzi. Finalul anecdotei era pre-

Desen de Mihai GHEORGHE

vizibil. Dar vocea în „falset" a lui Meyerhof și expresia disprețuitoare pe care o luase chipul său fuseseră irezistibile. Politicianul era pradă unei crize de rîs de nestăvilit.

— Așadar ce înseamnă hazliu? întrebă pe neașteptate Meyerhof.

Trask își reveni:

— Pardon?

— Ziceam: așadar ce înseamnă hazliu? De ce rîdeți?

— Ei bine, ultima afirmație aruncă o lumină nouă asupra a tot ce ați spus înainte. Caracterul neașteptat...

— În realitate, continuă Meyerhof, am descris un soț umilit de nevasta lui; mariajul lor a fost un asemenea eșec, încît soția este convinsă că bărbatul ei n-are nici o calitate. Totuși, asta vă face să rîdeți. Dacă ați fi fost soțul, ați socoti anecdota comică?

Își limpezi vocea:

— Să încercăm cu alta:

„Abner stă la căpătîiul patului soției sale și plînge cu desperare. Nevastă-sa își adună atunci ultimele puteri și se ridică într-un cot:

— Abner, murmură ea, Abner, nu vreau să mă întorc la Dumnezeul meu fără să-ți mărturisesc ultimele păcate.

— Nu merită să te ostenești, scumpa mea, îi șoptește soțul tulburat.

— Da, trebuie să vorbesc, altfel sufletul meu nu va mai cunoaște niciodată pacea. Te-am înșelat, Abner. Ți-am fost necredincioasă. În această casă, n-a trecut nici măcar o lună de cînd...

— Da, scumpa mea, știu prea bine, altminteri de ce te-aș fi otrăvit?"

Trask încercă desperat să-și păstreze sîngele rece, dar în zadar.

— Iată deci o anecdotă caraghioasă, observă Meyerhof. Adulterul. Omorul. Foarte caraghios.

— Dar cărți întregi au fost scrise pentru a analiza umorul.

— Am citit destule și — ceea ce-i mai important — i le-am citit pe cele mai multe din ele lui Multivac. Unele afirmă că rîdem deoarece ne simțim superiori personajelor din anecdotă. Altele spun că din cauza descoperirii unei nepotriviri sau a unei „căderi" neașteptate a tensiunii istorisirii, sau a unei reinterpretări rapide a evenimentelor. Dar o anumită anecdotă stîrnește rîsul numai unei anumite persoane. Nici o glumă nu este universală. Ceea ce-i mai important este că omul e singurul animal înzestrat cu un adevărat simț al umorului, singurul animal care rîde.

— Înțeleg, exclamă deodată Trask. Încercați să analizați umorul. Din pricina asta transmiteți unele glume lui Multivac.

— Cine v-a spus? Whistler?

— Da, dar...

— O să-mi retrageți dreptul de a pune lui Multivac toate întrebările care-mi plac?

— Firește că nu, replică Trask.

— Un lucru mă tulbură (Meyerhof parcă și-ar fi vorbit lui însuși). Nu încerc să fac o analiză a umorului, am de pus lui Multivac două întrebări esențiale.

— Da, și care sînt?

— Prima este următoarea: care e originea tuturor glumelor? Cine le-a născocit? Nu știu cîte sute sau poate mii de anecdote am istorisit de cînd trăiesc, și adevărul este că n-am născocit nici una. Nici măcar una. N-am făcut decît să le repet. Fie le-am citit, fie le-am auzit, și cei care le-au scris sau le-au spus, nici ei nu le-au născocit. N-am întîlnit niciodată pe cineva care să se laude că a născocit o glumă. Totdeauna ni se spune la fel: „Mi s-a povestit una bună zilele trecute"; sau: „Ai auzit vreuna bună zilele astea?" Dar atunci cine născocește glumele?

— Asta încercați să descoperiți? întrebă Trask, care se gîndea în sinea lui: „Dumnezeule mare! Cui să-i dea în cap să se preocupe de asta!"

— Firește. Reflectați puțin: nu numai că glumele trebuie să fie totdeauna „bătrîne", dar ele trebuie să fie „bătrîne" ca să stîrnească rîsul. Există o varietate de umor, care poate fi socotită originală: e calamburul. Am auzit calambururi care erau născocite — fără putință de îndoială — sub inspirația momentului. Chiar eu am născocit cîteva. Dar nimeni nu prea rîde de asemenea glume. Umorul original nu provoacă rîsul. De ce?

— În adevăr, habar n-am.

— Să cercetăm. După ce i-am transmis lui Multivac toate informațiile pe care le-am socotit utile despre umor, i-am istorisit acum cîteva glume selecționate.

— Selecționate? Cum?

— N-aș putea să vă spun. Acelea care mi se par mai potrivite. Doar știți că sînt un Mare Maestru.

— Ei, firește, firește!

— După ce i-am „furnizat" aceste glume și teorii filozofice lui Multivac, am să-l întreb să reconstituie originea lor, dacă o să poată. Deoarece Whistler este la curent și a socotit necesar să vă facă un raport, dați-i dispoziție să fie gata pentru analiza de mîine după-amiază.

— Desigur! Pot să asist și eu?

Meyerhof aprobă domol din cap. Era evident că prezența lui Trask nu-l stingherea aproape de loc.

„Ug, omul cavernelor — zise Meyerhof — își zări tovarășa de viață alergînd spre el și plîngînd în hohote. Straiele ei din piele de leopard erau ferfeniță, într-o dezordine indescriptibilă.

— Ug! strigă ea disperată. Un tigru a intrat în caverna mamei mele.

Ug mormăi și continuă să roadă un os de bizon.

— Ce putem să facem? Cine se neliniștește de ce i se poate întîmpla unui tigru?"

Era ultima anecdotă. Meyerhof putea acum să întrebe mașina.

— Nu văd de ce ar putea fi criticat pentru asta, declară Trask lui Whistler. Mi-a explicat cu destulă

bunăvoință ce are de gînd să facă. E ciudat, dar legal...

— Ceea ce *pretinde* că face... rectifică Whistler.

— Nu pot să împiedic lucrările unui Mare Maestru din pricina unei simple bănuieli. Dar la urma urmelor, Marii Maeștri se presupune că sînt bizari.

— Să utilizezi Multivac-ul pentru a afla cum au luat naștere anecdotele — mormăi nemulțumit analistul-șef — oare asta nu înseamnă nebunie?

— Ce să-i faci, replică Trask, știința a progresat atît de mult, încît numai problemele fără răspuns sînt ridicole. Problemele raționale au fost cercetate și soluționate de mult.

— Totuși sînt neliniștit.

— Știm ce ne mai rămîne de făcut: să-l vedem pe Meyerhof și să analizăm răspunsul lui Multivac... dacă va exista un răspuns.

Trask încerca să urmărească amănuntele operațiilor. Vedea desfășurîndu-se un fel de bandă pe care mici puncte formau arabescuri misterioase. Marele Maestru stătea cu spatele la mașină: nepăsare reală sau calculată? Cît despre Whistler, examina cu grijă banda. Se „coafase" cu o cască de telefonist, și, înarmat cu un microfon, șoptea instrucțiuni asistenților lui, care lucrau în alte încăperi. O oră bună se scurse. Whistler părea din ce în ce mai îngrijorat. O dată ridică privirile spre cei doi însoțitori ai săi și începuse să murmure: „E de necre..." pe urmă tăcu pentru a-și continua lucrul.

În sfîrșit strigă cu o voce răgușită:

— Pot să vă dau un răspuns oficios?

— Da, dacă vreți, zise Meyerhof. Aprobă și Trask.

— Multivac răspunde că e vorba de o origine extraterestră.

— Ce spuneți?! exclamă Trask.

— Glumele care ne stîrnesc rîsul n-au fost născocite de oameni. Multivac a analizat toate datele care i-au fost furnizate și singura soluție posibilă este că o inteligență extraterestră a creat glumele, toate glumele, și le-a plasat în creiere umane anume alese, în anumite perioade și anumite locuri, făcînd astfel ca nici un om să nu-și poată aminti că le-a născocit. Toate glumele născocite ulterior nu sînt decît variațiuni minore și adaptări ale marilor teme originare...

Meyerhof îl întrerupse. Se simțea că este prada unui triumf pe care îl poate avea numai un Mare Maestru, care o dată în plus, a pus întrebarea cea bună.

— Dar de ce?... De ce?... întrebă Trask.

— Multivac afirmă — reluă Whistler — că singurul scop posibil este că glumele sînt destinate unui studiu de psihologie umană. Noi studiem psihologia șobolanului făcîndu-i să se miște într-un labirint. Șobolanul nu știe cauza și n-ar ști-o chiar dacă ar fi conștient de ce face. Aceste inteligențe străine studiază psihologia omului notînd reacțiile individuale la anecdote cu grijă selecționate. Fiecare om reacționează în mod diferit. Probabil că acele inteligențe străine sînt comparativ cu noi ceea ce sîntem noi în raport cu șobolanul. (Se înfioră.)

Trask luă cuvîntul.

— Marele Maestru a spus că omul este singurul animal înzestrat cu simțul umorului. S-ar părea deci că simțul umorului ne vine din exterior.

— Iar pentru umorul nostru eventual — provenit din interior — n-avem cine să rîdă. Vreau să mă refer la calambururi, adăugă Meyerhof în culmea surescitării.

— Probabil, observă Whistler, că Extratereștrii împiedică reacțiile pozitive la glumele spontane pentru 'a evita orice confuzie.

— Am pus două întrebări, zise pe neașteptate Marele Maestru Meyerhof. Pînă acum numai prima a fost rezolvată. Multivac posedă suficiente date pentru a răspunde la a doua.

Whistler înălță din umeri. Părea consternat.

— Care este cea de-a doua întrebare ce i-ați pus-o?

— Am întrebat care vor fi consecințele pentru rasa umană a răspunsului la prima mea întrebare?

— De ce ați cerut asta? întrebă Trask.

— Avusesem impresia că era întrebarea pe care trebuia s-o pun, răspunse Meyerhof.

— E nesăbuit, e complet nesăbuit, remarcă Trask.

Whistler, cu dinții strînși, lucra tăcut. Pusese din nou în funcțiune Multivac-ul. Din nou se scurse o oră și începu să mormăie cu amărăciune.

— E un adevărat coșmar!

— Care-i răspunsul? întrebă Meyerhof. Vreau să cunosc reflexiile lui Multivac, nu ale dumneavoastră.

— Perfect. Iată-le. Multivac declară că de îndată ce o singură ființă umană va fi descoperit adevărul despre această metodă de analiză psihologică a spiritului uman, ea va deveni inutilă ca tehnică obiectivă pentru acele puteri extraterestre care o folosesc actualmente.

— Vreți să spuneți că ei nu vor mai transmite glume umanității? întrebă Trask cu voce stinsă.

— Nu mai transmit glume, acum; Multivac, a spus: acum! Experiența s-a terminat. O nouă tehnică va trebui pusă în practică.

— Multivac are dreptate...

— Știu, aprobă Meyerhof cu privirea rătăcită.

Și chiar Trask adăugă suspinînd:

— Da, fără îndoială...

Meyerhof isprăvi demonstrația.

— S-a terminat, spuse. S-a sfîrșit. Încerc de cinci minute și nu mai pot să-mi amintesc nici una. Nici măcar una. Și, ce-i mai rău, știu că dacă am să citesc vreuna într-o carte, n-am să rîd.

— Simțul umorului a dispărut, zise Trask cu o voce lugubră. Nici o ființă umană nu va mai rîde.

Lumea avea dimensiunile unei cutii cu șobolani pentru experiență — și ceva... ceva va înlocui curînd labirintul. —

Traducere de Alexandru BACIU

GOOD BYE, CHARLIE

H. SLESAR

De fapt, Charlie era convins c-avea drepturi depline asupra banilor pe care-i furase. Îi mergea destul de bine ca vînzător la Broadman and Son, confecții pe măsură. Pînă cînd îi trecuse lui Turtin prin cap ideea aia trăsnită cu „mica noastră asociație". Turtin ăsta era formidabil în materie de vînzări; putea să vîndă și sare unui marinar bătrîn. Charlie ascultase cu gura căscată planurile lui Turtin. Vitrină cît casa pe Avenue. Comenzi barosane din Dallas, din Chicago, din Saint Louis. Banii aveau să curgă gîrlă. Și-apoi manechinele drăgălașe, pline de atenții pentru patroni, făcînd orice numai să... placă.

— Ai să lucrezi pe teren, spusese Turtin mieros și blajin, eu am să-mi văd de treburi la sediu; cum să nu ne umplem de bani?

Nu s-ar putea spune c-au pierdut. În primul an și-au acoperit cheltuielile. Turtin se mulțumise și cu-atît. În al doilea an se pomeniseră în brațe cu-n stoc de catifea nevîndută. Dar și-un beneficiu de 3%. În al treilea an, Charlie începu să-și bage mîna în bani.

Charlie era convins c-avea dreptul să se înfrupte din el. Doar un avans asupra celor promise de Turtin. Turtin ăsta, ursuz și șiret ca o vulpe, se gîndea numai la calitatea mărfii și la stabilirea reputației firmei. Charlie avea, însă, o mulțime de cheltuieli. Din cheltuieli făcea parte și Danielle Sweetfoot. O păpușică drăguță cum era Danielle, autentică *girl* de la Las Vegas, nu putea fi întreținută numai din procente. Mai era și mașina. Sport, marcă străină. Ce dracu, mașina asta nu demara cu benzină de doi bani, nu-i așa? Și nici apartamentul din Central Parc South nu era pe degeaba. Numai bacșișurile azvîrlite funcționarilor imobilului îl costau pe Charlie vreo 500 de dolari pe an. Un comerciant trebuia să aibă și el un *standing* oarecare.

Turtin era atît de tîmpit, încît vreo șase luni nici nu băgă de seamă „găurile" din cașcaval. Charlie avea de gînd să restituie banii; dar îi vîrîse în acțiunile unei societăți electronice pe care un amic al unui prieten de-al lui Nick Darvas, care și el... ce să mai vorbim! Cursul acțiunilor se prăbușise de la 40 la 7½. Mă rog, riscurile bursei!

În ziua cînd descoperi furtișagul, cît era Turtin de bleg și amabil, explodă cu-o violență uluitoare. Năvăli ca un taifun în apartamentul lui Charlie. Urlă atît de tare, încît Danielle, pur și simplu, căzu de pe genunchii lui Charlie. Apoi îl înhăță de gît pe Charlie. A fost un autentic masacru. Danielle urla ca nebună; asmuți camerista, liftierul și polițistul din post. A fost nevoie de eforturile lor conjugate pentru a degaja gîtul lui Charlie din mîinile lui Turtin.

— Depuneți plîngere? întrebă polițistul.

— Nu, răspunse Charlie, masîndu-și vinele gîtului, privind pieziș la asociatul lui. N-a fost decît o mică discuție, nu-i așa, Max?

— Da, spuse Turtin, amar. O să continuăm discuția mîine, la birou.

— Sigur că da, așa-i mai bine! spuse Charlie.

A doua zi Turtin se potolise.

— Săptămîna viitoare vom avea o verificare a registrelor, spuse el blajin. Apoi vei fi predat pe mîna judecătorului de instrucție.

— N-ai să faci una ca asta! spuse Charlie înnebunit.

— Pare-mi-se că lipsesc vreo 75 000 de dolari. Ți-a mai rămas ceva din ei?

— Nu, minți Charlie.

Mai avea 35 000 de dolari, în bancnote mici, dosite în apartamentul lui.

— Ce-ai de spus în apărarea ta, Charlie?

Charlie cugetă îndelung.

— Maică-mea are 84 de ani. O să moară cînd va auzi!

— Good bye, Charlie! spuse Turtin. Ne întîlnim la tribunal.

Charlie se întoarse acasă pe gînduri.

Îi explică Daniellei situația și-o întrebă ce-ar face în locul lui. Danielle rămase cu bastonul de ruj, încremenit pe buze.

— Cred că m-aș omorî, spuse ea.

— Mulțumesc pentru sfat, zise Charlie.

După douăzeci de minute, veni fuga din baie.

— Ai dreptate! Ai dreptate! striga el bine dispus. Frumusețeo, ai găsit soluția.

— Care soluție?

— Am să mă omor!

Danielle înșfăcă mantoul, și-l aruncă pe umeri.

— Adio, spuse ea, nu suport sîngele!

— Stai puțin. N-am să mă omor de-a binelea. Voi simula o sinucidere. Și Turtin n-o să mai aibă pe cine da în judecată. Am ceva bănuți puși la ciorap. Pot să-mi permit o vacanță în Mexico, în Tanganica, sau pe unde-o fi.

— Încîntător! Și eu?

— Nu-ți face griji din cauza asta! Cînd se vor potoli lucrurile, am să mă-ntorc, și-atunci ne vom distra. Toată afacerea asta-i o adevărată distracție.

— Distracție cu cătușe, vrei să spui. Oricum ai vrea s-o-ntorci, tot vei fi pus sub acuzare pentru deturnare de fonduri.

— Am chibzuit și la asta. Vino, să mă ajuți.

— Nici să nu te gîndești. Îți închipui c-am să țin briciul, cînd ai să-ți tai beregata ?

— Nici să nu-ți treacă prin cap una ca asta ! Vom ambala totul într-o puternică doză psihologică. Nu uita că-s om de afaceri, ce dracu ! Sinuciderea asta va fi o combinație de afaceri formidabilă !

— Și ce trebuie să fac ?

— Un colet, spuse Charlie.

— Ce ?

— Un colet ! Puțin mai mare ca ăsta. Bagă înăuntru tot felul de obiecte grele, fierul de călcat, pantofi, tot ce găsești prin apartament.

— E-n regulă ! oftă Danielle, deci să-ți fac un colet. Să-ți scriu și adresa pe el ?

— Nu-ți bate capul cu asta ! Îl vom trece la mesageriі neridicate.

În timp ce Danielle începu să se ocupe de colet, Charlie se încuie în camera lui, luă telefonul și formă numărul lui Max. N-ar fi vrut ca Danielle s-asculte convorbirea. Asta ar fi pus-o pe urmele unei alte fațete a planului, pe care Charlie nu i-l spusese în întregime. Căci n-avea în cap numai sinuciderea. Pregătea și o crimă.

Ideea îi trecuse prin cap în fața oglinzii din baie. Se spăla pe dinți, strîngînd în mînă periuța de dinți ca pe un pumnal și rumegînd gînduri ucigașe față de Turtin. Își întîlni privirea și-atunci își dădu seama că singura soluție pe termen lung, era numai o crimă.

Cum s-o-nfăptuiască ? După scandalul din apartamentul său, nu mai era un secret pentru nimeni că Charlie îl păștea pe Max. Dacă Turtin murea pe neașteptate, Charlie era suspectul nr. 1. Nu era o soluție... Trebuia ca mai întîi să moară el !

Sigur că da ! Astfel se debarasa de Turtin, liniștit și fără complicații. Și mai rămînea și-n afara bănuielilor poliției. Deoarece el nu va mai exista. Nici în Mexico, nici în Tanganica, nicăieri. Dispărut pentru vecie, mort, kaputt. Good bye, Charlie !

Cel mai bun mijloc. Să facă pe mortul. Apoi va intra din nou în viață, să se ocupe mai serios de Turtin. Atunci poliția va fi nevoită să se ocupe de suspecții rămași în viață.

Ascultă telefonul sunînd la celălalt capăt al firului. Auzi vocea mieroasă a lui Max, pe care o detesta atît de mult.

— Alo, Max ? spuse el. Aici e Charlie !

— Lasă-mă-n pace, Charlie, oftă Turtin.

— Nu te chem să te bat la cap. Vreau să-mi iau rămas bun.

— Și unde crezi c-ai să poți pleca ?

Charlie rîse cu amărăciune în aparat.

— Nu te supăra. N-am să fug. N-ar rezolva nimic, Max. Plec acolo unde nimeni n-o să-mi mai facă rău. Acolo unde viața-i vis zadarnic, și nimic mai mult.

— Ești beat ?

— Adio, Max ! spuse Charlie lugubru. Sînt dezolat de cele întîmplate. Cred c-ai să mă ierți... după...

— După ce ?

— Ascultă, Max. Cînd or să-mi găsească trupul, fă-mi o favoare. Să nu spui c-am fost un hoț. Mama o să moară. Îmi făgăduiești, Max ?

— Charlie ! urlă Turtin.

Dar Charlie închisese telefonul.

Cînd ieși din odaie, Danielle, bozumflată, terminase coletul.

Îl ridică, îl cîntări în mînă, și spuse :

— Acum, ar fi bine s-o-ntinzi. Ai să primești vești de la mine.

— Cine-mi garantează ?

— Haide, șterge-o !

Imediat ce rămase singur, Charlie scoase din debara o valiză goală. O umplu cu niște fleacuri. Să le zicem bani. Mai puse în plus o pereche de pantofi și-un pardesiu.

Era aproape zece cînd portarul îi aduse automobilul. Drumul pînă la podul de peste Great Point îi luă aproape o jumătate de oră. Charlie se simțea atît de voios, gîndindu-se la viitor, încît fredonă tot drumul.

Gară mașina sub pod, pe un loc de parcare liber. Vîrî pantofii în buzunarele pardesiului și luă coletul sub braț. Apoi urcă pe pasarela rezervată pentru pietoni.

Pe-acolo nu se vedeau decît vreo cîteva haimanale, mai cu seamă vagabonzi, căutîndu-și culcușuri pentru noapte. Nimeni nu-i dădu nici o atenție. Nici lui Charlie și nici coletului. Era mai bine așa. Încă nu venise momentul cînd trebuia să atragă atenția tuturor...

Ajunse la jumătatea podului. Așteptă pînă-l depășiră niște îndrăgostiți. Apoi pregăti înscenarea. Luă pardesiul și-l așeză pe parapet. Jos puse pantofii. Sprijini coletul de parapet și așteptă răbdător pînă zări apropiindu-se cîteva siluete întunecate.

Atunci aruncă peste parapet coletul și strigă :

— Ajutor ! Săriți, ajutor ! A sărit în apă, a sărit în apă !

Obținu rezultate apreciabile din ambele părți ale podului. Perechea de îndrăgostiți se întoarse alergînd să nu scape spectacolul și alți trei martori oculari se grăbiră și ei, să-și dea seama ce se petrece. Nu putuseră vedea mare lucru. Dar auziseră bufnitura. Se aplecară peste parapet, începură să strige, și, exact așa cum prevăzuse Charlie, începură să aibă vedenii.

— Uite-l ! Uite-l ! strigă unul.

— Încearcă să înoate ! strigă o femeie.

Un bătrîn vagabond, beat criță, se aplecă peste umărul lui Charlie și rîse gîlgîit, compătimitor :

— Sărmanul, nu mai scapă. Se-neacă !

— Uite-l ! Se duce la fund !

— Dispare pentr-a treia oară !

— Fugiți după ajutor, strigă Charlie. Să fugă cineva după un polițist.

Tînărul îndrăgostit privi la el cu admirație. Porni în fugă spre capul podului. Charlie o luă și el la fugă, în direcția opusă. Restul spectatorilor se risipi, de parcă sunase alarma. Fiecare pretindea că fuge după ajutor. Nimănuia nu-i dădu prin cap să folosească telefoanele de pe pod. Dar nici Charlie nu se sinchisi de ele. După cîteva minute vor povesti autorităților cele petrecute. Polițiștii vor ridica de la fața locului

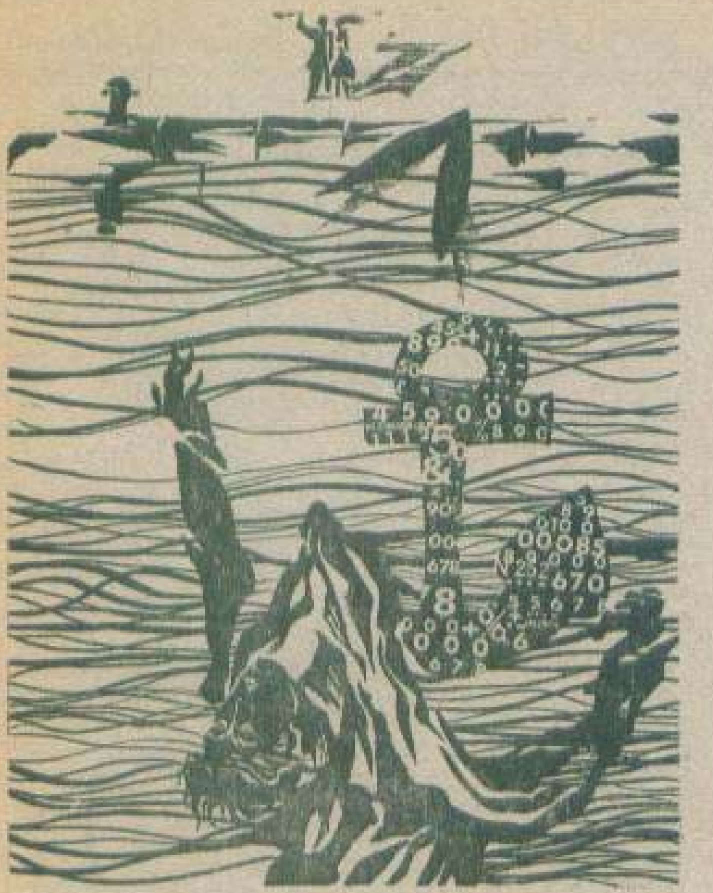

Desen de Mihai GHEORGHE

pardesiul, pantofii. Apoi vor îndosaria multitudinea declarațiilor obținute de la martorii oculari.

Se întoarse la mașină. Își luă dinăuntru valiza și chemă un taxi. Se înregistră la un hotel nenorocit de mîna a doua, fumă trei țigări la rînd și sfîrși prin a ațipi.

În ziarul de dimineață nu se scria nimic despre sinucidere. În schimb, ediția de după-amiază, cuprindea un frumos articol, „de interes uman". Era apreciat ca eminent șef de întreprindere. Se afirma că avusese „nemulțumiri în afaceri". Mai era și o fotografie a Daniellei, cu explicația „logodnica mortului în lacrămi". Cel mai frumos era că Turtin nu scosese o vorbă despre deturnarea banilor. Bietul Max! Înghițise ușor gălușca aceea cu bătrîna mamă de 84 de ani. Charlie n-o văzuse pe maică-sa de vreo 15 ani. Avea 58 de ani. Era chelnăriță la Houston.

Ca de obicei, se vorbi despre dragarea fluviului. Dar cursul Great Pointului era extrem de rapid. Poliția spunea că într-o bună zi cadavrul va fi scos la mal. „Pot să pun rămășag!" rîse în hohote Charlie. O să fie un cadavru ciudat de viu.

După trei zile, barba îi crescuse îndeajuns ca să obțină o elementară deghizare. Era din ce în ce mai nerăbdător. Simțea nevoia să acționeze. Pe la șapte seara, intră în cabina telefonică a unui *drugstore*. Îi sună pe Turtin.

Turtin trăia singur cuc într-un mic apartament din Est Street, 28.

— Alo! strigă el, strident. Herbie e-acolo?

— Greșeală! spuse Turtin. Și închise telefonul.

Cu metroul, Charlie făcu un sfert de oră pînă la Turtin. Intră în imobil, luă ascensorul pînă la 5, unde era apartamentul lui Turtin și bătu la ușă. Pînă să deschidă Turtin, Charlie își putu număra toți dinții din gură.

— Charlie! asta fu tot ce putu spune Turtin.

Intră cu forța și trase ușa după el.

— Deci, n-ai murit! se bîlbîi Turtin. Danielle n-a mințit...

Fu rîndul lui Charlie să rămînă cu gura căscată.

— Danielle? Ți-a povestit totul?

— Tot! Tot! măcăi Turtin. Sărmane imbecil, nu era nevoie să acționezi ca un neghiob. N-am avut niciodată intenția să te dau în judecată. Cum puteam face așa ceva unui prieten?

— Ești sincer? spuse Charlie. N-aveai de gînd să mă denunți?

— Bineînțeles că nu! Turtin îl luă de braț și-l pofti înăuntru cu gentilețea care-l caracteriza.

— Intră, Charlie, intră. Să bem ceva, pare-se că simți nevoia.

Charlie era înmărmurit. Se prăbuși pe un scaun și-l lăsă pe Turtin să-i servească băutura. Chibzuind la cele făcute, îi fu rușine. Să-l omoare pe Turtin! Pe prietenul ăsta, atît de bun! Ce prieten de treabă!

— Sînt un nemernic, spuse Charlie, cu glasul sugrumat, gata să-i dea lacrimile. Max, trebuia să te cunosc mai bine. Trebuia să mă gîndesc că n-ai să-mi faci nimic.

— Bineînțeles că nu ți-aș fi făcut nimic. Cum să-mi trimit la pușcărie, propriul asociat? Să țin numai pentru mine, această micuță afacere atît de rentabilă?

Charlie rîse înțelegător, își bău paharul și ațipi adînc.

Cînd se trezi, o văzu pe Danielle în fața lui. Îl privea drept în ochi, dar vorbea despre el ca și cum n-ar fi fost acolo.

— Max! S-a trezit! spuse ea. A trecut efectul...

— Avem timp destul, se auzi spunînd Max.

Charlie încercă să-și miște mîinile. Erau însă legate de scaun. Încercă să vorbească, dar avea în gură un călug.

— Ce facem acum? spuse Danielle. Chemăm poliția?

— Ce vorbești! spuse Turtin. O să stea un timp închis, și pe urmă? Poate că-i ceva mai bun de făcut.

— Ce anume?

— N-ai să-mi spui că nu te-ai gîndit?

— La ce să mă gîndesc?

— Păi, Charlie s-a sinucis de mult! spuse Turtin.

După zece zile, cadavrul lui Charlie fu aruncat la mal de apele fluviului. Așa cum prevăzuse poliția.

La sfîrșitul anului, bilanțul întreprinderii de confecții indica un beneficiu de 4%. Nu era prea mult. Dar nu mai trebuia împărțit cu nimeni!

Traducere de Penke Z. MUȘATESCU

POVEȘTI FĂRĂ ÎNCEPUT

CAPRA ȘI VARZA

...iar cînd s-au împăcat, în sfîrșit, s-a născut problema: ce va mînca, acum, capra?

POLITEȚEA PIERDUTĂ

...dar oamenii s-au săturat în cele din urmă să tacă și unul din ei s-a ridicat și a spus: „Vă rog să-mi dați cuvîntul!" Așa că la început a-a fost „cuvîntul", ci „vă rog", care, însă s-a pierdut pe drum.

QUOD ERAT DEMONSTRANDUM

...așa că povestea noastră demonstrează o dată mai mult că se vor găsi întotdeauna eschimoși care să elaboreze instrucțiuni despre felul cum trebuiesc să se poarte africanii în caz de arșiță insuportabilă.

EREDITATE

...nimeni nu mai trebuia să-l convingă de adevărul absolut al teoriei eredității: avea un copil frumos, deștept și cuminte.

LACRIMILE NU SE IROSESC

...predica fusese emoționantă și toți enoriașii plîngeau, afară de unul singur: nu era din aceeași parohie.

PARADOXUL

...ajunse astfel, după două căsătorii, la concluzia că cea mai mare dificultate în viață este să trăiești cu ființa pe care o iubești și să iubești ființa cu care trăiești.

ÎNCREDEREA

...după aceste întîmplări își dădu în sfîrșit seama că cine are încredere în soție se înșală, iar cine nu are încredere în ea este înșelat.

FIDELITATE

...se putea spune despre ea că a fost o femeie fidelă în adevăratul înțeles al cuvîntului: nu făcuse să sufere decît pe un singur bărbat în toată viața ei.

A.B.C...

A ADMIRA = Un mijloc comod de a lăsa să se creadă că ai înțeles *(André Prévot)*.

ACTOR = Toți oamenii sînt actori, cu excepția, probabil, a cîtorva artiști *(Sacha Guitry)*.

ALTRUISM = Arta de a te servi de alții avînd aerul că le vrei binele *(René Dubrueil)*.

ANTROPOFAG = Asasinul care are o scuză *(Pierre Valdagne)*.

BANCĂ = O instituție care îți împrumută o umbrelă cînd e timp frumos și ți-o cere înapoi cînd plouă *(Jerôme K. Jerôme)*.

BĂTRÎN = Poți să te naști bătrîn, după cum poți muri tînăr *(Jean Cocteau)*.

COMPETENȚĂ = Un om competent este un om care se înșală după reguli precise *(Paul Valéry)*.

CONFRATE = Personaj fără pic de talent, care practică, în mod inexplicabil, aceeași meserie ca și tine *(Pierre Daninos)*.

DRAGOSTE = Dragostea e ca ciupercile: nu știi dacă e bună sau rea decît după ce e prea tîrziu *(Tristan Bernard)*.

ENTUZIASM = Există momente cînd nu te poți opri să faci prostii: asta se cheamă entuziasm *(Henri Meilhac)*.

EXPERT = Cel care știe din ce în ce mai multe despre din ce în ce mai puține lucruri *(Nicholas Butler)*.

FRICOS = Un om care în caz de pericol gîndește cu picioarele *(Josehp Addison)*.

FEROCITATE = Cînd un om vrea să ucidă un tigru, el numește asta „sport"; cînd un tigru vrea să-l ucidă, asta e „ferocitate" *(G. B. Shaw)*.

GLORIE = A fi cunoscut de cei pe care nu vrei să-i cunoști *(Natalie Gilford Barney)*.

GREȘEALĂ = Mărturisită, e pe jumătate iertată; dar ascunsă, e iertată pe de-a-ntregul *(Pierre Véron)*.

HAZARD = După ce ai căutat fără să găsești, se întîmplă să găsești fără să cauți *(Jerôme K. Jerôme)*.

IGNORANȚĂ = Ceea ce știe, știe bine, dar nu știe nimic *(Jules Renard)*.

LONGEVITATE = Ceea ce e dificil este să devii octogenar. După aceea, nu trebuie decît să trăiești *(Paul Léautaud)*.

MODĂ = Moda este ceea ce se demodează *(Coco Chanel)*.

MULȚUMIRE = Cel care e mulțumit de munca sa are temei să fie nemulțumit de mulțumirea sa *(Multatuli)*.

NOROC = Norocul aduce succesul și succesul aduce adesea meritul *(Etienne Rey)*.

OGLINDĂ = E bine să o consultăm, pentru că e capabilă să reflecteze *(Tristan Bernard)*.

OBIȘNUINȚĂ = Ulciorul merge de atîtea ori la apă, pînă cînd se obișnuiește *(Gilbert Cesbron)*.

PUBLIC = Publicul este extrem de tolerant: el iartă totul cu excepția genialității *(Oscar Wilde)*.

A REFLECTA = Cei mai mulți oameni preferă să moară decît să reflecteze. Este, de altfel, ceea ce și fac *(Bertrand Russell)*.

SPIRIT = Spiritul este contrariul bogăției: cu cît ai mai puțin, cu atît ești mai satisfăcut *(Paul Masson)*.

SCUZĂ = O minciună fardată *(I. Swife)*.

TINEREȚE = O achiziție a maturității *(Jean Cocteau)*.

TACERE = Singurul lucru de aur pe care femeile îl detestă *(Mary Wilson Little)*.

TELEVIZOR = Gumă de mestecat pentru ochi *(Aforism american)*.

URÎȚENIE = Urîțenia are ceva superior frumuseții: durează *(Daniel Mussy)*.

VIAȚĂ = Viața este o procesiune lungă, așa că e bine să-ți cruți luminarea *(Proverb francez)*.

VIS = A visa înseamnă a dormi cu ilustrații în text *(Eugenio d'Ors Y Rovira)*.

ZELOS = Se spune despre un colaborator despre care nu poți să spui nimic altceva *(Pierre Daninos)*.

NOTE ȘTIINȚIFICE

UN TUN NEOBIȘNUIT

Tunuri la dreapta lor,
Tunuri la stînga lor,
Tunuri în fața lor...
În ghearele morții se năpustesc,
În hăurile iadului se prăvălesc...

Ce-ar zice poetul englez ale cărui versuri, faimoase la vremea lor, ne-am permis să le traducem liber, dacă ar putea obține o „permisie" de pe tărîmul umbrelor și ar poposi, fie și numai pentru cîteva clipe, pe un teren de zbor, lîngă Farnborough, în comitatul Hampshire, din țara sa ? Ar vedea un tun uriaș înzestrat cu cele mai moderne dispozitive de tragere, care, firește — dacă ar fi să judecăm numai după dimensiunile sale — ar face imposibilă astăzi nebuneasca șarjă de cavalerie cîntată în poemul vechi de un secol.

...Servanții ochesc cu grijă ; gura tunului se îndreaptă amenințătoare spre țintă (de data aceasta, un avion la sol) ; comandantul ordonă : foc ! și încărcătura mortală își ia zborul. Ochit în plin ! Dar în loc de explozia pe care o așteptam, se produce un fenomen ciudat. În toate direcțiile sînt proiectați fulgi de pui de găină cu o forță amintind mai curînd prima viteză cosmică decît pașnica dispoziție a orătaniei-proiectil.

Apoi, de fuzelajul avionului se apropie gentlemeni foarte serioși, care măsoară cu grijă efectul impactului.

Operația se repetă. Tunul de 15 metri își îndreaptă din nou amenințător țeava spre avionul imobil și o nouă pasăre își ia zborul spre el cu a doua (sau poate a treia ?) viteză cosmică.

Ați ghicit, probabil, că experimentatorii de la Farnborough se îndeletnicesc cu o treabă foarte serioasă, interesînd securitatea zborului.

Se știe că la vitezele amețitoare cu care se deplasează avioanele moderne, o ciocnire cu o pasăre călătoare poate provoca accidente grave. Se cunosc cazuri cînd parbrizul unui aeroplan este pur și simplu găurit în urma unei asemenea ciocniri. În aceleași condiții se cauzează și avarii grave la fuzelaj. Or, evident, un astfel de accident, numai în aparență minor, poate avea consecințe tragice.

Pînă în prezent nu a fost posibil să se studieze în mod sistematic efectele ciocnirilor de această natură, și tunul de la Farnborough este chemat să rezolve problema. Funcționînd cu aer comprimat, el imprimă unui pui rotofei o viteză de 1 100 km pe oră, transformîndu-l într-un proiectil nimicitor. Tunul se adaptează și pentru păsări mai mici, de pildă porumbei, care și ei manifestă predilecție pentru magistralele aeriene. Totul se măsoară, se studiază ; se variază unghiul de „tragere", încărcătura, se propun, în fine, măsuri de securitate adecvate.

Experiențele de la Farnborough, dincolo de însemnătatea lor practică, constituie o ilustrare sui-generis a proverbului „buturuga mică răstoarnă carul mare", și totodată dau o folosință pașnică, aproape cu iz culinar, însuși simbolului războiului : tunul. Asemenea utilizări, cu cît sînt mai insolite, cu atît te fac parcă mai mult să visezi. Ah ! Dacă s-ar putea ca toate tunurile să tragă cu pui de găină...

GUNOIUL — O PROBLEMĂ COMPLICATĂ

Problema distrugerii deșeurilor solide și a gunoaielor în centrele aglomerate a devenit, datorită amploarei pe care a căpătat-o în ultimii ani, un obiect de preocupare al multor cercetători din domeniul urbanisticii, sănătății publice și chimiei. Arderea deșeurilor prezintă avantajele cele mai mari, datorită reducerii volumului acestora sub doi la sută din cel inițial, dar și această metodă generează, la rîndul său, produse ce pot provoca poluarea aerului. Poate cele mai multe neajunsuri la ardere le provoacă deșeurile de mase plastice provenite din ambalaje, care necesită realizarea unor cuptoare speciale de ardere cu exces de aer. Problema nu este rezolvată definitiv, ținînd seama de faptul că se prevede ca volumul acestor deșeuri să crească, în perspectivă, ca urmare a extinderii utilizării maselor plastice.

PUTEȚI SĂ PRINDEȚI UN ȚIPAR ÎN TREI MINUTE ?

O mare unitate comercială din Tokio a găsit o nouă modalitate de a atrage clientela. Într-un mic bazin plin cu apă, înoată vioi cîțiva țipari ; amatorii sînt invitați să prindă cu mîna liberă, în cele trei minute care li se pun la dispoziție, un țipar.

Cei care reușesc, în afară de faptul că-și pot păstra „captura", primesc și un cadou dintre mărfurile expuse în magazin.

Se afirmă că inovația a sporit vînzările cu 12% în mai puțin de o săptămînă !

NOTE ŞTIINŢIFICE

UN CALCULATOR ELECTRONIC — „INGINER ŞEF"

Un calculator electronic a fost pus în funcţiune în Anglia pentru conducerea unei instalaţii de fabricare a etilenei cu o capacitate de producţie de 200 000 t/an. Din aceeaşi instalaţie rezultă în paralel 95 000 t/an propilenă şi 20 000 t/an butadienă, precum şi alte opt subproduse.

Calculatorul supraveghează funcţionarea întregii instalaţii, înregistrînd la fiecare cinci minute toţi parametrii funcţionali ai instalaţiei. Pe baza acestui control periodic şi a unor factori externi, cum ar fi evoluţia preţurilor materiilor prime şi a produselor rezultate, a compoziţiei materiei prime etc., calculatorul stabileşte condiţiile optime de funcţionare a instalaţiei.

Elaborarea programului acestui calculator a durat doi ani.

IMPORTANTĂ DESCOPERIRE ÎN PSIHIATRIE: UN MEDICAMENT „LUNAR"

Recent a avut loc la Sitges lîngă Barcelona un simpozion asupra chimioterapiei cu acţiune prelungită în psihiatrie. La acest simpozion, dr. Lehman, un psihiatru canadian, a relatat o dramă petrecută la Montreal: un om de 40 de ani atins de o psihoză delirantă este adus într-o stare de stabilizare a maladiei sale printr-un tratament cu neuroleptice. Delirul său, neliniştile sale au dispărut. Bolnavul se simte din nou normal şi cere să părăsească spitalul. După unele ezitări, psihiatrul acceptă, cu condiţia ca bolnavul să continue tratamentul medicamentos. Căci experienţa a dovedit că psihoticul stabilizat nu înseamnă un bolnav vindecat. Orice întrerupere a tratamentului se soldează cu o recădere. Bolnavul promite şi se reîntoarce acasă reluînd viaţa şi activitatea sa normală.

Crezîndu-se vindecat, părăseşte tratamentul. Cinci luni mai tîrziu, el face o recădere. Avea tendinţe de omucidere şi îşi realizează tendinţele omorînd un om cu lovituri de cuţit. De atunci, relatează dr. Lehman, el refuză ieşirea bolnavilor din spital, chiar dacă starea lor permite reîntoarcerea acasă, pentru că nu dispune de nici un mijloc de control pentru a se convinge că bolnavul continuă tratamentul prescris.

Astăzi acest mijloc există. Mai mulţi psihiatri din Franţa, Anglia, Germania, Spania şi America relatează despre folosirea unor preparate injectabile cu acţiune prelungită în psihoze şi care înlocuiesc priza cotidiană de medicamente. Chimiştii au găsit metoda de a transforma prin esterificare unul din neurolepticele principale mai folosite, flufenazina, astfel încît să poată fi administrată pe cale injectabilă intramusculară şi să se elibereze în mod lent în organism.

Avantajele acestui mod de administrare sînt evidente. Statisticile mondiale arată că 45% din bolnavi nu iau medicamentele prescrise. Consecinţele, cel puţin în ceea ce priveşte bolile mintale, pot fi dramatice — aşa cum a arătat specialistul canadian. Motivele abandonării tratamentelor sînt adesea pur personale: neglijenţă, teamă de efecte secundare de care nici un neuroleptic nu este lipsit, impresia de a fi vindecat. Cîteodată chiar medicul curant al familiei, care nu este bine informat despre imperativele psihiatrice, ia iniţiativa de a micşora dozele sau, cîteodată, indică chiar părăsirea tratamentului. Se desprinde deci beneficiul practic al unui tratament care necesită numai *o singură injecţie la 15 zile* şi *cîteodată chiar la o lună*, care permite un control facil al tratamentului la spital şi chiar la domiciliul bolnavului. Acest tratament evită şi unele consecinţe nedorite ale medicamentelor în comprimate luate zilnic. În ultimul timp se foloseşte produsul Decanoat de flufenazin care este mai activ, mai puţin toxic decît flufenazina, şi cu acţiune mai prelungită decît o lună.

Dr. Silviu GHEREA

CE VA DEVENI?

Brigitta Wikerskog, o micuţă suedeză în vîrstă de numai 11 ani, din Malmö, ştie să cînte la 11 instrumente! Totodată ea predă şi lecţii de clarinet şi saxofon.

Cu toate acestea, Brigitta este de părere că muzica reprezintă pentru ea un simplu divertisment, idealul ei fiind să devină... medic!

UMOR DE PESTE HOTARE

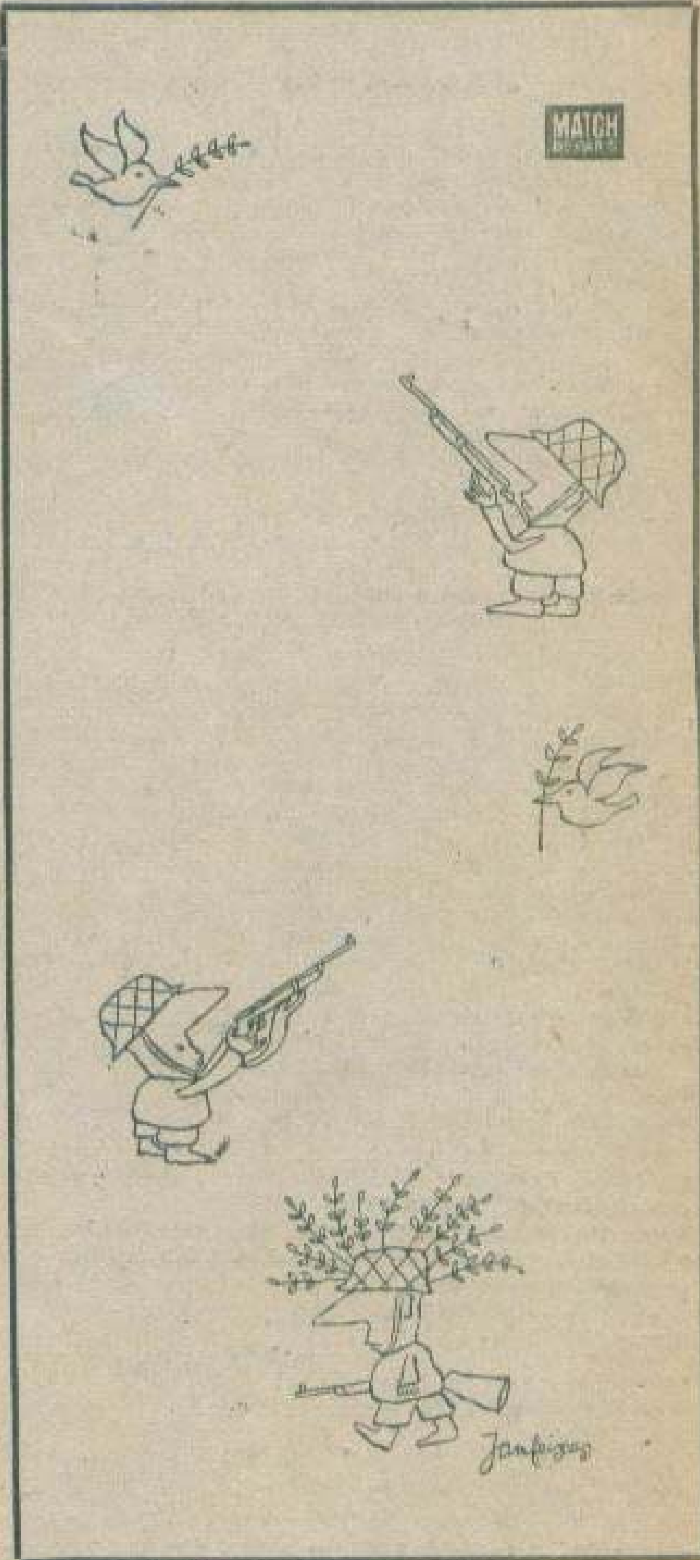

SAFIRUL

de James HOLDING

FLACĂRA — ENIGMĂ

Magazinul de bijuterii Quesada este unul dintre cele mai cunoscute din întregul Buenos Aires. E vizitat de milionari, nobili, proprietari bogați de haciendas, stele de cinematograf. Muritorii obișnuiți numai rareori nimeresc în acest mic palat comercial plin de prețioase bijuterii, iar detectivii cu atît mai puțin. Nu este deci de mirare că señor Quesada își ridică uimit sprîncenele, cînd citi pe o carte de vizită de pe tejgheaua de sticlă următoarea inscripție: „Landis and Landis, birou particular de detectivi". Un domn și o doamnă stăteau în fața lui. Erau foarte bronzați și arătau ca niște turiști americani...

— Cu ce pot să vă servesc? întrebă señor Quesada cu un ușor accent englez.

— Soția mea și cu mine, răspunse Seff Landis, întreprindem o călătorie prin America de Sud. Am venit abia ieri aici.

— Abia, murmură señor Quesada cu o egală doză de interes și de indiferență în glas... Probabil că ați dori să cumpărați vreo amintire. Pot să vă ofer ceva? De pildă un pandantiv de aur?

— Călătorim în compania doamnei Thompson, adăugă Landis.

Fața giuvaergiului se îmbujoră dintr-o dată.

— Doamna Thompson, se bîlbîi el, doamna care ieri seara...

— Exact, chiar dînsa, dădu din cap Landis.

— Vă rog, atunci este vorba de o neînțelegere. Noi nu putem să bănuim pe doamna Thompson... În afară de aceasta, pierderea este acoperită de asigurare.

— Greșiți dacă credeți că ne-a trimis aci doamna Thompson, se amestecă în discuție Laura Landis. Ne-a povestit numai la dejun despre acea întîmplare deosebită.

— Da, și am devenit curioși, adăugă cu un zîmbet Seff Landis. Omul nu reușește nici în timpul concediului să-și uite complet profesiunea.

Se părea că señor Quesada pricepuse: o pereche de detectivi americani care se plictisesc în concediu. Zîmbi amar. Dacă ar exista cel puțin speranța ca acești doi Landis să clarifice cazul! Landis probabil că-i citise gîndurile giuvaergiului.

— Recunosc că întreaga chestiune este pentru noi o enigmă, zise el și privi prin magazin. Nu pot înțelege cum s-a pierdut aici un safir.

Quesada dădu din cap.

— Într-adevăr, un mister.

— Povestiți-ne, vă rugăm, pe îndelete cum s-au petrecut lucrurile, ceru Laura Landis.

— Bine, răspunse fără poftă Quesada.

*

Ca de obicei, în timpul căldurilor mari, señor Quesada deschisese magazinul său seara. Prima clientă — era ceasul aproape nouă — a fost doamna Thompson. Vroia să cumpere un colier și i se arătă o colecție de lănțișoare. În timp ce señor Quesada o servea, intră în magazin un argentinian elegant îmbrăcat, care îi ceru doamnei Quesada părerea asupra unui cadou pentru soția sa. Acestui domn — pe nume Ortega, după cum se dovedi mai tîrziu — i-au fost prezentate cîteva nestemate. Doamna Quesada îi spuse vînzătorului să aducă din seif o colecție de pietre scumpe. Vînzătorul se întoarse după cîteva minute. El aducea pe o tavă, în catifea, un număr mare de bijuterii — fiecare din ele valorînd sume însemnate.

Atunci... Vînzătorul se grăbi spre vitrina de sticlă în fața căreia, pe un scaun înalt, ședea señor Ortega. Deodată vînzătorul alunecă, iar conținutul tăvii pe care o ținea bine, cu ambele mîini, se vărsă pe jos. Vînzătorul se aplecă cu multe scuze și începu să culeagă bijuteriile risipite. Doamna Quesada se grăbi să-i ajute și ea. Señor Quesada se scuză față de doamna Thompson și ajută și el pe vînzător. În cele din urmă și doamna Thompson își părăsi, după o scurtă ezitare, scaunul ei și începu și dînsa să dea ajutor. Numai pe señor Ortega parcă-l lăsa total indiferent. Atunci cînd vînzătorul alunecase, iar conținutul tăvii se vărsase chiar lîngă piciorul lui Ortega, acesta sări, ce-i drept, aproape involuntar de pe scaun. Însă imediat își reluă poza rigidă și, ca un adevărat grande spaniol, stătea privind absent cum ceilalți îngenuncheau pe covor. În mai puțin de un minut — astfel socotea cel puțin señor Quesada — bijuteriile se aflau din nou pe masă. Toate, în afară de una singură. Señor Quesada constată spre marea lui surprindere că dispăruse safirul albastru Ceylon de zece carate, o bijuterie pentru care ar fi obținut cel puțin 80 000 pesetas. Din nou fusese cercetată cu multă grijă întreaga încăpere. Bijuteria nu se găsea. Señor Ortega anunță amabil, dar cu toată hotărîrea, că renunță la cumpărare, avînd în vedere situația penibilă care se crease; adăugă însă că nu părăsește magazinul pînă nu va fi percheziționat de către señor Quesada. Giuvaergiul protestă, însă Ortega insistă, susținînd că dacă nu s-ar găsi safirul, bănuielile ar putea să cadă asupra sa, ceea ce ar dori să evite. Quesada nici nu voi să audă de o percheziție personală, însă cînd și doamna Thompson i se asociase lui Ortega, cerînd ca și dînsa să fie controlată, giuvaergiul acceptă.

Ortega fu controlat de salariații lui Quesada. Señor Ortega era pedant. Se dezbrăcă complet și se descălță. Safirul nu fu găsit.

Între timp, într-una din încăperile de jos, señora Quesada se consacra, pentru îndeplinirea aceleiași misiuni, doamnei Thompson. O făcea cu dezgust și în mod discret — însă cu toată rigurozitatea. Safirul parcă intrase în pămînt.

Cu aceasta se încheiase întreaga întîmplare. Înainte de a pleca, señor Ortega și doamna Thompson îi lăsaseră giuvaergiului cărțile lor de vizită.

*

— Ei ce spuneți ? își încheie Quesada relatările sale, unde putea să dispară safirul ? Nici doamna Thompson, nici señor Ortega nu-l luaseră. Pentru vînzător pun mîna în foc. Lucrează la mine de peste zece ani. Despre soția mea și despre mine — este inutil să vorbesc. În încăpere nu există o singură deschizătură, o singură crăpătură unde să poată să cadă bijuteria, iar în aer nu putea să se evapore...

— O istorie interesantă, exclamă Landis. Cînd ați controlat ieri magazinul, n-ați găsit nimic neobișnuit ?

Quesada dădu din cap :

— Nimic. Apoi scoase ceva din buzunarul stîng : Poate v-ar interesa aceasta, am găsit-o la capătul covorului.

Îi dădu lui Landis un mic cocoloș de hîrtie. Americanul îl netezi între degete. Era hîrtia colorată de la o gumă de mestecat.

*

Pînă la prînz nu se discută nimic despre safir. Soții Landis admirau dintr-o mașină monumentele și bulevardele largi ce se asemănau atît de mult cu cele din Paris. Se plimbau prin parcuri, dar tot timpul se gîndeau la safir. Prînzul îl luaseră într-unul din numeroasele restaurante mici din Buenos Aires și anume la Labone. Cînd ospătarul aduse aperitivul, doamna Landis spuse :

Desen de Val MUNTEANU

— Seff, cred că am o idee !

Seff o întrebă :

— Ce idee, Laura ?

— Safirul acela putea să-i cadă vînzătorului în manșeta pantalonului. Poate că poartă cu sine tot timpul piatra și nu știe.

— Regret, draga mea, o contrazise Seff. Dacă te-ai fi uitat mai bine, ai fi văzut că vînzătorul poartă pantaloni fără manșetă.

— Cine ar putea fi atunci făptașul ? Vînzătorul lui Quesada, după cum afirmă giuvaergiul, este absolut în afara oricărei suspiciuni. Pe giuvaergiu și soția sa putem foarte bine să-i excludem. N-o să-și fure propria lor piatră.

— Dar asigurarea ? obiectă Seff.

— Seff ! Quesada are cel mai mare magazin de bijuterii de pe piață. 80 000 pesetas este o sumă frumoasă de bani, dar crezi oare că și-ar risca reputația pentru acești bani ?

— Atunci rămîn doamna Thompson și Ortega.

— Poate că Ortega a avut în gură guma de mestecat în timpul controlului.

Seff întoarse capul.

— Nu e posibil. Controlul a fost foarte minuțios.

— S-a uitat oare Quesada sub scaun dacă de el nu era cumva lipită guma de mestecat ?

— L-am întrebat și asta pe giuvaergiu. N-a găsit nimic.

Laura se gîndi.

— Nu cumva vînzătorul a călcat din întîmplare pe guma de mestecat pe care o aruncase Ortega ? Poate că poartă și acum safirul lipit de talpă. Aceasta i s-ar fi putut întîmpla și lui Quesada sau soției sale.

— La aceasta m-am gîndit și eu. Quesada a controlat totul și n-a găsit nimic.

Laura respiră adînc :

— Să lăsăm asta acum, ospătarul ne aduce de mîncare.

*

După masă, soții Landis se întoarseră la hotel. În timp ce pe Laura o apucase somnul, Seff se strecură liniștit din cameră. După o jumătate de oră era înapoi. O trezi pe Laura.

— Am discutat puțin cu doamna Thompson.

— Ai întrebat-o dacă folosește gumă de mestecat ?

— Nu. Am întrebat-o ce impresie i-a făcut Ortega.

— Și ?

— L-a înfățișat ca pe un bărbat simpatic, cu un aspect plăcut. Șchioapătă foarte puțin de un picior. Era elegant îmbrăcat. Amabilitatea lui era desăvîrșită. Un gentleman sudamerican cum scrie la carte.

— Asta-i teribil, Seff, răspunse Laura. Biroul de detectivi Landis a dat chix. Vino, dacă ne grăbim, mai reușim să facem turul orașului, să vedem catedrala, palatul guvernamental și opera. Se uită la ceas ;

Autobuzul pleacă la orele patru.

Mai erau doar două minute pînă la orele patru şi se aflau încă în holul hotelului, cînd Laura îşi aduse aminte că şi-a uitat în cameră aparatul fotografic. Seff alergă sus, în timp ce Laura ieşi în faţa hotelului ca să-l roage pe şofer să mai aştepte o clipă. Se afla deja în autobuz, cînd Seff ieşi ca o furtună din hotel. Era gata-gata să se împiedice de un orb ce bocănea cu bastonul pe trotuar.

— Scuzaţi, murmură Landis, dar imediat rămase împietrit şi căscă gura după orb. Coboară, Laura, strigă el.

Ridică mîna dreaptă şi arătă spre orbul ce se îndepărta încet.

Acum pricepuse şi Laura.

Seff opri cel mai apropiat taxi. După o clipă se aflau în magazinul de bijuterii al lui Quesada.

— Doamna Thompson mi-a comunicat că Ortega şchioapătă puţin de un picior, spuse Seff Landis.

— Da, confirmă Quesada, neînţelegînd despre ce poate fi vorba.

— Avea, aşadar, un baston.

— Da.

Seff şi Laura zîmbiră.

— Aduceţi-vă aminte în mod precis, adăugă Seff. Cînd l-aţi dus ieri seară pe señor Ortega la control, avea oare bastonul cu sine ?

Quesada confirmă.

— Unde l-a pus cînd s-a dezbrăcat ?

— L-a sprijinit de perete.

— Aşadar bastonul nu l-aţi controlat ?

— Nu.

— Vedeţi, tocmai cu ajutorul acestui baston, Ortega a furat safirul. Bastonul i-a servit de fapt de trei ori : Mai întîi ca să-l facă să lunece pe vînzător şi astfel să se împrăştie pietrele preţioase, apoi ca să ridice safirul de pe pămînt fără să se aplece şi, în fine, pentru a ascunde safirul la control. Şezînd pe scaun a băgat neobservat în capătul găunos al bastonului guma de mestecat, iar cînd vînzătorul s-a împiedicat de baston, Ortega a sărit surprins şi a pus capătul bastonului pe cea mai apropiată bijuterie. Din întîmplare era tocmai safirul albastru Ceylon. Apoi s-a sprijinit puţin de baston, iar safirul s-a înfundat în guma de mestecat. În timp ce toţi căutau pe podea, señor Ortega se afla din nou pe scaun şi neobservat de nimeni a pus o apărătoare de cauciuc pe baston.

*

A doua zi, cu puţin înaintea părăsirii hotelului şi a zborului de Montevideo, li se aduse soţilor Landis în cameră un mic pachet. Seff rupse plicul şi citi :

„Cu o oră în urmă poliţia a efectuat o percheziţie la locuinţa lui Ortega. Safirul a fost găsit ascuns în baston. Împreună cu soţia vă trimitem salutări cordiale şi am fi bucuroşi dacă aţi primi — ca o mică atenţie — cadoul alăturat. Adios.

Luis Quesada"

Curios, Seff despachetă hîrtia de mătase. Găsi acolo un inel cu o piatră albastră. Nu avea zece carate, însă era tot un safir.

Traducere de Al. IOAN

• ANECDOTE •

Pictorul Van Dongen **a fost întrebat care este secretul succesului său şi mai ales al numeroaselor comenzi ce le primea.**

— E foarte simplu. Pictez întotdeauna femeile un pic mai mici decît sînt în realitate, iar bijuteriile lor ceva mai mari.

*

Eugène Labiche **fiind grav bolnav, fratele său a venit să-l vadă şi, cu ochii înecaţi în lacrimi, i-a spus :**

— Îi vei vedea pe scumpii noştri părinţi. Ce mingîiere ! Spune-le că nu i-am uitat nici o clipă.

— Foarte bine, iubite frate, dar ar fi şi mai bine să le spui tu singur.

*

Guy de Maupassant, **autorul lui „Bel ami" a avut şi în viaţa sa particulară o deosebită pasiune pentru sexul frumos.**

— Ah, femeile — spunea el adesea — dacă aş avea banii cheltuiţi cu ele...

— Ei, ce-ai face cu ei, dacă i-ai avea ? l-a întrebat un amic.

— Mai întrebi, i-aş cheltui tot cu femei, dar cu altele.

*

Sacha Guitry **era cunoscut ca un om plin de sine. Într-o zi Guitry a afirmat :**

— În fond nu există pe lume decît doi oameni pe care i-am admirat dintotdeauna.

— Adevărat, s-a mirat un prieten, cine-i al doilea ?

*

După înnobilarea sa, romancierul englez Joseph Conrad **a omis multă vreme să trimită protocolara scrisoare de mulţumire, atrăgîndu-şi astfel dezaprobarea primului ministru. Mai tîrziu, Conrad s-a scuzat astfel :**

— Domnule premier, nu am ştiut că am fost înnobilat ; văzînd un plic oficial, mi-am închipuit că vine din partea fiscului şi l-am lăsat două luni nedeschis.

*

J. Pulitzer, **cunoscutul ziarist american, era renumit pentru respectul faţă de exactitatea ştirilor pe care le publica. Cînd o tînără debutantă în gazetărie i-a prezentat primul ei articol, el a sfătuit-o :**

— Scrie întotdeauna cît se poate de clar. Într-un jurnal, exactitatea este la fel de importantă ca virtutea pentru o femeie.

— Aveţi dreptate, domnule Pulitzer, dar să nu uităm că un jurnal mai poate publica şi o rectificare...

*

Auzind despre curajul unui soţ care — în ciuda faptului că nu era fericit în căsnicie — a sărit în apă să-şi salveze soţia de la înec, doamna de Staël exclamă :

— Ce lipsă de prezenţă de spirit !

*

În timpul unei călătorii cu trenul, Verdi **îi arătă controlorului biletul. Un cunoscut îl întrebă mirat :**

— Maestre, sînteţi senator al regatului şi ca atare nu trebuie să plătiţi călătoria.

— Da, domnul meu, dar întîi sînt muzician şi

apoi senator, iar ca muzician sînt obligat să plătesc.

*

Intr-una din numeroasele zile în care nu avea nici un ban în buzunare, Piron află că unul dintre prietenii săi a scăpat cu viață ca prin minune în urma unui duel, glontele oprindu-se într-o monedă pe care o avea în buzunarul de la piept.

— Ce noroc, exclamă Piron! Dacă aș fi fost în locul lui, aș fi fost ucis sigur.

*

Mecena era căsătorit cu o femeie tînără și frumoasă dar... de a cărei cinste nu era prea sigur. Desele certuri au dus — se spune — la peste douăzeci de divorțuri, bineînțeles fiecare urmat de împăcarea respectivă, fapt care l-a făcut pe Horațiu să exclame:

— Nu poate trăi nici cu ea, nici fără ea!

*

Marcel Pagnol povestește că, plimbîndu-se pe străzile unui mic orășel, a văzut o firmă „Emma Bovary — Mercerie" A intrat în prăvălie și, după ce a cumpărat cîteva ace, a întrebat:

— Îl cunoașteți cumva pe Gustave Flaubert?

— Nu, îi răspunse Mme Bovary, nu cumpără de la noi.

*

Se știe că Delphine Delamare, soția farmacistului din orășelul Ry, i-a servit ca model lui Gustave Flaubert în romanul său „Madame Bovary". Cu toate acestea, pe mormîntul ei se putea citi inscripția: „Aici odihnește doamna Delphine Delamare, soție și mamă exemplară". După apariția romanului, farmacistul din Ry a șters însă inscripția... „Pentru a păstra buna reputație a orașului" — spunea dînsul.

*

Jack Kerouac este cunoscut ca un băutor foarte rezistent. Se spune că fiind cu trei amici la un bar, primul a comandat un coniac, al doilea un whisky, al treilea rom.

— Și dumneavoastră, domnule, îl întrebă ospătarul pe Kerouac.

— Mie îmi aduci ca și celorlalți trei.

*

O doamnă snoabă l-a întrebat pe Einstein:

— Dv. care știți atîtea lucruri, ați putea să-mi explicați ce diferență este între timp și eternitate?

— Desigur doamnă: eu aș avea timp să vă explic dar v-ar trebui o eternitate ca să înțelegeți.

*

Caragiale primi într-o zi vizita unui june dramaturg, care vroia să-l consulte cu privire la ultima sa lucrare, o tragedie în cinci acte, scrisă în versuri. Junele, pentru a cîștiga bunăvoința autorului, aduse prevăzător și cîteva sticle cu vin vechi. Cum începea lectura unui act, deschidea o sticlă. Dar cînd ajunse la ultimul act, Caragiale îl opri.

— Măi, interesant, vin mai ai?

— Mai am o singură sticlă!

— Ad-o încoace! Scoate dopul și lasă dracului opul că-mi strică toată dispoziția.

*

Kogălniceanu avea cea mai bogată bibliotecă din Iași, și, generos, o punea la dispoziția numeroșilor săi amici care, bineînțeles, cam uitau să-i înapoieze cărțile împrumutate. Cînd rafturile bibliotecii sale începuseră să prezinte goluri masive, marele istoric dădu următorul anunț în ziar:

„Dl. Mihail Kogălniceanu care nu poate suferi cărțile desperecheate, roagă prietenii săi ce au asemenea volume de la d-sa, să binevoiască a veni la locuința d-sale pentru a ridica și restul volumelor rămase".

*

Intr-o zi regele Carol I îl primi în audiență pe juristul ieșean Dinu Alexandrescu, căruia ținu să-i amintească participarea la o manifestație antidinastică.

— Te țin minte de la Iași, domnule profesor... Dumneata m-ai fluierat rău de tot — îl mustră suveranul în româneasca sa aproximativă.

— Ba am fluierat destul de bine, maiestate, replică mucalitul profesor, care nu prea respecta protocolul.

*

Vodă Cuza, aflînd că poetul Grigore Alexandrescu, al cărui rol în unificarea Țărilor Românești îl apreciase s-a îmbolnăvit, îl întrebă pe Dumitru Brătianu care-l însoțea:

— Oare ce-o fi avînd bietul poet de și-a pierdut mintea?

— Nu știu ce-o fi avînd, dar e tot ce a avut și tot ce a putut pierde, măria ta, răspunse Dumitru Brătianu.

*

Cînd B. P. Hasdeu a publicat nuvela Duduca Mamuca generalul Tell, pe atunci ministrul instrucției, dispuse să se deschidă acțiune publică împotriva autorului pe motiv că a atacat moralitatea publică. Juristul I. Strat, fost rector al universității ieșene, ca membru al Consiliului superior al Ministerului, se executase. Urmă procesul, Hasdeu fu achitat, dar ca să se răzbune, îi consacră lui Iancu Strat, acest „Elogiu al castrațiunii":

Intr-o istorie turcească
Se scrie pentru flori de nuc
Că cine barta vrea să-și crească
Indată facă-se eunuc.
D-aceea, domnilor, d-aceea
Sînt necăjit și tulburat;
De mult mă zbuciumă ideea
Cu orice preț să fiu ca... Strat

*

Firavul Dimitrie Anghel fu întrebat dacă e dispus să ia direcția teatrului Național din Iași, după ce masivul Mihail Sadoveanu se retrăsese din această funcție. Răspunsul fu prompt:

— Ce idee! Cum e posibil să ocup eu locul lui Sadoveanu!

*

Delavrancea despre Mitiță Sturdza, șeful partidului Liberal:

— Pentru prima oară vorbisem cu domnia-sa. Și-a încheiat conversația spunîndu-mi: „Eu pe un om de spirit nu dau două parale!" Și am plecat muncindu-mă cu gîndul: „Cam cît ar da un om de spirit pe D. Sturdza?"

JUCAȚI CARTEA TANDREȚEI

Teodor MAZILU

SILVIA — 30 de ani.
CAMELIA — n-are nici un motiv să fie mai în vîrstă.

CAMELIA : Tu faci ce vrei, eu joc cartea tandreței. E mai bine să fim diferențiate, spune și tu, ar fi avut vreun rost să fim amîndouă la fel ? Silvia, nu te uiți și tu, sînt prea multe femei fără suflet, lasă să fie și una care crede în măreția omului.

SILVIA : A crede în mărețla omului e treaba lui Maxim Gorki și a scriitorilor în general, în nici un caz nu a femeilor. Din această măreție ei își cîștigă pîinea. Ai un antinevralgic la tine ?

CAMELIA : Nu plec de acasă fără un antinevralgic la mine.

SILVIA : Dacă vrei să crezi în... cum ai spus... tu ?

CAMELIA (ușor enervată) : Mărețla omului.

SILVIA : N-ai decît, rămînem la fel de bune prietene ca înainte. Crezi că o să iasă ceva din generozitatea asta ? Am fost și eu cîndva generoasă, casa tot goală e... De la primul meu soț, căruia îi turnam picături în ochi cînd era bolnav, nu mi-a rămas decît taiorul ăsta. Cam puțin pentru cît zbucium a fost.

CAMELIA : Mă rog, faci cum vrei. Eu cred că gingășia mea sufletească o să-mi aducă noroc, optimism și familiaritate. Mă, pînă la urmă tot o nimeresc eu... Ascultă ce-ți spun eu, cînd ești prea calculată pierzi.. Cu răutatea se moare de foame azi... Ai să rîzi că eu cu puritatea mea o să trăiesc mai luxos decît tu cu răceala asta de gheață, nu știu de unde ai căpătat-o, că nu erai așa...

SILVIA (rînjet amar) : Da, nu eram așa. Visam. Aspiram. Credeam în iubire. Mă izolam în amor. Ședeam duminica singură acasă. Și ce-a ieșit din asta ?

CAMELIA : Vrei să-ți spun ceva ? Nu trebuie să te înăcrești după o experiență nefericită. Eu văd în fiecare om ceva frumos...

SILVIA : Vezi în fiecare om ceva frumos. De cînd porți pantofi cu tocul înalt ai început să aspiri la sublim ?

CAMELIA : Am fost meschină o perioadă și n-am avut cine știe ce succes. Dacă nici măcar rentabilă nu-i meschinăria, atunci n-are nici un rost să te cramponezi de ea. Nu mai sînt meschină... Și cu pustiul sufletesc în jurul meu și fără concediu la Mamaia... Tot prin iubire ai șanse mai repede la confort. Misterioaso. Nu fi proastă... Oamenii au nevoie de căldură, de tandrețe, de gingășie. Aici e lovitura, cu răceala sufletească n-ajungi la volanul Renaultului. Eu sînt hotărîtă, gingășie vor, gingășie le dau. Le dau. De ce să nu le dau. Le dau atîta duioșie să le ajungă cîtă vreme or trăi. Luați tandrețe, luați lirism, acesta este trupul meu, cum spunea Mîntuitorul.

SILVIA : Dacă vrei să mergi pe tandrețe, n-ai decît să mergi. Nu vreau să te opresc din drumul tău. Fiecare om își poartă crucea lui. Un bărbat îmi spunea că vrea să împartă cu mine bucuriile și necazurile. Necazurile cu mine ? Eu nu-s femeie născută pentru necazuri. Sînt alte femei specializate în devotament și cîrpitul ciorapilor, născute pentru devotament. Eu sînt pentru glorie. Își are și gloria greutatea ei. Cînd unui bărbat îi merge bine, se poate bizui pe mine.

CAMELIA : O, cred... Cînd iubești, cîrpești. Eu cînd am iubit, am cîrpit... și nu mi-a părut rău. Gestul l-a impresionat și mi-a făcut cadou un taior. Vezi tu, Silvia, sînt anumite amănunte care leagă oamenii...

SILVIA : Da... Da... Pe mine gloria m-ar face mai bună. Aș da și porumbeilor de mîncare, dacă mi-ar merge bine... Dacă mi-ar merge bine, n-aș mai fi nici ipocrită... nu mă crezi ?

CAMELIA : Cu răceala ta prover-

bială nici un bărbat n-o să facă o pasiune pentru tine. Căldură... căldură, asta se cere pe piaţă! Fii şi tu mai tandră, Silvia, îţi vorbesc din experienţă...

SILVIA: Am fost o dată plină de cele mai bune intenţii şi nu m-a îmbrăcat cine ştie ce... Sînt păţită şi cu sentimentele curate. Nu mai cred în iubire!

CAMELIA (cu un fel de ură): Nu cred. Asta e o prostie. Eu cred în oameni, cred în iubire... Nu fi proastă, crede şi tu în oameni. Credo în oameni şi-o să-ţi meargă bine. O, faci cum crezi... Eu n-aş putea trăi fără iubire. I-am spus-o asta şi contabilului Pătraşcu la braserie.

SILVIA: Una, două, îi dai cu contabilul Pătraşcu...

CAMELIA: Are geniu.

SILVIA: Cine n-are geniu în ziua de azi! Numai cine nu vrea...

CAMELIA: De fapt nu mă interesează contabilul Pătraşcu, dă-l încolo cu geniul lui cu tot, mă interesează bărbatul iubit... În exemplu de la mine... iubesc un bărbat, îmi concentrez toate sentimentele într-o singură direcţie.

SILVIA: Bravo, copilo, ai şi început să aplici metoda iubirii?

CAMELIA: Nu e vorba de nici o metodă, e vorba de un sentiment autentic.. Teoria-i teorie, viaţa e viaţă... Prima dată nu mi-a plăcut de el, dar încetul cu încetul l-am îndrăgit. E ceva profund, judecînd prin comparaţie. Orice ai spune tu, Silvia, contează uneori şi caracterul omului. Dobre îl cheamă. După nume se vede că-i un om de treabă. Că m-am săturat de golani şi de escroci, vreau băieţi cu suflet deschis. Mie litera D mi-a adus noroc întotdeauna.

SILVIA: Eşti infernală, Camelia. Eşti mai tînără cu zece ani ca mine dar mi-ai luat-o înainte. Toată lumea ştie, pînă şi copiii, că acest Dobre e un individ cam suspect...

CAMELIA: Aud pentru prima oară asemenea caracterizare...

SILVIA: Hai, nu mai fii aşa candidă. Sîntem între noi, ce rost are să mă minţi pe mine...

CAMELIA: E cel mai cinstit bărbat pe care l-am întîlnit în cariera mea... Are un caracter de bronz.

SILVIA: Bronz?

CAMELIA: Bronz..

SILVIA: E un monstru...

CAMELIA: A... aşa eşti tu, sceptică, vezi numai defectele oamenilor... N-ai făcut nici o afacere cu scepticismul tău şi tot nu te inveţi minte... Află că pentru mine Dobre e frumos ca un zeu... şi cinstit ca... nici nu-i găsesc comparaţie. (Cu ghearele şi cu dinţii:) Da, e bun, e sensibil. Am încredere în el... Mi-aş da viaţa pentru el, ca să n-avem vorbe.

SILVIA: Cînd ai încredere în cineva eşti o leoaică.

CAMELIA: Da, sînt o leoaică. Eu nu mă iau după ce spun oamenii, eu mă iau după ce-mi spune inima...

SILVIA: O să te mintă şi o să te arunce cît colo...

CAMELIA: Mă rog. N-are decît să mă mintă, dar nu-l cred capabil de-un gest urît. Ce te priveşte pe tine?

SILVIA: Sînt prietena ta. Vreau să te salvez.

CAMELIA: Dacă eu vreau să fiu victimă, ce te amesteci tu? Te rog eu, nu mă salva.

SILVIA: E datoria mea!

CAMELIA: Te scutesc de această datorie.

SILVIA (schimbă tonul): Uiţi că nu eşti decît o flotantă. Oricînd te pot şterge din cartea de imobil...

CAMELIA: Mereu îmi aminteşti că sînt flotantă. Ei şi? Dacă sînt flotantă, n-am şi eu dreptul la fericire? Bine. Şterge-mă din cartea de imobil, hai, şterge-mă, ce mai stai... Da, da, de o mie de ori da...

SILVIA: Nu te înfierbînta aşa tare. Dar primele? Ai uitat primele?

CAMELIA: Nu. N-am uitat primele. Dar îl iubesc, n-ai să reuşeşti să mi-l scoţi din inimă.

SILVIA: Cu ajutorul banilor vrea să te cumpere. Eu vreau să te apăr... n-aş avea linişte dacă nu te-aş apăra, nu mi-aş ierta asta niciodată...

CAMELIA: Lasă-mă să plec. Spune o dată ce vrei de la mine?

SILVIA: Ascultă-mă cu atenţie şi judecă. Ştii că omul ăsta are un Fiat 1300?

CAMELIA (spirit de sacrificiu, stăpînire de sine): Da, ştiam că ai să-mi dai şi lovitura asta. Ştiu, ştiu la fel de bine ca şi tine că are un Fiat 1300, dar îl iubesc.

(punct de vedere)
Cînd iubeşti cu adevărat, iu-

beşti omul aşa cum e, nu cum ai vrea să fie.

(scurtă mărturisire)
În imaginaţia mea de copilă îl vedeam umblînd uneori cu bicicleta. Îl credeam fără maşină... n-aveam de unde să ştiu că are maşină, nu mi-a spus nimic. Şi într-o zi îl văd că frînează brusc în faţa mea... Asta a fost tot.

SILVIA: Nu e Trabant.. Fii raţională. E Fiat 1300, gîndeşte bine înainte de-a face pasul hotărîtor. Vino-ţi în fire, Camelia, e Fiat 1300, copilo!

CAMELIA: Ştiu, ştiu, nu mai ţipa la mine. Chiar cu Fiat 1300 tot drag mi-e. Pentru mine el e singurul bărbat din viaţa mea. Eu am să fiu sinceră, dacă el vrea să mă mintă, n-are decît...
(Pleacă magnific)

SILVIA (singură): S-a dus. A reuşit flotanta. O s-o mintă derbedeul. Numai pe mine nu vrea să mă mintă nimeni... Să vină şi la mine unul cu Fiat şi să mă dispreţuiască. A, ce destin crud şi pentru noi femeile... A, şi filmul ăla tragic, nu suport tragediile, omul de aia merge la spectacole, să se mai relaxeze puţin... Tot iubirea e afacerea cea mai bună.

Tot cu iubirea curată ajungi mai repede la automobil. Cu răceala sufletească nu mai merge. Bărbatul muncește din greu, îți asigură tot confortul, e normal să ceară sentimente curate... Trebuie să mă îndrăgostesc, altfel nu mai fac cu rost de mașină... La început trebuie să vii cu tot ce-e frumos pe lume, cum spune și cîntecul. Gingășie, feminitate... o floare pe birou, o atenție de ziua lui, cînd el are guturai tu te vaieți ca nebuna... sărutări pătimașe în plină stradă... baloane colorate... baloane colorate. Pînă pui gheara pe el. Gheare și baloane colorate...

VARIAȚIUNI PE ACEEAȘI TEMĂ

FEMEI FĂRĂ GOLGOTĂ

de Teodor MAZILU

SILVIA — 30 de ani.
CAMELIA — n-are nici un motiv să n-aibă 30 de ani.

CAMELIA: Cîteodată mă întreb de ce nu m-am lovit și eu de greutăți, să mă fortific, să mă călesc! De ce oare a fost așa de bună viața cu mine? De ce n-am nimerit prima dată un soț bețiv, ca pe urmă să pot să apreciez un soț cumsecade? De ce mi-a dat soarta atîtea calități, și frumoasă, și sănătoasă?

SILVIA: Pierd autobuzul...

CAMELIA: Nu pierzi nici un autobuz, ți-am spus că circulă pînă la ora unu noaptea.

SILVIA: Eu mă scol la șase dimineața...

CAMELIA: A, știi că mă înfurii, d-aia repeți mereu că te scoli la șase dimineața. Sîntem prietene, invidia nu-i un sentiment prea frumos, dar asta-i situația.

(se prăbușește pe un scaun)

O, dacă m-aș putea trezi și eu la șase dimineața... Ei, nu te necăji atîta... e foarte greu să înțelegi pe altcineva... Am și plîns puțin, încă din copilărie plîngeam ușor...

SILVIA: N-ai decît să te scoli la șase dimineața.

CAMELIA: Ei, parcă-i vorba de ceas? Trebuie să am un motiv să mă scol la șase dimineața... și n-am motiv, și atunci zac... și zac în pat... Îngrozitor. Deschide puțin fereastra. Simt că mă sufoc...

SILVIA: Te simți mai bine?

CAMELIA: Da, mi-a trecut. Și mă lăudam cu sănătatea mea, fumez prea mult. Am sentimentul că am rămas în urma vieții. Am un soț bun, am o casă drăguță, mă duc la spectacole, patinaj iarna, totuși... nu e totul.

(izbucnire pătimașă)

Viața nu poate fi redusă la mobilă și patinaj! În compensație cu tine, eu nu sînt nimic... tu ai studii de specialitate și eu... eu fac papanași...

SILVIA: Și încă ce papanași... Foarte gustoși...

CAMELIA: Gustoși... poate că sînt cu adevărat gustoși... Pentru mine dacă vrei să știi, papanașii nu mai au nici un gust... cînd îi văd ieșind din cuptor... dar ce-ți spun eu toate astea, ai și tu grijile tale!... E greu pentru cineva care vine din afară să-mi bănuiască durerea... Cînd mă vede cineva... așa tînără, prosperă, de unde să bănuiască zbuciumul meu?... Ah, cum mai înșală aparențele... Că eu m-am prefăcut, am dat impresia că mă simt bine, n-am vrut să indispun pe nimeni... Și așa mi s-a dus faima că sînt fericită și numai eu știu că e exact contrarul.

SILVIA: Așa... dacă tot am pierdut autobuzul pot să-ți spun că prea complici lucrurile... Totuși, ai grijă de Demeter, îi creezi o ambianță plăcută...

CAMELIA: Mi-am închipuit că așa o să-mi vorbești... Sătulul nu crede celui flămînd... Tu te-ai realizat... ești cineva în specialitatea ta... eu, eu pot să fac papanași... Și cînd te gîndești că se zboară în lună. Cum cineva reușește, cum îi recomandă celuilalt să-și vadă lungul nasului. Nu te supăra pe mine, sînt într-o pasă proastă. Dacă și săptămîna viitoare mai zac în pat, mă sinucid. Ascultă Silvia, tu ai putea să mă ajuți.

SILVIA: Cu cea mai mare plăcere...

CAMELIA: A, dragă, nu mai fi așa de rece cînd e vorba de viața unui om. Eu sufăr, mă frămînt... și ea... buna mea colegă... cu cea mai mare plăcere. Nu-ți mai spun nimic...

SIMULANTUL

Giovanni GUARESCHI — Desen de Val MUNTEANU

Agentul de poliție Merletto își închise raportul în stilul său specific:

— Josefina Trico, născută Testoni, în vîrstă de 58 ani, văduvă, de reputație nu prea onorabilă, nu făcea politică, găsită moartă la locuința sa. Pe frunte are o urmă lăsată de lovitura fierului de călcat, ceea ce după părerea noastră a dus la...

— Ai aflat cine s-a urcat ultimul pînă la bătrînă? îl întrerupe comisarul.

— Să trăiți, am aflat: un individ care se ocupă cu vînzarea cărților, un anticar. De statură — 1 metru optzeci, bine legat, părul de culoare deschisă. Sînt absolut sigur că...

— Bine! Adă-l încoace.

Agentul de poliție Merletto se întoarse după două ore.

— Dintre anticari, a fost descoperit deocamdată un oarecare Belizari, dar pînă deseară mi-au promis că-mi vor găsi încă doi.

— Ce fel de pasăre-i Belizari ăsta al tău?

— De statură — 1 metru cincizeci, slab, a avut părul negru, azi-i chel.

— Adă-l încoace.

Intră Mare Belizari, un om de vreo 45 de ani, slab, chel, tremurînd de frică.

— Sînt un om pașnic, nu mă simt vinovat cu nimic, spune el, agitîndu-și mîinile. Poftim actele mele, autorizația pentru vînzarea cărților.

— Dar despre uciderea femeilor bătrîne cu fierul de călcat, tot din cărți ai învățat? spuse comisarul, rîzînd cu viclenie.

— Cu fierul de călcat? Nu știu nimic. Eu sînt anticar.

Încruntarea comisarului îl făcu să înțeleagă mai repede tîlcul întrebării.

— Eu sînt un cetățean pașnic! strigă de data asta Mare Belizari. Nu aveți nici un drept să vă atingeți de mine.

— Are dreptate, spuse comisarul. Constituția oprește să ne atingem de el. Apoi, mormăind ceva, luă de pe masă tamponul de fontă și-l aruncă în piciorul anticarului.

Cînd piciorul presupusului criminal fu în stare să simtă iar pămîntul, comisarul, compătimitor, îl întrebă:

— Totuși, în care cărți ai studiat sistemul de a ucide femei bătrîne, fără apărare, și cine ți-a fost complice?

Ca oricare hoț începător, și Mare Belizari susținu că nu știe nimic. Comisarul, însă, nu era de loc mulțumit cu acest răspuns. El apăsă pe un buton.

— Ajută-l să-și aducă aminte, îi explică el unui bărbat gigant, care apăru pe ușă.

Gigantul, fără să scoată un cuvînt, îl urni din loc, îl apucă de guler și dispăru cu el.

După vreo douăzeci de minute, uriașul se întoarse, aducînd sub braț ceva care semăna cu o legătură de cîrpe. Această legătură de cîrpe era anticarul Belizari.

— Ei, cum a fost?

— A recunoscut totul, ticălosul, raportă gigantul, aruncînd legătura pe un scaun. A spart casa de bani a giuvaergiului.

— Care giuvaergiu? răcni comisarul. Ăsta a ucis o femeie bătrînă! Cu fierul de călcat, ai înțeles? Trebuie să-ți spun de o sută de ori, dobitocule?

— Să trăiți, am greșit, se zăpăci gigantul, apucînd de guler pe criminal. Iau totul de la început.

În acest moment intră pe ușă agentul de poliție Merletto.

— A fost o alarmă falsă! Bătrîna n-a murit, se pare că ea a vrut să ia de pe dulap fierul de călcat, care i-a căzut în cap. Cînd am intrat în casă, victima se mișca în voie.

Comisarul se adresă anticarului:

— Vezi în ce încurcătură mă bagi! Acum, după lege, sînt obligat să te arestez pentru delictul de simulare. Cară-te de aici!

— Mulțumesc, bîlbîi dezorientat simulantul, încercînd să-și potrivească măseaua care în timpul cercetărilor se urnise din loc.

— Eu... înțelegeți... sînt pentru prima dată chemat la poliție. Încă nu sînt obișnuit.

— Întocmește-i o fișă, ordonă comisarul agentului de poliție, urmărind cu privirea pe „simulant". Nu-mi place tipul ăsta.

În românește de I. GRUIA

PROMISIUNEA

W. SOMERSET MAUGHAM

Soţia mea nu se remarcă prin punctualitate. De aceea, venind cu zece minute mai tîrziu şi negăsind-o la Claridge, unde ne înţelesesem să luăm masa, nu m-am mirat. Mi-am comandat un cocteil. Ziua era superbă şi pe terasă nu mai rămăseseră decît două-trei măsuţe libere. Femeile, îmbrăcate în rochii uşoare, erau drăguţe şi atrăgătoare, bărbaţii simpatici, dar printre ei nu era nici un om alături de care mi-ar fi făcut plăcere să petrec timpul care-mi mai rămăsese de aşteptat. Erau cu toţii agreabili, îmbrăcaţi elegant, cu maniere degajate, însă aveau ceva şablon, care mă făcea să-i privesc mai mult cu îngăduinţă decît cu interes.

Se făcuse ora două şi am simţit că mi-e foame. Soţia mea nu vrea să poarte peruzele şi ceas. Peruzeaua se înverzeşte, iar ceasul se opreşte şi ambele sînt pentru ea semne rele. Peruzeaua mă lasă absolut indiferent, dar în privinţa ceasului, sînt convins că n-ar sta dacă l-ar întoarce. Eram preocupat de aceste gînduri, cînd portarul s-a apropiat de masa mea şi, cu acel aer tainic şi atotînţelegător al portarilor, m-a anunţat că doamna a dat telefon şi mă roagă să nu o aştept. Sensul cuvintelor lui nu era nici pe departe aşa de tragic ca tonul pe care le spusese.

M-am indispus. Nu e prea plăcut să iei masa singur într-un restaurant arhiplin, dar era tîrziu să mă duc la club şi, hotărîndu-mă să rămîn, am trecut în sală. Eu nu fac parte din categoria celor care se topesc de satisfacţie că sînt cunoscuţi de chelnerii de la restaurantele de lux. Însă în clipa aceea m-ar fi bucurat o primire mai caldă. Oberchelnerul, cu o faţă severă şi impenetrabilă, m-a informat că nu mai sînt locuri libere. Am cercetat cu o privire neputincioasă sala enormă, impozantă şi, spre marea mea bucurie, am descoperit o cunoştinţă. Lady Elizabeth Vermont era o veche prietenă de a mea. Zărindu-mă, mi-a zîmbit şi, cum era singură, m-am îndreptat spre ea.

— Permiteţi unui om flămînd să ia loc la masa dumneavoastră? am întrebat-o.

— O, bineînţeles. Dar să ştii că sînt pe terminate.

Măsuţa era bine mascată de o coloană masivă şi cînd m-am aşezat, mi-am dat seama că în ciuda agitaţiei din jur eram complet izolaţi.

— Am avut noroc, i-am spus recunoscător. Simţeam că leşin de foame.

Lady Vermont avea un zîmbet încîntător, care-i lumina faţa treptat. Apărea pe buze, îi atingea uşor obrajii şi se oprea în ochii enormi şi strălucitori. Nimănui nu i-ar fi trecut prin minte năstruşnica idee că Elizabeth Vermont e plămădită din acelaşi aluat ca toţi oamenii. N-am cunoscut-o ca fată, dar se spune că era atît de frumoasă, încît stîrnea lacrimi de admiraţie. Cred că a fost aşa, fiindcă şi acum, la cincizeci de ani, era încă minunată. În comparaţie cu frumuseţea ei senzaţională, drăgălăşenia înfloritoare a tinereţii părea insuportabil de nesărată. Detest fetele vopsite, imposibil de deosebit una de alta şi cred că femeile fac o mare prostie desfiinţîndu-şi individualitatea chipului cu cremă, pudră şi ruj. Machiajul Elizabethei Vermont nu imita datele naturale, ci le sublinia. Privind-o nu te mai gîndeai la mijloace, ci admirai rezultatul. Îndrăzneala provocatoare a machiajului ei accentua trăsăturile fără cusur ale feţei. Bănuiesc că îşi vopsea părul, era moale, lucios şi negru. Se ţinea drept, dar aşa de firesc de parcă nici n-ar fi putut altfel, şi era foarte bine făcută. Purta o rochie neagră de atlas, care se distingea prin admirabila simplitate a croielii şi un şirag lung de perle. Mai avea drept podoabă un smarald neobişnuit de mare pe inelul de logodnă. Strălucirea întunecată a pietrei umbrea albeaţa miinilor. Dar tocmai miinile cu unghii roşii îi trădau cel mai mult vîrsta. Erau lipsite de rotunjime feciorelnică, de gropiţe şi de moliciune şi nu le puteai privi fără oarecare teamă. Peste cîtva timp — îţi ziceai — vor semăna cu ghearele unei păsări de pradă.

Elizabeth Vermont era o femeie minunată. De origină nobilă — era fiica celui de-al şaptelea duce de Earth — Elizabeth s-a măritat la şaptesprezece ani cu un bărbat putred de bogat şi a început să ducă o viaţă teribil de aventuroasă, de extravagantă şi de dezordonată. Era prea mîndră ca să se ascundă, prea nechibzuită ca să se gîndească la consecinţe şi după doi ani soţul ei a reuşit să obţină divorţul în urma unui proces de răsunător scandal. Elizabeth s-a remăritat cu bărbatul care fusese implicat în proces, dar l-a părăsit după un an şi jumătate. După aceea a urmat un şir întreg de amanţi. Frivolitatea ei ajunsese de pomină. Frumuseţea ei şocantă şi purtarea scandaloasă au concentrat asupră-i atenţia publicului, căruia îi alimenta mereu curiozitatea şi prilejul de a bîrfi. Oamenii onorabili evitau să-i pronunţe numele. Era cartoforă, risipitoare, desfrînată. Dar, fiind inconstantă în dragoste, era un prieten devotat şi cei care o cunoşteau bine ştiau că Elizabeth e în stare să rămînă întotdeauna şi în toate o femeie foarte de treabă. Era francă, nobilă şi curajoasă. Şi nu se prefăcea niciodată. Mai era sinceră şi mărinimoasă. În acea perioadă a vieţii ei am cunoscut-o eu, fiindcă acum, cînd religia nu mai e la modă, doamnele din lumea bună, izgonite din cercul lor, se interesează mult de artă. Întîmpinînd răceală şi ostilitate din partea propriei lor clase, ele sînt uneori în stare să coboare pînă la societatea scriitorilor, a pictorilor şi muzicienilor. O găseau o interlocutoare plăcută: era una din acele firi fericite care îşi spun gîndurile curajos, cu glas tare, ceea ce economiseşte o groază de timp preţios şi avea o inteligenţă remarcabilă. Îi plăcea mereu să-şi amintească — cu umor irezistibil — de trecutul ei senzaţional. Prostiile ei erau foarte nostime, dar neinstructive, fiindcă, cum am spus, era extrem de sinceră.

După aceea a făcut un lucru nemaipomenit. La patruzeci de ani s-a măritat cu un băiat de douăzeci și unu. Cunoscuții spuneau că e cel mai nebunesc pas din viața ei și pînă și prietenii devotați au rupt-o cu dînsa din cauza acestui băiețandru, într-atît era de pur și de drăguț, considerînd că e o rușine să profite de lipsa lui de experiență. Totul are o limită!... Proroceau o mare nenorocire, fiindcă o știau pe Elizabeth incapabilă să stea lîngă un bărbat mai mult de o jumătate de an. Mai bine zis nu proroceau, sperau să se întîmple așa: pentru nenorocitul de tînăr singura salvare ar fi fost comportarea scandaloasă a Elizabethei care i-ar fi dat motiv de divorț. Dar s-au înșelat cu toții. Nu știu ce s-a întîmplat — poate că timpul o fi schimbat-o, poate că inocența și dragostea curată a lui Peter Vermont i-au mișcat inima — fapt e că i-a fost o soție ireproșabilă. Erau săraci, dar Elizabeth așa de cheltuitoare de felul său s-a transformat într-o gospodină grijulie și a început brusc să se preocupe cu atîta ardoare de reputația ei, încît gurile

Desen de Sabina IVAȘCU

rele au amuțit. Nu se gîndea decît la fericirea lui. Nimeni nu se îndoia că îl iubește din tot sufletul. După ce a fost atîta vreme ținta bîrfelilor, nu s-a mai vorbit de dînsa și cu asta povestea ei părea să se fi încheiat. Se schimbase așa de mult încît mă preocupa gîndul că la bătrînețe, după mulți ani de viață cinstită, trecutul, scandalosul trecut nu va mai avea nici o legătură cu ea, de parcă n-ar fi fost al ei, ci al unei alte femei, moarte de mult, pe care am cunoscut-o cîndva fugitiv. Deoarece femeile au neprețuita calitate de a uita totul.

Dar cine poate să prevadă ce ne pregătește soarta? Într-o clipită totul s-a schimbat. După zece ani de fericire conjugală, Peter Vermont s-a îndrăgostit de o fată, Barbara Kanton, fiica cea mai mică a lordului Robert Kanton, fost adjunct al ministrului afacerilor externe. Barbara era drăguță, avea farmecul purității și al tinereții. Sigur, nu se compara cu lady Elizabeth. Mulți aflaseră despre cele întîmplate, dar nu știau dacă și Elizabeth Vermont este la curent. Care mai de care făcea presupuneri cum o să se poarte într-o situație atît de neobișnuită pentru dînsa. Fiindcă întotdeauna ea își concediase amanții, n-a fost părăsită niciodată. Ca să fiu sincer, eram convins că nu o costă nimic să se răfuiască cu micuța *miss*, știam ce îndrăzneață și ingenioasă este. Toate aceste gînduri îmi treceau prin minte în timp ce „bavardam" la masă.

Ca de obicei, Elizabeth Vermont era veselă, deschisă și fermecătoare. Și absolut liniștită. Conversația ei era, ca întotdeauna, spumoasă, spirituală, de un umor fin. Mă delectam. Ajunsesem la concluzia că prin cine știe ce miracol nu-și dădea seama de schimbarea produsă cu Peter. Îmi ziceam că dragostea ei pentru el este așa de mare încît nu contează că dragostea lui pentru ea putea fi mai mică.

Beam cafea, fumam. Era foarte plăcut.

— Cît e ceasul? m-a întrebat la un moment dat lady Elizabeth.

— Trei fără un sfert.

— Trebuie să plec.

— Vă grăbiți?

— La trei am întîlnire cu Peter.

— A, ce mai face Peter?

— Foarte bine!

A zîmbit ușor, cu acel zîmbet plin de farmec, dar mi s-a părut că îi disting în ochi un licăr de ironie. O clipă a ezitat, apoi m-a fixat cu o privire iscoditoare.

— Îți plac situațiile amuzante, nu-i așa? Hai să-ți spun ceva. N-ai fi bănuit niciodată ce am de gînd să fac acum. Azi-dimineață i-am telefonat lui Peter și i-am fixat această întîlnire. Vreau să-l rog să consimtă la divorț.

— Nu se poate! am exclamat și am simțit că mă fac roșu ca un rac. Nu știam ce să spun. Mi se părea că totul e în regulă!

— Crezi că nu știu ceea ce știe întreg orașul? Pe cuvînt, nu sînt chiar așa de proastă.

Elizabeth Vermont nu era una dintre acele femei cărora nu le poți spune ceea ce gîndești. Nu mă puteam preface că nu știu despre ce-i vorba. Cîtăva vreme am tăcut.

— Dar de ce vreți să divorțați?

— Robert Kanton este un bătrîn încuiat. Mă îndoiesc că-i va permite Barbarei să se mărite cu Peter cînd am să divorțez de el. Iar pentru mine n-are nici o importanță: un divorț mai mult, unul mai puțin...

Și a ridicat din umerii ei frumoși.

— Dar de ce credeți că vrea să se însoare cu ea? V-a spus-o el?

— Nu. Nici nu bănuiește că știu. Săracul, se chinuiește ca un martir. Se teme să nu mă necăjească.

— Poate că este o pasiune trecătoare, am riscat eu.

— De ce? Barbara e tînără și drăguță. Fac o pereche foarte frumoasă. Și pe urmă, ce contează dacă o să treacă sau nu? Acum se iubesc, și în dragoste numai prezentul are importanță. Sînt cu nouăsprezece ani mai mare ca Peter. Doar nu crezi că atunci cînd un bărbat încetează să mai iubească o femeie care i-ar putea fi mamă, e posibil să se reîndrăgostească de ea cîndva. Ești scriitor, ar trebui să te pricepi mai bine la chestiunile de inimă.

— De ce faceți acest sacrificiu?

— Acum zece ani, cînd mi-a cerut mîna, i-am promis că îi voi reda libertatea oricînd va dori. Am considerat că așa e drept, întrucît între noi este o diferență de vîrstă prea mare.

— Și vreți să vă țineți promisiunea, deși nu v-a cerut?

Mîinile ei subțiri și uscățive au tresărit, și mi s-a părut ceva de rău augur în strălucirea întunecată a smaragdului.

— O, trebuie să o fac, înțelege-mă. Omul trebuie să fie drept. Și

ca să mă confesez pînă la capăt, am venit azi aici nu din întîmplare. Exact la masa asta am stat cînd m-a cerut în căsătorie. Ştii, am prînzit aici şi eu stăteam unde stau acum. Păcat că îl mai iubesc la fel de mult ca atunci.

A urmat o pauză de un minut şi am văzut-o cum strînge din dinţi.

— Gata, e timpul să plec. Peter nu suportă să aştepte.

— Daţi-mi voie să vă conduc.

— Pînă la uşă, a zîmbit ea.

Am traversat sala şi am ieşit pe terasă. Am întrebat-o dacă nu vrea să chem un taxi.

— Nu, prefer să mă duc pe jos, e o vreme superbă. Sînt foarte bucuroasă că te-am întîlnit, mi-a spus întinzîndu-mi mîna. Mîine plec în străinătate, dar toată toamna am să fiu la Londra. Să-mi telefonezi neapărat.

A dat uşor din cap şi a zîmbit iar — cu buzele, cu obrajii şi cu ochii. Am urmărit-o cu privirea cum urcă sprintea pe Davis-street. Se ţinea foarte drept, ţinuta ei era plină de nobleţe. Avea o siluetă aşa de subţire şi graţioasă încît lumea întorcea capul după ea. Am văzut-o salutîndu-se cu un cunoscut care şi-a scos pălăria şi am înţeles că niciodată, nici dacă ar fi să se gîndească o mie de ani, nu i-ar trece prin minte că, în acele minute, fermecătoarei Elizabeth i se sfîşia inima.

Traducere de Iulia SCUTARU

WANDA

de HEIMITO VON DODERER

Cerul era albastru închis. În pîlnia dintre pereţii de stîncă soarele înscria despărţituri tranşante între lumină şi umbră, fiecare zvîcnire înainte a membrelor ridica alte uimitoare valuri de căldură, iar sus, pe creasta albă de calcar, razele păreau să ţiuie la punctul maxim al strălucirii lor. În fundul pîlniei, Eva se îndrepta spre un ochi de apă care părea turtit de fierbinţeala amiezii. În drum, o mică grotă, o adîncitură de cîţiva paşi în coasta muntelui, se deschidea ca o gură de răcoare la picioarele peretelui de stîncă, la hotarul dintre hăţişul ce se căţăra pe povîrnişul repede şi părţile dezvelite care cuprindeau apoi muntele, mute, tăcute. Dar cînd Eva voi să intre în grotă ca să se dezbrace pentru baia care, în sfîrşit, era aproape, cîinele ei, un dulău voinic pe care-l avea abia de patru săptămîni şi care răspundea (dar nu şi de data asta) la numele de Wanda, se propti pe toate cele patru labe, smucind pieziş de cureaua pe care fata o trăgea nerăbdătoare. Pînă la urmă aceasta izbuti să aducă animalul zbîrlit la marginea zidului de stîncă de la intrarea în grotă, drept, curat şi atît de bine spălat şi netezit de ape, încît părea lipit acolo de mîna omului. Mai departe, însă, nu mai reuşi să urnească cîinele, în ciuda tuturor opintelilor, rugăminţilor şi ocărilor ei. Atunci Eva se mînie. Apucă capătul curelei şi lovi cîinele. Pe neaşteptate, dulăul se ridică, însă, împotriva stăpînei, mîrîi gros şi tare, cu tonalităţi pe care Eva nu le mai auzise pînă atunci. Şi, fie din pricina surprizei, fie din cauza unei uşoare nelinişti pricinuite de împrejurarea că se află singură cu dulăul întărîtat în singurătatea aceea tăcută — Eva începu să coboare spre lac în salturi lungi.

Apa era rece, dar numai în adînc; la suprafaţă alcătuia astfel un inel călduţ în jurul pieptului, iar mai jos se repezea cu muşcături de gheaţă asupra picioarelor. Lîngă malurile joase era, însă, caldă pînă la fundul lacului şi amintea de o baie făcută în cadă. Eva îşi întinse membrele. Wanda intrase şi ea în apă, lîngă dînsa, bînd cu mişcări iuţi şi zgomotoase ale limbii. După care încercă să-şi împace stăpîna, frecîndu-şi botul de dînsa şi gudurîndu-se. Eva mîngîie uşor animalul pe cap. Închise ochii, îşi duse braţele sub ceafă; învăluită de căldură, se topea în ea şi în anume răstimpuri i se părea că prisosul acela de soare ar putea s-o ridice şi s-o ţină plutind deasupra apei.

După o vreme, se înturnă, în apa liniştită, cu spatele spre bătaia soarelui. Acum părea să simtă o adiere uşoară. Se bucură de răcorire şi deschise ochii tocmai cînd o pală de vînt răzbătu în pîlnie, drept în faţa ei.

Sus de tot, deasupra crestei, a cărei paloare aducea acum aminte de culoarea unor ciolane uscate, era o negură deasă, care înainta repede şi părea să aibă trup ca piatra. Lumina se schimbase şi cerul, tot mai împuţinat de furtuna ce se apropia, luă treptat-treptat, în locul strălucirii orbitoare de mai înainte, culoarea ardeziei, o dată cu prima răbufnire puternică de vînt, cu cel dintîi bubuit de tunet şi cu încă răzleţele picături de ploaie.

Eva cunoştea întorsăturile repezi ale vremii în munţii ei. Ieşi numaidecît din apă, îşi căută, din ochi, un adăpost pentru dînsa şi Wanda, îşi adună rochia şi pantofii sub braţ şi fugi pe mal în sus, ca să se depărteze de apa ce atrage fulgerele. Dar cînd să ajungă aproape de grota rîvnită, Wanda i se aşeză de-a curmezişul; de data asta dulăul era pornit rău. Un mîrîit furios nu numai că zădărnici orice încercare de a-i pune lesa dar dulăul îi tăie stăpînei sale intrarea în grotă; iar cînd aceasta, lăsînd cîinele în voia lui, voi totuşi să se adăpostească singură în mica scobitură, Wanda se repezi asupră-i cu colţii rînjiţi, îşi propti picioarele dinainte în pieptul ei, încît, speriată, Eva dădu înapoi şi-şi găsi un precar adăpost la vreo cincizeci de metri de acolo, sub o ieşitură a peretelui de stîncă. Numaidecît cîinele veni şi el acolo, din nou liniştit şi ascultător, la picioarele ei, în timp ce dînsa se ştergea şi se îmbrăca.

Între acestea, în pîlnie se prăvăli primul fulger în acelaşi timp cu tunetul şi, cum se întîmplă cînd fulgeră pe aproape, şi mai ales în munţi, trosnitura luminoasă se fărîmiţă în mii de pocnete, de parcă se spărgeau nenumărate farfurii, şi bubuitura fu urmată repede de altele. Se întunecă, dar, din fericire, vîntul se învălătuci în aşa fel, încît ploaia care sfichiuia, ropotea şi se revărsa de pretutindeni, nu răzbi în ascunzătoarea Evei, ci o ocoli, ca un perete mişcător.

Curînd, vijelia trecu și stîncile, dungate de apă, se iviră din nou în jurul lacului în tăcerea goală și parcă mai pustie ca niciodată, sub un cer care se lumina din loc în loc, oglindit în băltoace și în șuvoaiele care se scurgeau printre pietre.

Eva, care între timp, cu mișcări foarte precaute, se îmbrăcase punînd o anume grijă în a nu atinge cîinele ce se odihnea, nemișcat, la picioarele ei, hotărî să pună, în sfîrșit, capăt plimbării ei de una singură și să coboare. Ieși din adăpost. Wanda se ridică și ea numaidecît și, înainte ca fata să apuce cureaua, porni cu sărituri vesele de-a dreptul spre fatala grotă, în care intră fără ezitare și de unde ieși iar sărind și gudurîndu-se pe lîngă stăpînă. Și, parcă nerăbdătoare, măsură distanța dintre Eva și grotă alergînd de cîteva ori încoace și încolo, înnebunită de bucurie și clefăind încetișor. În sfîrșit, ajunse și Eva acolo. Cîinele se ținea aproape, hămăind și privind-o insistent.

Mai întîi, fata nu observă nimic, cum se întîmplă de multe ori să nu vedem tocmai ceea ce sare în ochi. Apoi, însă, zări la picioarele ei mușcătura neagră care spintecase în două lespedea de piatră, pînă în fundul grotei, martor mut al puterii focului ceresc. Urma fulgerului se întindea pe piatra spălată și lustruită ca o cută de mînie pe fruntea largă și netedă a unei zeități.

Eva simți că o trec fiori. Călcă peste lespede, se aplecă și păși sub bolta strîmtă și aproape pătrată. Wanda intră după dînsa și, din felul cum se gudura și da din coadă, părea că ar vrea să cînte. Fulgerul își lăsase urmele pînă în cel mai ascuns ungher. Cînd Eva ieși afară, cîinele se sprijinea pe picioarele dinapoi și se încălzea degajat la soare. Fata îngenunche lîngă Wanda, îi luă capul mare în mîinile ei și privi în ochii rotunzi ai animalului, care în adîncimea și goliciunea lor păreau a fi doar o părticică a cerului albastru și înalt ce se oglindea într-înșii.

În românește de D. HÎNCU

UN COLȚIȘOR NIMERIT

ROLAND TOPOR

De cîtva timp băiețelul îl supraveghea plin de curiozitate. Omul îl văzuse, însă își căta de treabă ca și cum n-ar fi știut de prezența puștiului. Răsucea într-una funia, în toate chipurile. Nu mai termina odată cu încercatul afurisitei de funii. Băiețelul se apropie un pas, apoi încă unul. Pînă la urmă, nu se mai putu stăpîni :

— Ce faceți aici, dom'le ?

Omul bombăni ceva, dar nu-i răspunse. Tăcu o vreme. S-ar fi crezut că uitase de existența băiatului, cînd deodată vorbi c-un glas depărtat :

— Nu vezi, fac un laț. Te pricepi la noduri, țîncule ?

— Oarecum. Pentru ce faceți nodul ?

— Ești prea curios, țîncule. Ce-nvîrtești pe-aici ? Ar trebui să fii la școală.

— Azi nu-i școală, e joi. Joia nu mă duc niciodată la școală.

Omul bombăni din nou. Se adînci iarăși în munca lui. După cîteva clipe rîse înfundat, satisfăcut. Nodul era gata.

— Faceți un laț să vă spînzurați, dom'le ?

— Poate. De ce mă-ntrebi ?

— Mi se pare c-o să vă spînzurați. E destul să vă privesc numai, și-mi dau seama.

Își luă ochii de la funie, ca să-l privească pe băiat. Un zîmbet obosit îi flutură pe buze.

— Ești un observator ciudat, țîncule. Ai văzut mulți oameni spînzurîndu-se ?

— Nu chiar așa de mulți.

— Cîți ? Unul ? Doi ?

— Am uitat. De ce vreți să vă spînzurați ?

Omul puse funia lîngă el. Îl cercetă îndelung pe băiat. Pînă la urmă nu-l mai privea, ci parcă străvedea prin el. Dar își reveni. Scoase un pachet de țigări din buzunar. Îl întinse băiatului.

— Fumezi, țîncule ?

— Ba bine că nu !

Își aprinseră țigările pe îndelete.

— Cîți ani ai, țîncule ?

— Unsprezece, dom'le. Dumneavoastră ?

— Treizeci și șapte. Bătrîn, nu-i așa ?

— Nu prea. Cunosc un tip de șaptezeci și șase de ani.

— Ai noroc. Cu ce se ocupă bătrînul tău de șaptezeci și șase de ani ?

— Cu nimica. Se duce mereu la cafenea să bea cu ceilalți bătrîni. Bate cărțile. De ce mă-ntrebați, dom'le ?

— Nu știu. Ca să nu lîncezească conversația.

— Nu face să-nsuflețiți conversația pentru mine. N-aș vrea să vă plictisesc.

— Ești drăguț. Pari un băiat de treabă. Termină-ți țigara și du-te.

— Adică, dacă stau aici, n-o să mai fie atît de plăcut ?

— Așa e ! Nu-mi tulbura plăcerea.

— O spuneți numai așa. Nu prea aveți poftă să vă spînzurați. Vreți să vă dați curaj. Ați fost în război ?

— Nu. Nici măcar atîta. N-am văzut pe lumea asta asta mai multe decît tine.

— Mă rog. Ați fost căsătorit ?

— Da. De două ori.

— Și v-au lăsat ?

— O dată m-a lăsat ea, a doua oară eu.

— Erați sătul pînă-n gît, nu ?

— Așa cred. Da, cred că asta-i ; mă săturasem !

— Aveți copii ?

— Nu.

— Mai bine. Mai bine pentru copii, vreau să zic, adăugă băiatul.

după o clipă de gîndire. Altminteri, ar fi niște dezaxați.

Omul pufni în rîs.

— Cîte mai știi și tu.

Copilul surise blazat.

— Nu-s chiar atît de naiv, să știți. Am priceput o seamă de lucruri.

— Ce anume.

— O mulțime. Totdeauna aștepți să fie mai bine, mereu nădăjduiești altceva, și nu se întîmplă nimic. Ba, chiar, poate și mai rău. Cu cît mergi mai departe, cu atît iese mai prost. Pînă în ziua în care te-ntrebi dacă merită să continui.

— Totuși, să nu exagerăm.

— Spuneți așa, pentru că sînt tînăr. Dar e clar că sînteți sătul pînă peste poate, de vreți să vă spînzurați.

— Cu mine nu-i chiar așa. Sînt obosit !

— Dar ce, credeți că eu nu sînt obosit ? Dacă ne-am lua la întrecere, sînt convins că tot dumneavoastră cîștigați.

Omul aruncă restul țigării. A pușcului se stinsese între buze. Asta îi dădea o înfățișare ciudată de plictiseală.

— Cum te cheamă ? întrebă omul.

— Jacques. Nu-i prea original. Prefer să-mi spuneți „ținculе".

— Dacă vrei așa !

Omul porni să fluiere încetișor, cu o uitătură pierdută. Își plimba privirea în jur. O ațintí asupra unui copac cu crengile plecate și se opri din fluierat.

— Da, spuse băiatul, e cel mai bun.

Se duseră lîngă copac.

— Totuși, crengile-s parcă prea sus. Nu știu cum o să fac să leg funia, șopti omul, vorbindu-și singur.

— E foarte simplu, dom'le. Luați-mă-n circă. Vă aranjez eu funia, o să vedeți.

Omul îl privi șovăielnic, apoi dădu din umeri.

— La urma urmei, de ce nu? Haide. Leag-o bine. Mă bazez pe tine.

În cîteva clipe, funia fu fixată.

— Acum cred c-am să mă duc, ținculе. Nu trebuie să tragem de timp în chestiile astea !

— Duceți-vă, dom'le. Mai aveți vreo dorință ? Vreun comision ?

— Ești drăguț, ținculе. Nu, n-am nevoie de nimic. Să-ți dau restul de țigări ?

— Nu vă refuz, dom'le.

Omul se scotoci prin buzunare.

— Uite, ia și briceagul. Și banii. Nu-s prea mulți, dar o să-ți ajungă de chewing-gum.

— Nu-mi place chewing-gum-ul, prefer tutunul.

— Mă rog. Salut, ținculе !

— La revedere, dom'le.

Cînd totul se sfîrși, băiatul se depărtă obosit. Nu era o muncă prea veselă. Și nu dădeai totdeauna peste milionari.

Totuși o să mai vină în luminișul ăsta. Copacul producea bine. Șase spînzurați de la întîi, și-abia era în 17 ale lunii.

Traducere de A. MANU

REGELE ANIMALELOR

GÁBOR RUDNAY

Animalele s-au întrunit să-și aleagă un rege. Operația părea extrem de simplă, dar după dezbateri aprinse care au ținut trei zile și trei nopți, și-au dat seama că nu vor ajunge curînd la o soluție. Propunerile curgeau gîrlă, însă erau respinse pe loc cu comentarii critice nimicitoare.

— Girafa !

— E prea îngîmfată. Ne privește pe toți de sus.

— Vaca !

— O dogmatică cum nu s-a mai pomenit ! Rumegă mereu aceleași și aceleași lucruri.

— Cerbul !

— Un pesimist. Croncăne într-una.

— Cangurul !

— Trăiește pe picior mare, deși are punga goală. Pe ce venituri s-o fi bizuind ?

— Papagalul !

— Lipsit de personalitate ! E mereu de acord cu antevorbitorul lui.

— Cerbul !

— Rinocerul !

— Broasca !

— E prea rece !

Pe scurt, nu puteau cădea de acord nicicum și poate că s-ar mai fi certat și azi, dacă nu s-ar fi auzit deodată răgetul leului. Leul răgi și toți simțiră că le trec fiori prin șira spinării.

Iată de ce l-au ales în unanimitate.

Traducere de N. CODRIN

FEUILLE D'ALBUM

KATHERINE MANSFIELD

E cu adevărat o persoană imposibilă. Copleșitor de timid. Complet neajutorat. Și atît de apăsător. Cînd îți face o vizită în studio, niciodată nu știe cînd trebuie să plece, stă și stă pînă-ți vine aproape să urli, iar în momentul cînd, roșind, se îndură în cele din urmă să te părăsească, simți nevoia să arunci cu ceva enorm după el, de pildă cu radiatorul. Ciudățenia este că la prima vedere pare interesant. În privința asta, toată lumea e de aceeași părere. Intri într-o seară în cafenea și acolo, la o măsuță din colț, cu o ceașcă de

cafea în faţă, vezi un tînăr brunet, slăbuţ, îmbrăcat cu un tricou albastru şi o jachetă de flanelă gri. Şi, nu ştiu de ce, tricoul albastru şi jacheta gri cu mîneci prea scurte îi dau aerul unui băiat care şi-a vîrît în cap s-o ia razna pe mare. Un băiat, care, de fapt, a şi luat-o razna, şi peste o clipă o să se ridice, o să-şi anine într-un vîrf de toiag o bocceluţă în care şi-a vîrît cămaşa de noapte şi fotografia mamei, o s-o pornească apoi în noapte şi o să se înece.

...Chiar şi în drum spre vapor o să se împiedice de marginea cheiului.

Are un păr negru, tuns scurt, ochi cenuşii cu gene lungi, obrajii albi şi o gură bosumflată, de parcă se ţine să nu plîngă ...Cum i-ai putea rezista ? Ah, numai cît îl vezi şi ţi se frînge inima. Şi, ca şi cum toate astea n-ar fi fost de-ajuns, mai intervine şi figura cu roşitul ...Ori de cîte ori se apropie chelnerul de el, obrajii i se fac ca para focului — de parcă tocmai a ieşit din închisoare şi chelnerul ştie...

— Cine e, dragă ? Îl ştii ?

— Da. Se numeşte Ian French. Pictor. Teribil de talentat, aşa se spune. Cunosc pe cineva care a început prin a-i arăta o grijă materială. Îl întreba dacă primeşte veşti de acasă, dacă are destule pături în pat, ce cantitate de lapte bea pe zi. Dar cînd s-a dus la el la atelier ca să-i cîrpească ciorapii, a sunat, şi a sunat, şi ar fi putut jura că aude pe cineva respirînd înăuntru, dar nimeni nu i-a deschis.

...Fără speranţă.

O alta hotărîse la un moment dat că ar fi trebuit să-l facă să se îndrăgostească. Îl chemase lîngă ea, îi strigase „băieţaş", se aplecase asupră-i în aşa fel încît să-i poată respira parfumul tulburător al părului, îl luase de braţ, îi spusese ce minunată poate fi viaţa numai dacă ai curajul s-o trăieşti, şi se dusese într-o seară la atelierul lui, sunase, sunase...

...Fără speranţă.

— Băiatul ăsta trebuie să fie trezit, spusese o a treia.

Şi îl tîrîse prin cafenele şi cabarete, prin baruri unde beai ceva cu gust de suc de caise la cutie, dar costa douăzeci şi şapte de şilingi sticla şi se numea şampanie, prin alte locuri prea palpitante pentru a fi descrise, unde stăteai într-un întuneric sinistru şi unde întotdeauna cineva fusese împuşcat cu o noapte înainte. Dar el a rămas neclintit. Doar o dată se îmbătase tare, dar în loc să erupă, rămase locului, împietrit, cu două pete roşii în obraji, întocmai, dragă, da, întocmai ca întruchiparea moartă a bucăţii de jaz care se cînta, întocmai ca „Păpuşa spartă". Dar cînd l-a tîrît înapoi la atelier, s-a deşteptat pe drum, şi jos, în stradă, i-a spus „noapte bună" de parcă veniseră împreună de la biserică.

...Fără speranţă.

După Dumnezeu ştie cîte încercări — pentru că la femei spiritul de caritate se stinge foarte greu — au renunţat la dînsul. Fireşte, continuau să fie desăvîrşit de amabile faţă de el, şi-l invitau la expoziţiile lor, şi i se adresau cînd îl vedeau la cafenea, dar la asta se limita totul.

Cînd eşti artist, nu prea ai timp pentru oamenii nereceptivi. Nu-i aşa ?

— Şi-apoi mie nu-mi miroase bine, pe undeva e ceva putred ...nu crezi ? Nu poate fi vorba numai de inocenţă. Atunci de ce să mai vii la Paris, dacă vrei să te păstrezi margaretă de cîmp ? Nu, nu bănuiesc nimic. Dar...

Locuia în mansarda unei clădiri mohorîte ce dădea spre Sena. Una dintre clădirile acelea care arată atît de romantic în nopţile cu ploaie şi în nopţile cu lună, cînd obloanele sînt închise, iar uşa masivă şi afişul „de închiriat urgent un mic apartament" par dezolante, copleşitor de dezolante. Una dintre clădirile acelea care tot anul au un miros atît de puţin romantic, şi-n care la parter, într-o cuşcă de sticlă, stă portăreasa, înfăşurată într-un şal slinos, amestecînd ceva într-o tigaie şi aruncînd cu lingura resturi de mîncare cîinelui burduhănos şi bătrîn care moţăie pe o pernă. Atelierul, căţărat în văzduh, are o privelişte grozavă. Cele două ferestre mari dau spre apă ; se văd bărcile şi şlepurile plutind în sus şi-n jos, şi marginea unei insule plantate cu pomi, asemenea unui buchet rotund. Fereastra laterală dă spre o altă casă, mai dărăpănată şi mai mică, iar jos, pe trotuar, e o piaţă de flori. Se văd bolţile umbrelelor uriaşe de sub care scapă margini de flori viu colorate, tejghelele acoperite cu apărătoare de soare vărgate, unde se vînd plante în lădiţe şi pui de palmieri umezi şi lucioşi în ghivece de pămînt ars. Printre flori, se foiesc încoace şi încolo, ca nişte crabi, cîteva bătrîne.

Realmente, nu era de loc nevoie să iasă din atelier. Dacă ar fi stat la fereastră pînă cînd i s-ar fi revărsat barba albă peste pervaz, tot ar mai fi găsit ceva de schiţat...

Ce surprinse ar fi fost femeile acelea caritabile dacă ar fi izbutit să-i forţeze uşa. Pentru că atelierul lui era curat ca un pahar. Totul era rînduit după o schemă care să formeze o mică „natură moartă" : cratiţele şi capacele pe zid, în spatele sobei de gaz, castronaşul de ouă, cana de lapte şi ceainicul — pe poliţă, cărţile şi lampa cu abajur de hîrtie creponată — pe masă. O perdea indiană, avînd pe margini o bandă de leoparzi roşii în marş, acoperea peste zi patul, iar pe zid, lîngă pat, aranjat în aşa fel încît să-ţi cadă în raza vizuală cînd stăteai culcat, era un carton imprimat cu litere mari, îngrijite : SCOALĂ-TE IMEDIAT !

Zilele semănau mult una cu alta. Cît era lumina bună, trudea ca un sclav la şevalet, pe urmă îşi gătea masa şi făcea curăţenie în atelier. Iar serile se ducea la cafenea, sau rămînea acasă cu o carte, ori îşi făcea o foarte complicată listă de cheltuieli care începea cu următorul titlu : „Banii cu care va trebui să mă descurc" şi sfîrşea cu un jurămînt solemn : „Jur ca în luna următoare să nu depăşesc această sumă". Semnat : Ian French.

Pînă aici, nimic putred ; dar femeile acelea clarvăzătoare aveau dreptate. Asta nu era tot.

Într-o seară stătea la fereastra laterală şi mînca prune uscate, scuipînd sîmburii pe uriaşele umbrele deschise din piaţa de flori, pustie la acea oră. Plouase — prima adevărată ploaie de primăvară din anul acela — şi palete lucitoare sclipeau presărate peste tot, iar aerul mirosea a muguri şi a pămînt reavăn. Ecouri de glasuri languroase şi fericite răzbeau prin

înserare și oamenii care veniseră la fereastră ca să tragă storurile uitaseră de ce au venit și rămăseseră rezemați de pervaz, cu privirile pierdute. Jos, în piață, copacii erau împroșcați cu verde crud. Ce fel de copaci să fi fost? se întreabă. Și uite, vine lampagiul. Își îndreaptă privirile spre casa de peste drum, casa cea mică și dărăpănată și, deodată, parcă acționate de privirea lui, două aripi de ușă se deschid, și în balconul micuț apare o fată cu un ghiveci în mînă. O fată neobișnuit de subțirică, într-un șorț negru, și cu părul legat într-o basma roz. Mînecile îi erau suflecate pînă aproape de umeri, și brațele mlădioase străluceau profilate pe șorțul negru.

— Da, e destul de cald afară, o să se reîmprospăteze, spuse punînd jos ghiveciul și întorcîndu-se către cineva dinăuntru.

Cînd își întoarse fața, își ridică mîinile la frunte și întemniță sub basma cîteva șuvițe rebele. Privi în jos la piața pustie, în sus la cer, dar acolo unde ședea el, ar fi putut tot atît de bine să fie vid. Pur și simplu nu vedea casa de peste drum. Pe urmă dispăru.

Inima lui se aruncă pe fereastra laterală și căzu pe balconul de peste drum, se îngropă în ghiveciul cu narcise, printre bobocii pe jumătate deschiși și tecile verzi...

Camera care da în balcon era odaia de zi, și alături era bucătăria. Auzi clinchetul farfuriilor spălate după cină, și pe urmă fata se ivi din nou în fereastră, scutură o cîrpă și o atîrnă într-un cui ca să se usuce. Nu cînta niciodată, nu-și despletea părul, nu-și avînta brațele spre lună, așa cum fac fetele tinere. Și oricînd o vedeai, purta șorțul negru și basmaua roz pe cap... Cu cine locuia? Nimeni altcineva nu mai apărea vreodată la fereastră, și totuși fata se adresa cuiva dinăuntru. Avea o mamă infirmă, hotărî el. Amîndouă trăiau din cusut. Taică-său murise... Fusese ziarist — palid, cu mustăți lungi, cu o șuviță groasă de păr negru, căzîndu-i într-una pe frunte.

Lucrînd zi și noapte, cîștiga atîta cît să-și țină familia, dar niciodată nu se duceau nicăieri și n-aveau prieteni.

Se așeză din nou la masă și trebui să aștearnă un șir întreg de jurăminte solemne... Să nu-și mai piardă vremea la fereastră pînă la o anumită oră; semnat: Ian French. Să nu se mai gîndească la fată pînă nu lasă din mînă paleta; semnat: Ian French.

Lucrurile stăteau foarte simplu. Fata era singura persoană pe care dorea cu adevărat s-o cunoască, pentru că, hotărî el, era unica ființă vie exact de vîrsta lui. Nu putea suferi fetișcanele zvăpăiate, și n-avea nici o nevoie de femei în toată firea... Fata asta era de vîrsta lui, era... cum să spun, ca el. Ședea în atelierul cuprins de întunericul serii, ostenit, cu un braț atîrnîndu-i moale peste speteaza scaunului, și privea la fereastra de peste drum, văzîndu-se înăuntru, alături de fată. Avea o fire impulsivă: uneori se certau îngrozitor, el și ea. Avea un fel de a bate din picior și de a-și frînge de furie mîinile în șorț. Și rîdea foarte rar. Numai cînd îi povestea despre o pisicuță absurdă pe care o avusese odată și care avea obiceiul să ragă, pretinzînd că e leu, ori de cîte ori i se dădea carne. Lucruri de felul ăsta o făceau să rîdă... Dar de obicei ședeau împreună, foarte liniștiți; el, exact cum ședea acuma, iar ea, cu mîinile împreunate în poală, cu picioarele strînse, vorbind în șoaptă, sau tăcută și obosită de munca de peste zi. Desigur, niciodată nu-i punea vreo întrebare în legătură cu tablourile lui, și, bineînțeles, el îi făcea niște minunate portrete, pe care ea nu le putea suferi pentru că o înfățișa atît de slabă și atît de neagră... Dar cum să facă s-o cunoască? Lucrurile puteau continua așa ani și ani...

La un moment dat descoperi că o dată pe săptămînă, seara, fata ieșea după cumpărături. În două joi la rînd, apăru la fereastră purtînd peste șorț o pelerină demodată și ținînd un coș în mînă. De la fereastra lui nu-i putea vedea ușa casei, dar în joia următoare, seara, la aceeași oră, își luă șapca și o porni în goană pe scări. O minunată lumină trandafirie inundase străzile. O vedea irizată în apele rîului, iar oamenii care-i ieșeau în cale aveau fețe roz și mîini roz.

Se rezemă de zidul casei lui, așteptînd-o să iasă, dar nu avea habar ce să facă sau ce să spună. „Iat-o!" șopti o voce în capul lui. Mergea foarte repede, cu pași mici, ușori: într-o mînă ținea coșul, iar cu cealaltă își strîngea marginile pelerinei... Ce putea face? Doar s-o urmărească...

Intră întîi la băcănie, unde stătu o grămadă de timp, apoi la măcelărie unde trebui să aștepte la rînd. Pe urmă rămase o veșnicie într-un magazin de stofe, unde căuta să asorteze ceva, și după aceea se duse la fructar și cumpără o lămîie. Pe măsură ce-o privea, simțea tot mai limpede că trebuie s-o cunoască acum. Calmul ei, seriozitatea, singurătatea, chiar felul în care mergea, grăbită parcă să scape cît mai iute de lumea asta de oameni maturi, toate erau pentru el atît familiare și atît de inevitabile.

„Da, e la fel ca mine, își spuse cu mîndrie. N-avem nimic comun cu toți oamenii ăștia din jur".

Dar acum fata se îndrepta spre casă, iar el era mai departe ca oricînd de a o cunoaște... Deodată, tînăra se întoarse din drum și intră la lăptărie; o văzu pe geam cumpărînd un ou. Îl alese din coș cu atîta grijă — un ou cu coajă cafenie, frumos modelat, oul pe care l-ar fi ales și dînsul. Cînd fata ieși din lăptărie, intră el. După o clipă, fu iar în stradă, pe urmele ei. Trecu de casa lui, traversă piața de flori, strecurîndu-se printre umbrele uriașe, strivind florile căzute, călcînd peste urmele ude și rotunde lăsate pe caldarîm de ghivece... Intră pe ușă în urma fetei, urcă scările, atent să-și sincronizeze pașii cu ai ei, pentru a nu-i atrage atenția. În cele din urmă, tînăra se opri pe un palier și-și scoase cheia din geantă. În clipa cînd o vîrî în broască, se repezi și se plantă în fața ei.

Cu obrajii stacojii, mai încinși ca oricînd, dar privind-o cu severitate, i se adresă pe un ton aproape mînios:

— Scuzați-mă, Mademoiselle, v-a scăpat aceasta pe drum.

Și-i întinse un ou.

În românește de Antoaneta RALIAN

VIMAS
— aparat pentru masaj
O noutate tehnico-medicală,
un mijloc eficient pentru păstrarea
supleţei şi a sănătăţii corpului dumneavoastră
Bucureşti
str. Ghiocei nr. 20

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJE PENTRU INDUSTRIA UȘOARĂ TG. MUREȘ

produce :

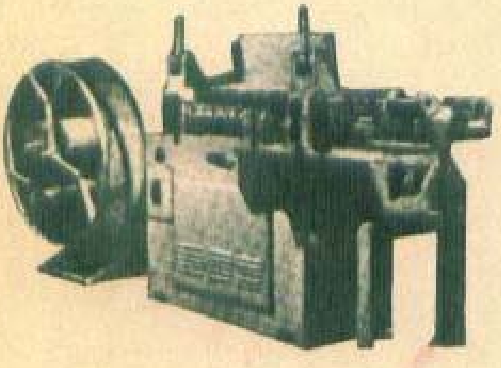

— Mașini de bobinat fire textile
— Regulatoare de debit și nivel
— Piese de schimb pentru țesătorie și finisaj

— Accesorii pentru suveic[i]
— Piese brut turnate din fontă
— Matrițe de toate feluri[le]
— Aparate de încălzit ap[ă] tip „Mureșul"

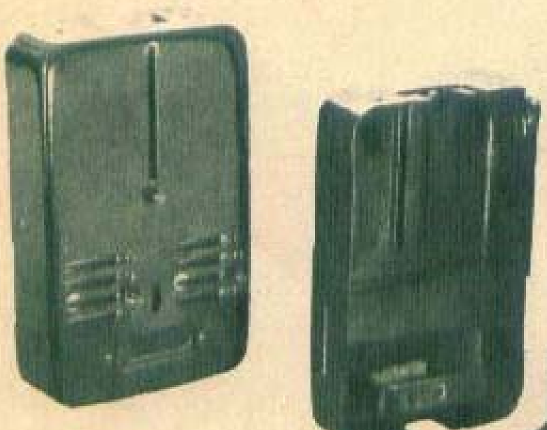

FABRICA DE ARTICOLE DIN TABLĂ CODLEA

Str. Armata Roșie 147, telefon 146

Produce :

- **TABLOU DE CONTOR**
- **Canistre pentru benzină din tablă**
- **Uși de cabine**
- **Filtre pentru tractoare și autocamioane „Carpați"**
- **Butoaie de tablă de 200 litri, T.D.A.**
- **Ușe de firidă**

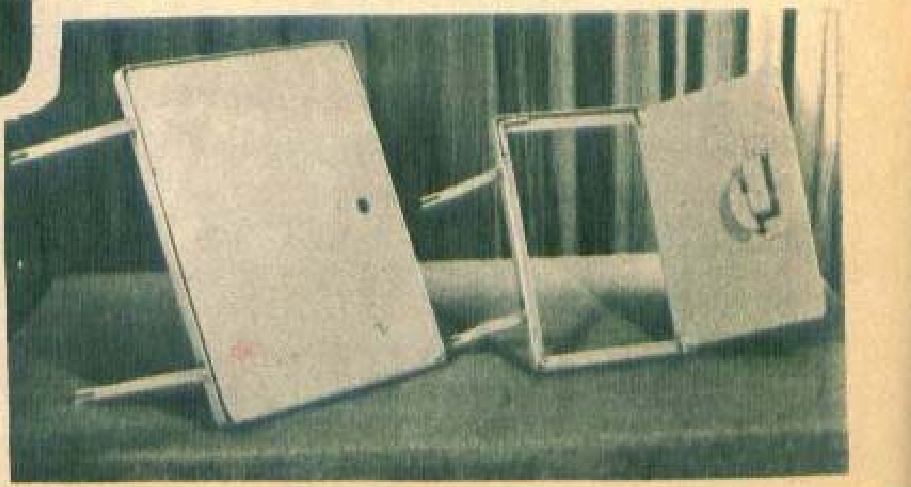

Vopsele Policolor

O garanție în plus pentru dv.

UZINA POLICOLOR — BUCUREȘTI

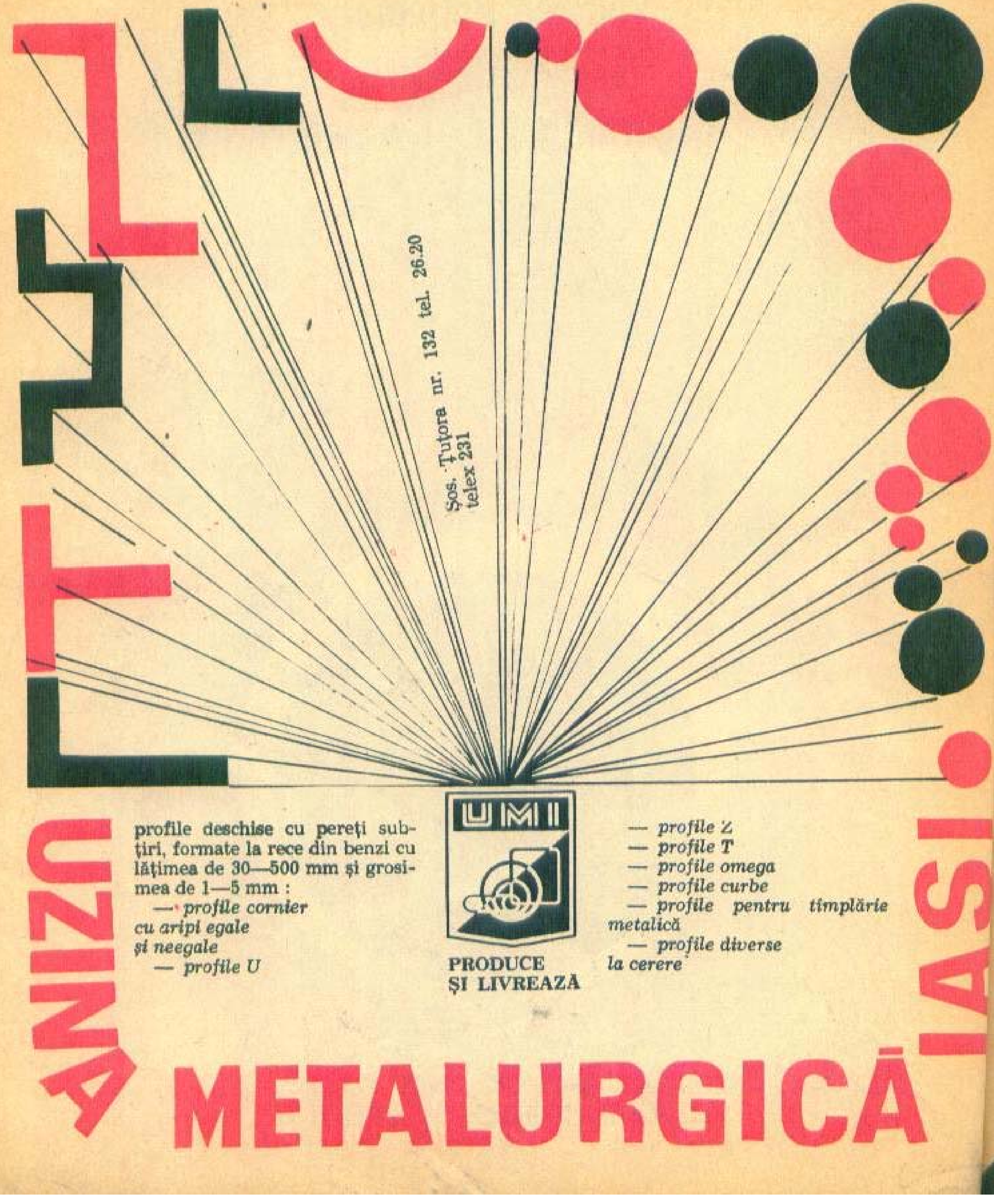
Şos. Ţuţora nr. 132 tel. 26.20
telex 231
UMI
profile deschise cu pereţi subţiri, formate la rece din benzi cu lăţimea de 30—500 mm şi grosimea de 1—5 mm :
— profile cornier cu aripi egale şi neegale
— profile U
PRODUCE
ŞI LIVREAZĂ
— profile Z
— profile T
— profile omega
— profile curbe
— profile pentru tîmplărie metalică
— profile diverse la cerere
UZINA METALURGICĂ IAŞI

Cereți
cămăși
pijamale
produse de

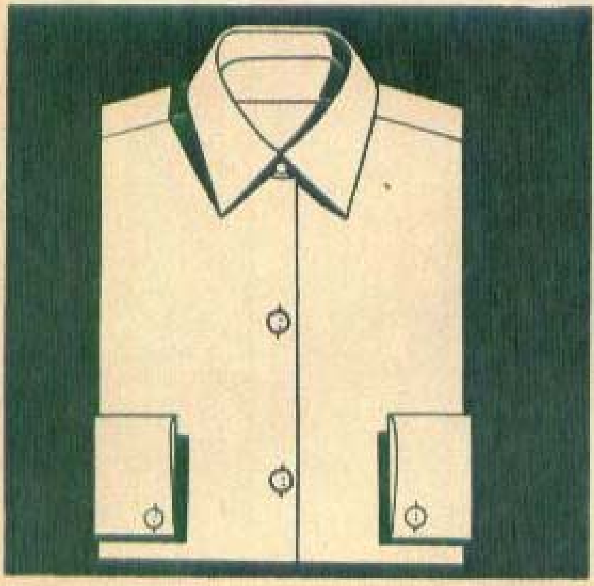

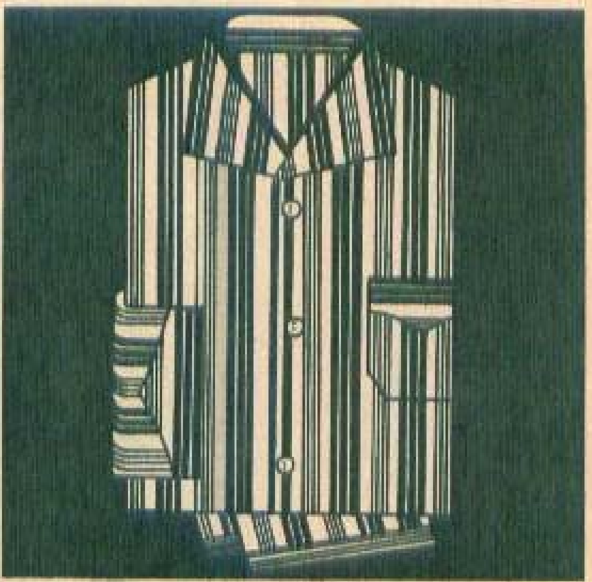

FABRICA DE CONFECȚII „TÎRNAVA"
— SIGHIȘOARA
elegante și de calitate fină

Preferați GARNITURA „LĂMÎIȚA"

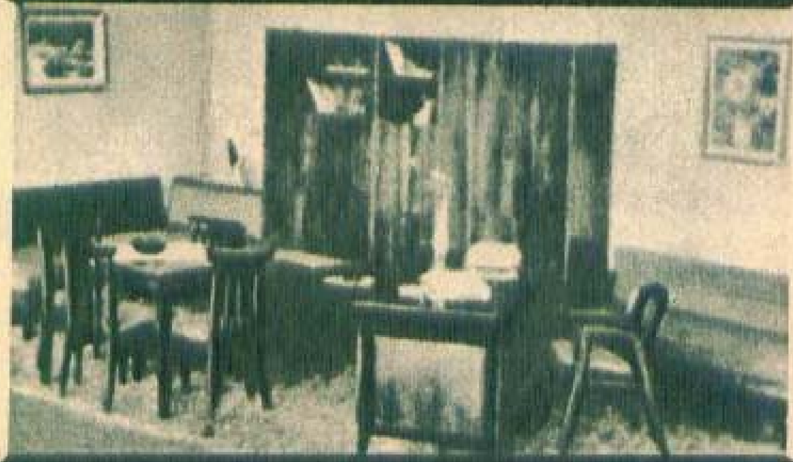

*ELEGANTĂ
CONFORTABILĂ
ȘI SOLIDĂ
PRODUS AL
ÎNTREPRINDERII*

IPROFIL „MĂGURA CODLEI"

TRADIȚIE ȘI PRESTIGIU ȘAMPANIA „ZAREA"

PATRUNZI CU EMOȚIE INTR-UN COLȚ AL PIVNIȚELOR BATRINEȘTI

PRODUSELE UZINEI CHIMICE TURDA, JUD.CLUJ SÎNT DE CALITATE SUPERIOARĂ

UCT

PRODUSE ORGANICE :
Detoxan, hexacloran insecticide
Cloroform tehnic, Toluen clorurat

PRODUSE ANORGANICE :
Sodă caustică — solide și lichide
Acid Clorhidric tehnic și p.a.

MATERIALE PLASTICE
Clorura de polivinil
— suspensie emulsie și pastă

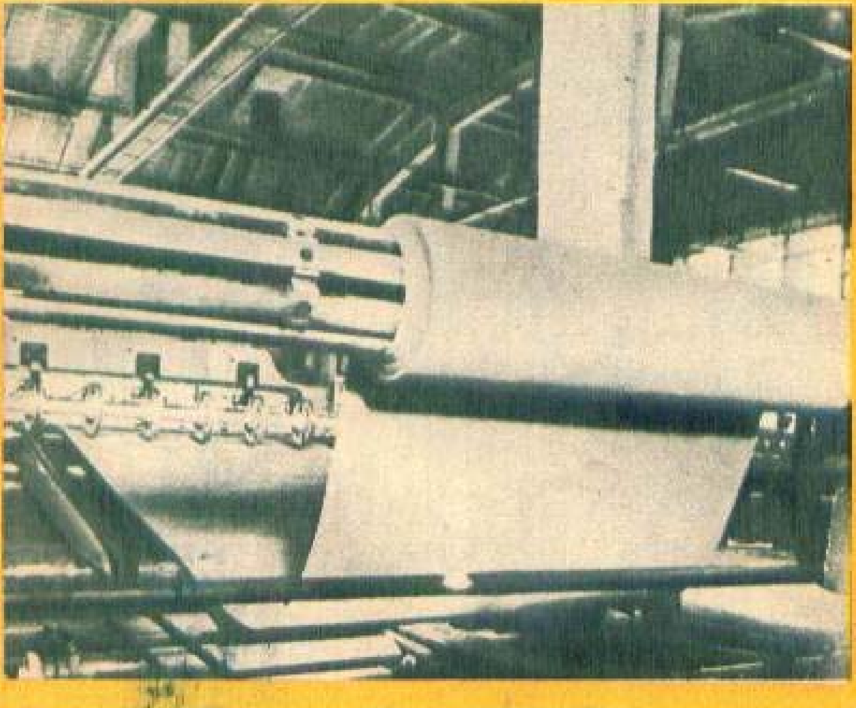

COMPLEXUL PENTRU INDUSTRIALIZAREA LEMNULUI PITEȘTI
produce :
- Placaje de fag pentru uzul general și pentru exterior
- Plăci fibrolemnoase simple și innobilate
- Parchete de fag
- BINALE
- MOBILĂ
- Făină de lemn
- Drojdie furajeră

FLACARA ENIGMA

Cornellu ALBU

ENIGME ȘI INCERTITUDINI ISTORICE

George Martinuzzi și Petru Rareș beneficiari ai unei comori care a aparținut regelui Decebal?

Cînd se evocă evenimente petrecute în vremuri mai mult sau mai puțin îndepărtate, se recomandă să se țină seama de îndemnurile lui Tacitus și Cicero. Primul cere ca istoria să fie scrisă „fără ură și părtinire", iar cel de al doilea vede în istorie „martora timpurilor, lumina adevărului, memoria și îndrumătoarea vieții, vestitoarea întîmplărilor din trecut". Dar istoria nu se poate scrie întotdeauna respectîndu-se îndemnurile celor doi celebri scriitori romani, din simplul motiv că de foarte multe ori lipsesc documentele. De aceea și în acest domeniu de cercetare științifică se întîlnesc „pete albe", echivalente cu incertitudini sau enigme. Pînă vor putea fi elucidate, ele dau naștere la cele mai variate interpretări, care abia dacă pot sta în anticamera istoriei.

În cele ce urmează înfățișăm cîteva aspecte de acest fel din istoria poporului nostru.

George Martinuzzi

Petru Rares

De la primele contacte cu dacii, în imperiul roman s-au răspîndit numeroase legende cu privire la bogățiile în aur și argint ale acestei țări. Sumele mari pe care ultimii regi daci le risipeau la Roma pentru atingerea obiectivelor diplomatice dorite, ca și tributul pe care romanii au fost siliți să-l plătească dacilor sub împăratul Domițian, au sporit nu numai setea de răzbunare, ci și dorința Senatului roman de a încorpora Dacia în imperiu. Cele două expediții ale lui Traian au sfîrșit, după lupte grele, prin a transforma Dacia în provincie romană. Una din preocupările principale ale cuceritorilor a fost de a continua, cu metode mai avansate, exploatarea minelor de aur și de argint, aflate mai cu seamă în Transilvania, inima Daciei. În același timp, cuceritorii au căutat cu toate mijloacele de care dispuneau, să intre în posesia fabulosului tezaur al regelui dac Decebal. Din acest punct de vedere, rezultatele au fost minime. Încă de pe atunci s-a stabilit însă cu certitudine că aurul și argintul lui Decebal n-a fost dosit într-un singur loc și, deoarece cei care au săpat ascunzătorile au fost sacrificați, problema descoperirii acelor comori s-a soldat fără rezultatele scontate, iar cu vremea a fost dată uitării.

Iată însă că în a patra decadă a veacului al 16-lea, comorile lui Decebal au revenit în actualitate. Dar să lăsăm pe cronicarul Gheorghe Șincai să ne povestească senzaționala întîmplare: „O parte a visteriei lui Decebal, în numitul rîu al Sargeței, pe carele rîu îl cheamă Streiul, s-a aflat prin următoarea întîmplare. Mergînd niște pescari români cu bărcile din Mureș în Streiu și legîndu-și luntrele de un trunchi, au zărit că sclipește ceva în fundul apei. Voind să scoată de sub apă ceea ce lucea, au scos o grămadă de galbeni. Îndemnîndu-se între ei a cerca mai încolo, au dat de o boltniță, zidită sub apă, care se stricase din cauza rădăcinilor copacilor. Și cercînd ei mai departe, au aflat și mai mulți galbeni, mai cu seamă din cei ai lui Lisimach, craiul Trachiei, cu inscripție grecească. După cum s-a înțeles de la oameni de credință, s-au găsit 400 000 galbeni (un galben de-al lui Lisimach valora 4 galbeni unguresti din acea vreme — n.n.) și mai multe sloiuri (lingouri) de aur și argint... care ducîndu-i acasă și împărțindu-i pescarii între sine, unul dintre dînșii ducîndu-se la Bălgradul Ardealului (Alba Iulia) și întrebînd pe argintari de cît preț ar fi un galben găsit, lucrul s-a vădit și Gheorghe monahul sau Martinusiu, care ca un tutor al fiului craiului Ioane Zapolya ocîrmuia Ardealul, au început a umbla după pescari, au și luat multe mii de galbeni de la ei și multe alte mii au mai găsit în acea boltniță. Dar o parte din pescari prinzînd de veste au încărcat cu galbeni cîteva care și au trecut în Moldova".

Utilizînd documente contemporane, cronicarul Gh. Șincai arată că, după ce cardinalul Martinuzzi a fost ucis, la 17 decembrie 1551, de oamenii generalului imperial Castaldo, din ordinul regelui Ferdinand, ca unul ce era suspectat de Habsburgi că voia să cedeze Transilvania turcilor, din comoara luată de la pescari s-au mai găsit: „872 funzi aur nelucrat, 20 funzi aur sloi, 1 387 funzi argint nelucrat, 466 funzi argint sloi și 4 000 galbeni de ai lui Lisimach".

Despre această rămășiță din comoara presupusă a fi a lui Decebal, găsită în albia Streiului, generalul Castaldo a raportat, dezamăgit, în ziua de 22 februarie 1552, cardinalului Martinego, nunțiul papal la Viena, care, la rîndul său, a raportat totul Vaticanului în ziua de 7 a lunii următoare.

Ceea ce interesează în cazul de față ar fi să se poată afla ce s-a făcut cu comoara găsită de pescarii români în condițiile arătate.

În hîrtiile lui Martinuzzi (1482—1551) nu s-a găsit nici o însemnare, deși un asemenea document a fost căutat de generalul Castaldo și de oamenii lui cu cea mai mare insistență. Totuși, se cunoaște că el risipea mari sume de bani căutînd să cîștige cînd bunăvoința sultanului Soleiman, cînd pe cea a lui Ferdinand de Habsburg, cînd pe cea a voievozilor din Țara Românească, ale căror oști nu o dată le-a întors din drum în schimbul unor însemnate sume de bani. În afară de aceasta, Martinuzzi a ridicat, cu cheltuiala lui, castelul de la Gheria.

În ceea ce privește cele cîteva „care cu galbeni" pe care pescarii ardeleni le-au dus în Moldova, nu mai încape îndoială că ele au servit intereselor lui Petru Rareș. Într-adevăr, în vremea aceea, fiul lui Ștefan cel Mare ajunsese să fie considerat foarte bogat. Se cunosc și alte fapte care confirmă aceasta. Domnul Moldovei a fost în stare să împrumute pe electorul Ioachim de Brandenburg cu importanta sumă de 200 000 taleri. De asemenea, atunci cînd a fost ridicat de turci, aceștia, specialiști în descoperirea comorilor ascunse, au aflat în beciurile palatului domnesc din Suceava mai multe butoaie mari pline cu galbeni, destui ca să acopere necesitățile padișahului pe o lungă perioadă.

Aurul găsit de turci, ca și suma împrumutată lui Ioachim de Brandenburg să fi provenit oare din comoara lui Decebal, găsită în albia Streiului? Iată o enigmă căreia istoria nu i-a dat încă un răspuns satisfăcător.

Strămoșul lui Pierre de Ronsard a fost oltean sau bîrlădean?

Ideile generoase și înnoitoare care au stat la baza acțiunilor generației tinere din țările române în prima jumătate a veacului trecut au reflectat, desigur, în primul rînd, stări de lucruri pe care concepția de trăire în libertate, egalitate și frățietate nu le mai putea tolera. Nu trebuie să se uite însă că reprezentanții acestei generații au fost puternic influențați în acțiunile lor de ceea ce au văzut și experimentat în țările din Occident unde popoarele se ridicaseră cu arma în mînă împotriva tiraniei feudalismului în agonie. Tinerii studioși din Transilvania s-au dus să studieze teologia în Roma papilor, dar s-au întors entuziasmați de Roma cezarilor, descoperind că unul dintre ei, Traian, le-a fost strămoș. Muntenii și moldovenii, mai cu seamă cei exilați, s-au simțit în Franța ca în a doua lor patrie. Ei au găsit atît în cea de a doua republică, cît și în cel de al doilea imperiu, sprijinitori ai luptei lor pentru cauza națională și s-au străduit să găsească unele legături, oricît de firave, ce ar fi existat în trecut între români și francezi. Iată de ce, acestei generații de luptători revoluționari români, reabilitarea, în fața opiniei publice franceze, de către poetul și criticul Sainte Beuve (1804—1869), a poetului Pierre de Ronsard, atît de hulit de Boileau, le-a dat o mare satisfacție, găsind în ea elemente pentru acțiuni care puteau servi satisfăcător scopurile lor. Care sînt aceste elemente?

Pierre de Ronsard

Pierre de Ronsard (1524—1585) a fost, în epoca sa și mult timp după aceea, unul din cei mai renumiți poeți ai Franței. Fiu de nobil, el a trăit la curtea regilor Franței (Henri II, Francisc II, Carol IX, Henri IV) și chiar ai Scoției (Iacob V) ca paj și consilier. Fiind atins de surzenie încă din tinerețe, a fost nevoit să renunțe atît la viața de curtean, cît și la cea de oștean. Pierre de Ronsard și-a găsit refugiul în literatură unde, împreună cu Joachim du Bellay (1522—1560), Antoine de Baïf (1532—1589) Jean Dorat (1508—1588), Rémy Belleau (1528—1577), Etienne Jodelle (1532—1573) și Pontus de Tyard (1521—1605), a alcătuit faimoasa Pleiadă, fruct al Renașterii. Pleiada s-a ridicat împotriva scolasticismului, împotriva atotputerniciei feudalismului laic și ecleziastic, împotriva a tot ce era vechi ca formă și fond în literatura franceză. Ea a impus să se țină seama de viața și necesitățile omului, de prioritatea limbii franceze, de valorificarea operelor scriitorilor greci, latini și italieni și de traducerea lor în limba franceză. Cînd a murit, în etate de 61 de ani, Pierre de Ronsard a lăsat moștenire poporului francez o vastă operă literară, mai cu seamă poetică, de mare prestigiu, care în zilele noastre este în plină ascensiune.

Repus în circulație de romanticii francezi de la începutul secolului trecut, ca unii ce au văzut în el un precursor, printre exilații români, aflați atunci în Franța, a produs o profundă impresie întreaga operă literară a conducătorului Pleiadei, dar mai cu seamă informațiile autobiografice cuprinse în elegia către Rémy Belleau, în care poetul afirmă că unul din strămoșii săi a fost originar din Țara Românească.

Iată în traducere liberă un fragment al acelei elegii: „Or, în ceea ce privește pe strămoșul stirpei mele, el își trage originea de acolo de unde Dunărea înghețată se învecinează cu Tracia. Mult mai jos decît Ungaria (Ronsard se orientează după cursul Dunării — n.n.), într-o regiune răcoroasă, exista un boier cu numele de Ronsard (mărăcine), care era bogat în aur, oameni, orașe și moșii. Unul din copiii lui, născut mai pe urmă, cu mare dragoste față de meșteșugul armelor, și-a alcătuit o ceată de ortaci și, plin de îndrăzneală, fiindu-le conducător, a părăsit țara lui de obîrșie. A străbătut Ungaria și Germania de Sud, a traversat Burgundia și fertila Champagne și, plin de cu-

Primirea Banului

raj, a venit să-și ofere serviciile regelui Filip de Valois" * (1328—1350).

Vasile Alecsandri, versificatorul atitor întîmplări de seamă din trecutul românilor, n-a putut trece cu vederea acest fapt. El a compus legenda Banului Mărăcine în 1855, pe cînd se afla la Paris, utilizînd ipotezele lui J. A. Vaillant, fost profesor și director la Sf. Sava din București, publicate pentru prima dată în „Revue orientale" și reproduse apoi în cunoscuta lui lucrare istorică *La Roumanie*. Balada, însoțită de o scrisoare în care se preciza că: „Poetul Ronsard, *le prince des poètes français* (prințul poeților francezi) se trage din marchizul de Ronsard care era român cu numele de Banul Mărăcine și care a mers în Francia în ajutorul regelui Filip de Valois," a fost trimisă de Vasile Alecsandri lui Dimitrie Bolintineanu, care a publicat-o în ziarul „Concordia" din 22 martie 1857.

E de reținut că, după Vasile Alecsandri, Banul Mărăcine era oltean: „Banul tînăr, Mărăcine / Cărui Oltul i se-nchină / A plecat în lungă cale / Cu ceata slugilor sale / Și cu cincizeci de voinici / Adunați toți de pe-aici /... Merge mîndru craiovean / Cîte zile-s într-un an."

Și ori pe unde trece, ceata lui e primită cu entuziasm, străinii admirîndu-i mai cu seamă steagul, armurile și caii. Banul Mărăcine țintește spre un loc sigur care e „Colo-n țărmuri depărtate, / În a Franciei cetate, / Unde Luvrul e deschis / Poporimii din Paris".

Cînd Banul Mărărcine și oamenii lui au ajuns în capitala Franței, regele Filip de Valois făcea mari pregătiri de război împotriva Angliei (războiul de o sută de ani) și tocmai învestea cavaleri cărora le adresa următoarele cuvinte: „Voi, nobili frați, / Scoateți arma și jurați / Din a noastră dulce țară / Dușmanul străin să piară! / Mii de glasuri strig': jurăm / Francia s-o eliberăm."

În asemenea împrejurări, dintr-o latură a sălii se desprinde un tînăr: „Mîndru, înalt și frumos / La ochire luminos", care vine și îngenunche pe treptele tronului. Și balada lui Alecsandri continuă astfel: „Cine ești, întreabă craiul. / Sînt român de la Carpați / Și-aduc cincizeci de bărbați / Ce sînt gata ca și mine / Ca să moară pentru tine / Apărînd cu brațul lor / Francia și-al ei popor". Craiul Filip, mirat, zice: „— Bun sosit la noi, voinice! / Spune nouă cine ești? / În Carpați cum te numești? / — Eu sînt Banul Mărăcine / Și-Oltul mie mi se-nchină! / — Ține spada mea ca dar, / Brav marchize de Ronsar!"

Legenda lui Vasile Alecsandri a produs printre contemporani o puternică impresie. Majoritatea prietenilor francezi de atunci au acceptat descendența românească a lui Pierre de Ronsard. Alții, nesocotind conținutul elegiei autobiografice, s-au mărginit să considere totul ca fiind o simplă legendă. Biografii francezi ai lui Pierre de Ronsard din zilele noastre par însă mai rezonabili. Astfel, Frédéric Boyer în lucrarea: *Pierre de Ronsard*, colecția „*Poètes d'hier et d'aujourd'hui*", Paris 1958, scrie la pag. 18 următoarele: „El se credea de obîrșie română, unul din strămoșii săi străbătînd Europa ca să vină să se pună în slujba regelui Franței."

Pașoptiștii români au folosit cazul Ronsard ca pe o dovadă de ajutor reciproc dat de noi Franței în grelele împrejurări ale războiului de o sută de ani. Timp de două decenii, legenda lui Vasile Alecsandri a circulat fără nici o reticență printre români, găsindu-și chiar un compozitor și o aplicație coregrafică. Iată însă că în ședința Academiei Române din 20 martie 1895, tumultuosul istoric și filolog care a fost Bogdan Petriceicu Hasdeu, după ce a citit cîteva articole despre: bădăran, bădărău, bînguiesc, bîhă, pe care avea să le includă în *Etimologicum Magnum Romaniae*, a tratat, cu argumente solide, și despre strămoșul lui Ronsard pe care l-a considerat că este de origine bîrlădeană.

Originea paternă a stirpei lui Pierre de Ronsard este, după cum se poate vedea, un lung prilej de vorbe și de ipoteze. Informațiile lui autobiografice avem toate motivele să le considerăm vrednice de a fi crezute, iar acceptarea lor de către critica literară franceză contemporană este, din acest punct de vedere, încurajatoare. Dacă Banul Mărăcine a fost oltean sau bîrlădean e, desigur, un lucru de mai mică importanță, care totuși merită să rețină atenția cercetătorilor de specialitate.

---

* Vezi și Ronsard, antologie lirică. Traducerile și studiul de Alexandru Rally, prefața de Șerban Cioculescu (Elegie lui Rémy Belleau, pag. 404). Editura pentru Literatura Universală, București 1968.

De ce i s-a refuzat lui Nicolaus Olahus pălăria de cardinal

Faima lui Nicolaus Olahus printre umaniştii Europei occidentale s-a stabilit pe baza unor activităţi desfăşurate de el în două epoci diferite.

Timp de un deceniu (1531—1541) a locuit printre batavi şi flamanzi, mai cu seamă la Bruxelles, înconjurat de savanţi, istorici şi poeţi care au avut în el un protector şi un plăcut interlocutor. Îndemnat de Erasmus, a studiat şi aprofundat limba greacă. La cererea reginei Maria a Ungariei, devenită regentă a Ţărilor de Jos, a scris *Hungaria* şi *Atila*; a tradus din clasici; a scris versuri foarte apreciate şi a girat, cu prefeţe, alcătuite cu multă rîvnă şi discernămînt volume de poezii sau de istorie, provenite mai cu seamă de la profesorii universităţii celor trei limbi de la Louvain. Intreagă această laborioasă epocă este caracterizată prin cuvintele lui Petrus Nannius, după care Nicolaus Olahus a fost „optimus et eruditissimus omnium doctorum patronus", adică cel mai bun şi cel mai erudit sprijinitor al tuturor oamenilor de ştiinţă. Cît priveşte poezia, pe care Nicolaus Olahus a servit-o cu măiestrie, i-a adus, ca recompensă, titlul de „poeta ornatissimus".

Cealaltă perioadă de afirmare, care se întinde pe un sfert de veac (1541—1568), a făcut din episcopul, cancelarul, mitropolitul primat şi regentul Nicolaus Olahus, primul cetăţean al ţării în serviciul căreia a fost. In această perioadă a fost considerat „istoric cu reputaţie şi teolog cu renume", „o glorie a arhiepiscopiei de Strigoniu". Marea enciclopedie italiană consemnează că „meritele lui sînt fără egal, mai cu seamă în ceea ce priveşte reînnoirea conţinutului spiritual al vieţii statului maghiar". Istoricii consideră că Nicolaus Olahus s-a afirmat ca „cel mai proeminent umanist din Transilvania şi Ungaria epocii sale". Să mai reţinem şi afirmaţia că „meritele lui Nicolaus Olahus în ceea ce priveşte ridicarea poporului, prin înfiinţarea de şcoli rurale şi promovarea învăţămîntului superior, sînt remarcabile."

Pentru toate aceste însuşiri, Nicolaus Olahus a urcat toate treptele ierarhiei ecleziastice. Mai avea de obţinut doar pălăria de cardinal. Dar cu toate meritele şi recomandările ce s-au făcut la Roma, această pălărie nu i-a fost acordată. Faptul a constituit, multă vreme, o enigmă. În lumina ultimelor cercetări ce am făcut asupra vieţii şi operei olahiene, am putut stabili cîteva date certe care fac ca enigma să se destrame şi

cauzele refuzului Vaticanului să se întrevadă.

Nicolaus Olahus, cu toate demnitățile ecleziastice deținute, a fost mereu suspicionat. Începutul suspiciunii se datorește franciscanilor și dominicanilor. El poate fi găsit în stăruințele îndelungate și repetate ale consilierului regenței Țărilor de Jos de a-l aduce pe Erasmus din Rotterdam în Belgia. Stăruințele lui Nicolaus Olahus se găsesc în cuprinsul celor 16 scrisori, cunoscute desigur și ordinelor călugărești respective. În răspunsurile lui, Erasmus din Rotterdam a adus atotputernicilor franciscani și dominicani cele mai aspre critici. „La noi — scrie el în ziua de 27 februarie 1532 — domnesc călugării, un soi de oameni cum nu se poate mai imbecili și mai sălbatici, care poftesc ca poporul să trăiască în cea mai mare ignoranță". Nicolaus Olahus e de acord cu toate acestea, dar îl încurajează pe Erasmus prin fraze ca acestea : „aflîndu-te sub ocrotirea celor mari, nici unul dintre acei călugări nu-ți vor putea face vreun rău prin limbuția lor". Nu mai încape îndoială că această corespondență era interceptată, clasificată și raportată celor în drept. Ca urmare, Nicolaus Olahus a fost suspectat de Inchiziție, care însă nu a pornit nici o cercetare împotriva lui, fiind obligată să țină seama de poziția înaltă pe care o deținea el la curtea din Bruxelles, precum și de faptul că se bucura deopotrivă de protecția regelui Ferdinand al Ungariei și a împăratului Carol Quintul.

Forgács Ferenc

Pentru prima dată, deci, Nicolaus Olahus a intrat în conflict cu franciscanii și dominicanii pe cînd locuia în Belgia. Mai tîrziu, devenind mitropolit primat al Ungariei (1562), el s-a gîndit să facă apel la noul și puternicul ordin al iezuiților, cu scopul de a-l ajuta să combată reforma. I-a adus pe iezuiți de la Viena în Ungaria. Cum metodele de lucru ale acestora nu corespundeau cu punctele lui de vedere, vrednicul adept al lui Erasmus a avut curajul să-i alunge din țară, ceea ce pentru oricine, în afară de el, ar fi putut constitui lucru de mare primejdie. La Roma, Nicolaus Olahus era socotit nu un om necesar, ci unul providențial. Cu toate acestea, puternicele ordine ale franciscanilor, dominicanilor și iezuiților au avut un cuvînt greu de spus. Dacă nu l-au putut dărîma, au izbutit în schimb să facă să-i fie refuzată pălăria de cardinal.

Sînt apoi și alte fapte care au sfîrșit cu intrigi împotriva lui Olahus la Vatican. Pîrile de acest fel se datoresc singurului său detractor, Forgács Ferenc, pe care Olahus l-a întreținut, pe cheltuiala lui, la școlile din Italia, l-a numit episcop de Oradea și prim colaborator al său, adică vicecancelar. Cum se întîmplă adesea în viață, protejatul s-a ridicat cu ură năvalnică împotriva protectorului. Istoricii maghiari, în frunte cu Ipolyi Arnold, i-au adus aspre critici lui Forgács Ferenc pentru această ignobilă atitudine.

Cunoaștem două motive de răzbunare din partea lui Forgács Ferenc împotriva lui Nicolaus Olahus. Astfel, cînd aventurierul Despot-vodă a apărut la hotarul nordic al Ungariei, sfătuit de polonezul Laski și avînd aprobarea lui Forgács, a înaintat un memoriu regelui Ferdinand de Habsburg cerîndu-i să-l ajute cu oameni și bani să se instaleze voievod la Suceava și promițînd, în schimb, că va trece Moldova și Transilvania sub suveranitatea Austriei. În consiliul secret, Olahus a combătut cu vehemență încercarea Austriei de a escalada Carpații răsăriteni. Punctul de vedere contrar, susținut cu înflăcărare de episcopul de Oradea, a obținut cîștig de cauză, însă cu multe și importante retușări, ceea ce a făcut ca protejatul lui să nu se poată menține multă vreme la Suceava. Forgács l-a acuzat pe superiorul său de insuccesul episodului Despot. De atunci, relațiile de prietenie dintre cei doi au fost rupte.

Să mai adăugăm la toate acestea și faimosul episod în legătură cu episcopia din Győr. Una din trăsăturile de bază ale caracterului lui Forgács Ferenc, episcop de Oradea și vicecancelar al Ungariei, era nepotolita lui sete de parvenire. Deoarece ca episcop de Oradea n-a funcționat niciodată, deoarece orașul a fost ocupat de turci, el a cerut să fie numit episcop de Győr. Împăratul Maximilian II i-a promis, însă, fie ca să satisfacă pe cardinalul venețian Deplini Zaharias, compromis la Roma, cardinal care-l ajutase să fie recunoscut împărat, fie ca să recompenseze pe Cosimo de Medici, ducele Florenței, care-l împrumutase pe împărat cu mari sume de bani și acum cerea un post onorabil pentru compromisul cardinal, împăratul a cerut arhiepiscopului de Strigoniu, Nicolaus Olahus, să nu-l propună episcop de Győr pe Forgács Ferenc, ci pe protejatul Medicilor.

Rezultatul a fost că episcopul de Oradea a părăsit indignat curtea lui Maximilian II și a călătorit pentru mai mulți ani în Italia, unde nu s-a sfiit să aducă cele mai mari injurii atît împăratului, fostul său stăpîn, cît și protectorului Nicolaus Olahus, mitropolitului primat și cancelarului. Curînd după aceea Forgács Ferenc a venit în Transilvania, a intrat în serviciul lui Ioan Sigismund, conducînd afacerile regatului, ca adversar al împăratului Maximilian, în calitate de cancelar.

Nicolaus Olahus a murit în ziua de 17 ianuarie 1568. În emblema ce i s-a atribuit în 1548, cu ocazia reînnobilării, figura printre altele și tiara de episcop, căreia, din cauza intrigilor franciscanilor, dominicanilor și iezuiților, la care s-au alăturat și uneltirile lui Forgács Ferenc, episcopul de Oradea, nu i s-a adăugat și pălăria de cardinal.

Cine l-a ucis pe Barbu Catargi?

În primele zile ale lunii iunie 1862, în Camera deputaţilor din Bucureşti au avut loc furtunoase dezbateri cu privire la legea agrară. La conducerea ţării se instalase, încă din primăvară, cu rezerve din partea domnitorului Cuza, un guvern conservator reacţionar avînd în frunte pe Barbu Catargi, care era, de altfel, primul preşedinte de consiliu pe care l-au avut Principatele Unite. Numirea lui Barbu Catargi a nemulţumit şi a neliniştit profund partida progresistă, în frunte cu Mihail Kogălniceanu şi C. A. Rosetti, care vedeau periclitată realizarea reformei rurale şi a celei electorale, în spirit democratic. Între punctele de vedere ale guvernului, care dispunea în cameră de o majoritate masivă, şi cele ale opoziţiei, nu s-a putut arunca nici o punte de înţelegere. Prin Barbu Catargi, latifundiarii considerau că ţăranii nu pot fi stăpîni decît ai braţelor lor de muncă, pe cîtă vreme partida progresistă considera că ţăranii erau şi uzufructuarii pămîntului pe care-l munceau de veacuri şi că raporturile dintre ţărănimea muncitoare şi proprietarii de pămînt nu pot fi lăsate la libera înţelegere reciprocă, ci trebuie să fie reglementate prin lege.

În acele zile de grea încercare pentru partida progresistă, eroul a fost Mihail Kogălniceanu. Cuvîntările lui la legea agrară „sînt şi vor rămîne, pentru toate timpurile, cel mai strălucit monument al elocinţei noastre politice în favoarea ţărănimii române". Mai tîrziu, la un sfert de veac de la înfiinţarea Academiei Române, cînd problema agrară a putut fi apreciată mai cu obiectivitate, Kogălniceanu va preciza că legea agrară a lui Barbu Catargi dacă s-ar fi aplicat, ar fi nimicit toate drepturile clăcaşilor. „Acea lege — a precizat marele bărbat de stat — ar fi luat din mîna ţăranilor ogoarele muncite de secole, dîndu-li-se, în schimb, drept mîngîiere, ca pămînt comunal, 3 pogoane la moşiile de cîmp, 2 pogoane la moşiile

de deal și 1 pogon și jumătate la moșiile de munte, iar acestea nu ca proprietate absolută, ci numai ca arendă, cu o chirie perpetuă care urma să se stabilească mai tîrziu de consiliul județean".

Cu toată opoziția lui Mihail Kogălniceanu, conservatorii erau deciși să nu renunțe la planul lor de înrobire economică a țărănimii muncitoare. Pînă în ziua de 8 iunie, Barbu Catargi a rostit cinci mari discursuri, susținîndu-și legea a cărei votare era și așa asigurată. Opoziția a recurs atunci la alte mijloace de luptă. Ea a făcut apel la populația Capitalei să se adune în ziua de 11 iunie pe Cîmpia Libertății ca să-și apere drepturile proclamate în anul 1848. Guvernul reacționar a interzis însă adunarea, ceea ce a mărit tensiunea politică, totul lăsînd să se întrevadă că tulburări revoluționare vor izbucni din nou, ceea ce ar fi dus la intervenția puterilor străine care și așa acuzau Principatele Unite că nu respectă prevederile Convenției de la Paris.

Dezbaterile din Dealul Mitropoliei s-au terminat în ziua de 8 iunie 1862 la orele 17,30. Puțin după aceea, primul ministru a ieșit de la Cameră și a trimis să i se aducă trăsura. Printr-o întîmplare care a dat naștere la diferite suspiciuni, trăsura n-a fost găsită. Colonelul Nicolae Bibescu, prefectul poliției, l-a invitat pe Barbu Catargi să ia loc în trăsura sa. Cînd vehiculul a trecut pe sub clopotnița Mitropoliei s-au auzit două împușcături. Un glonte a trecut, zice-se, pe lîngă urechea lui Bibescu. Celălalt, pornind de sus în jos, de la o distanță abia de un metru, a pătruns în craniul lui Barbu Catargi prin spate și s-a oprit în șira spinării, moartea fiind fulgerătoare.

Din cauza panicii ce s-a iscat, făptașul n-a putut fi prins. Cercetările au fost întreprinse pe scară mare, fiind arestați peste două sute de cetățeni. Nici poliția, nici parchetul n-au putut stabili nimic precis. Cine e asasinul? Această întrebare era pe buzele tuturor iar faptul a fost pe larg comentat de presa din țară și din străinătate. Că asasinatul avea un caracter politic era fapt cert. Cine a fost însă instigatorul, cine executantul, nu s-a putut afla. Mai mult decît atît. Atunci cînd procurorul Iancu Deșliu a citat pe C. A. Rosetti, Ion Brătianu și colonelul Bibescu la mînăstirea Plumbuita pentru cercetări,* opinia publică a aflat că procurorul a fost destituit, că succesorul său a refuzat să mai continue cercetările și că dosarul afacerii a fost închis.

Agitațiile nu s-au potolit însă. Guvernul a cerut acordarea de puteri discreționare și, în disprețul opiniei publice, a votat legea agrară. Domnitorul Cuza a oprit însă aplicarea măsurilor excepționale și a refuzat să semneze legea înrobirii țărănimii române. Peste cîteva zile, la 23 iunie, guvernul reacționar a demisionat.

În 1872, fostul procuror Iancu Deșliu a cerut deschiderea dosarului. Atunci s-a constatat că bănuiala a căzut, chiar de la început, asupra a trei persoane. Primul învinuit a fost chiar prefectul poliției, care în 1862 a refuzat să apară în fața procurorului pentru a da lămuriri; a scăpat de pedeapsă, însă poporul l-a numit, de atunci, Bibescu-Pistol. Al doilea acuzat a fost cetățeanul austriac Bogati, ofițer pensionar, care trăia prin lupanarele Bucureștiului, în mari lipsuri și despre care toți vecinii știau că după asasinarea lui Barbu Catargi „a devenit om bogat". Acest Bogati a fost numit inspector silvic în Moldova și mai tîrziu s-a retras la Alba Iulia. Bogati a fost invitat în 1862 la poliție, dar n-a fost reținut. În sfîrșit, cele mai multe bănuieli au căzut asupra ploieșteanului Nicolae Iorgu Dunca, „om aprig la înfățișare și gata la orice". Acesta în ziua de 8 iunie 1862 a fost văzut prin curtea Patriarhiei. Cînd unul din slujitorii bisericii, ieromonahul Damaschin, l-a întrebat de ce este agitat, Nicolae Iorgu Dunca i-a răspuns: „Binecuvîntează, părinte, și să dea Dumnezeu noroc la cele ce au să se întîmple astăzi". Acest presupus asasin al lui Barbu Catargi n-a putut fi găsit. Mai tîrziu s-a aflat că este în serviciul unui crescător de vite din Transilvania, cu numele Măciucă, dar nimeni nu și-a dat osteneala să ducă cercetările mai departe, motivîndu-se că „nimic nu e sigur din ceea ce se spune despre el".

Cu ocazia redeschiderii procesului, în 1872, guvernul român a cerut celui austro-ungar arestarea și extrădarea lui Bogati. Acesta a fost arestat într-adevăr și interogat la Alba Iulia. Aruncînd toată vina pe colonelul Bibescu și pe Nicolae Iorgu Dunca, stabilindu-și un alibi perfect și arătînd că a fost interogat de poliția română fără să i se fi putut găsi vreo vină, Bogati a fost pus în libertate.

Dosarul s-a închis din nou. Mai tîrziu el a fost ridicat din arhiva Ministerului de Justiție și încredințat lui Dimitrie Onciul, directorul Arhivelor Statului, care l-a închis într-o casetă secretă, considerînd că nu mai e potrivit să se revină asupra lui. În 1923, caseta a fost desfăcută și dosarul a putut fi cercetat în voie. Atunci s-a putut constata că numeroasele acte care-l constituiesc sînt atît de vag redactate încît ele nu lasă să se întrevadă cu precizie cine a fost instigatorul și executantul.

Ciubăr-Vodă în literatură și istorie

În istoria fiecărui popor se găsesc — îndeosebi la începuturile formării lui — fapte care au ajuns pînă la noi învăluite în negura incertitudinilor sau personaje eroice fără biografie. Asemenea lucruri se petrec însă și în istoria popoarelor moderne cînd „secrete de stat" sînt ținute sub obroc, unele ieșind la iveală după un lung șir de ani, altele rămînînd uitate pentru totdeauna.

În primele începuturi ale Moldovei au existat, se pare, personalități despre care istoria ne-a transmis puține lucruri. Cronicile vechi sau tradiția orală amintesc la 1134 de Ion Protislovovici, la 1233 de Ploscan-voievod, la 1282 de Dorman-vodă, la 1374 de Jurje Cariatovici, apoi de Huru-voievod și, în sfîrșit, în a doua jumătate a veacului al XV-lea, de Ciubăr-vodă.

ENIGME ȘI INCERTITUDINI ISTORICE

Dacă istoria lui Ciubăr-vodă a fost minimalizată, după cum vom vedea, atît de cronicari, cît și de istorici, personajul ocupă, totuși, un loc important în literatura noastră populară. Astfel scriitorul Constantin Stamati a cules, în Moldova, un vechi basm despre „Ciubăr-vodă care a fost mîncat de guzgani". Basmul l-a versificat și publicat în „Musa românească" din 1863. Acest basm, plin de elemente fantasmagorice, îl încadrează pe Ciubăr-vodă în epoca în care hoardele tătărești făceau dese incursiuni în cuprinsul Moldovei, prădînd, arzînd și ridicînd robi.

În basm, Ciubăr-vodă e bogat în oșteni și moșii. Are un singur fecior, Bogdan, pe care vrea să-l însoare. Dar feciorul de domn nu vrea o fată cu trup omenesc : vrea o zînă. Va trebui deci să plece s-o caute tocmai în țara portocalilor și a dafinilor. După multe peripeții, zîna e găsită. Se pornește o nuntă într-adevăr ca în povești. A doua zi năvălesc tătarii. Ciubăr-vodă îl surprinde pe marele han profanînd odoarele din biserică. Se încinge o luptă aprigă ce se termină cu decapitarea lui Ciubăr-vodă. Tătarii fug încărcați de prăzi, dar Bogdan se ia după ei, îi ajunge, le răpește prada, iar hanul, cu toate că e „farmazon", adică vrăjitor, e străpuns cu un hanger „care îi iese, preț de un pălmac, prin spate". Basmul adaugă amănuntul interesant după care soarta bătăliei au decis-o moldovencele care au zdrobit pe dușman cu îmblăciile.

Scriind drama istorică în versuri „Despot-vodă" (1880), Vasile Alecsandri, cunoscînd desigur basmul lui Constantin Stamati, l-a introdus pe Ciubăr-vodă printre personajele principale, atribuindu-i nu numai rolul de măscărici, ci și pe acela de ucigaș al lui Despot-vodă, deși, în realitate, cunoscutul aventurier a fost ucis, cu buzduganul, de hatmanul Tomșa.

Drama lui Vasile Alecsandri, dar mai cu seamă prezența lui Ciubăr-vodă printre personajele ei, l-a determinat pe Al. Papadopol Calimah să publice un studiu în revista „Convorbiri literare" din Iași (1 noiembrie 1882). În 1883, Dr. M. Castner a reluat problema și a publicat, în „Revista pentru istorie, arheologie și filologie" a lui Gr. Tocilescu, substanțialul studiu „Ciubăr-vodă mîncat de guzgani".

Acesta este locul pe care-l ocupă Ciubăr-vodă în literatura noastră populară și cultă. O întrebare se impune și anume : a existat acest personaj și dacă a existat ce rol a jucat el în istoria Moldovei ?

În legătură cu aceasta vom remarca faptul că, după domnia lui Alexandru cel Bun (1400—1432), domnie de lungă durată și de mare prestigiu, pînă la 23 aprilie 1457, adică pe o perioadă de un sfert de veac, la cîrma Moldovei s-au perindat numeroși voievozi. Unul dintre aceștia, Petru Mușat II, fiul legitim al lui Alexandru cel Bun, s-a refugiat în Transilvania, la curtea lui Iancu de Hunedoara. Faptul s-a petrecut în anul 1448, cînd Iancu pregătea intens o coaliție împotriva otomanilor invadatori, bizuindu-se, în primul rînd, pe elemente din cele trei țări românești. Înrudindu-se cu Petru Mușat II prin căsătorie, el i-a dat protejatului său un substanțial ajutor militar ca să se poată instala voievod la Suceava, atașîndu-i totodată, ca sfetnic și comandant al oastei transilvane, pe credinciosul său general Csupor Mihaly. Expediția a reușit pe deplin, rivalul lui Petru II fiind alungat în Polonia unde, apoi, a murit otrăvit.

Domnia lui Petru Mușat II n-a fost de lungă durată. Pierind și el de moarte năprasnică, generalul Csupor s-a gîndit să apuce el domnia Moldovei. Cum numele de Csupor nu avea o rezonanță plăcută supușilor săi, prin asonanță aceștia l-au numit „Ciubăr-vodă". Se pare însă că puternicul voievod al Ardealului, Iancu de Hunedoara, n-a fost de acord cu inițiativa generalului său, deoarece, după abia două luni, Csupor Mihaly, care n-a fost nici uns de mitropolit, nici aclamat voievod de popor, a trebuit să cedeze locul unui fiu natural al lui Alexandru cel Bun, cu numele Bogdan, care este tatăl lui Ștefan cel Mare.

Mărturisiri despre existența fizică a lui Ciubăr-vodă găsim la toți cronicarii moldoveni. Pentru aceasta, ei au utilizat cronicile poloneze, scrise în limba latină. Astfel Grigore Ureche a însemnat că : „acel Pătru-vodă dacă au pribegit în Țara Ungurească (Transilvania) n-au zăbovit mult și primind ajutor de la Iancu de Hunedoara, țiitorul (voievodul) Țării Ungurești, au venit cu oaste... iar după moartea lui Pătru-vodă au domnit Ciubăr-vodă două luni".

Cronicarii Ion Neculce și Miron Costin vorbesc despre Ciubăr-vodă în același fel. Domnia de două luni a generalului transilvănean nu este trecută cu vederea de nici o cronică slavonă contemporană. În *Descriptio Moldaviae*, Dimitrie Cantemir nu amintește despre el nimic. În schimb Gheorghe Șincai scriind *Hronicul Românilor și al altor neamuri*, la întîmplările anului 1449, bazîndu-se, ca și cronicarii moldoveni anteriori, pe izvoare poloneze, amintește de existența lui. Istoricul C. Engel relatează că „pe Ciubăr-vodă îl amintesc sfărîmăturile analelor rusești", fără a preciza însă cine și de unde a fost. Cronicarii moldoveni au cel puțin, din acest punct de vedere, o scuză „căci, scrie Neculce, scurtă i-a fost domnia, scurtă îi este povestea vieții sale".

Despre Csupor Mihaly amintim că a fost sprijinitorul cel mai devotat al lui Matei, fiul cel mic al lui Iancu de Hunedoara și că, după ce acesta a devenit rege al Ungariei și a reușit să înăbușe răscoala nobililor din Transilvania, a făcut din generalul său voievod al Transilvaniei și i-a încredințat, ulterior, delicate misiuni diplomatice, politice și militare în Bohemia.

Fostul domnitor de două luni al Moldovei, Csupor Mihaly = Ciubăr-vodă a murit în urma unei răni pe care a primit-o la asediul cetății Nagymihály.

În ceea ce privește încadrarea lui Ciubăr-vodă în drama „Despot-vodă" a lui Vasile Alecsandri, aceasta constituie un evident anacronism, avîndu-se în vedere că între înscăunarea lui Bogdan II (1451) și uciderea lui Despot-vodă (1561) e o distanță de o sută și zece ani.

PAGINA CELOR MICI

15 INSTRUMENTE MUZICALE

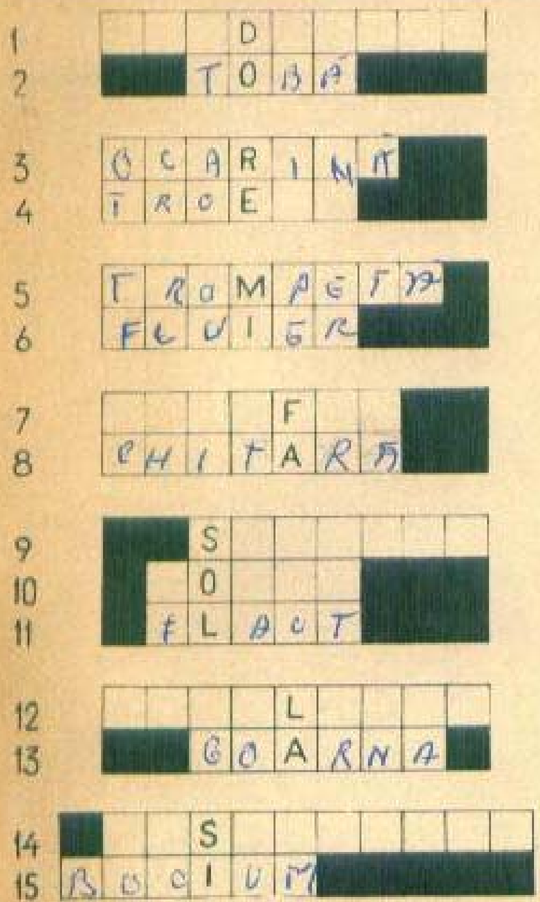

Completați căsuțele goale cu literele corespunzătoare și veți afla numele a 15 instrumente muzicale.

31 DE CHIBRITURI

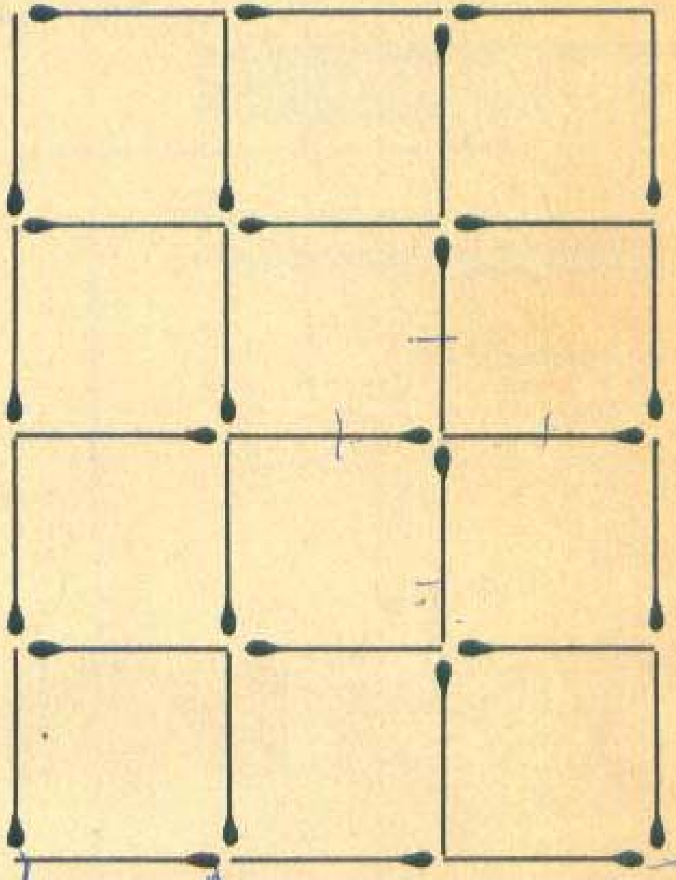

Aceste 12 pătrate sînt făcute din 31 de chibrituri. Mutați 4 chibrituri ca să faceți numai 10 pătrate.

CELE TREI CERCURI

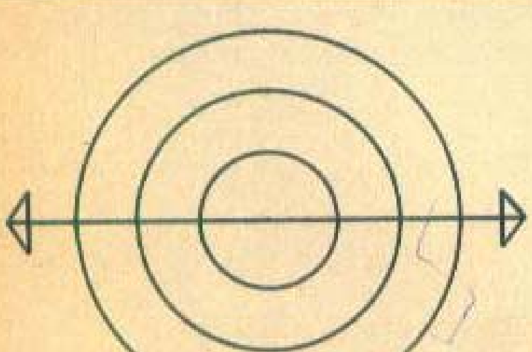

Faceți acest desen — cele trei cercuri și săgeata care le întretaie — dintr-o singură trăsătură de creion, fără ca să repetați vreo porțiune de linie.

PAGINA CELOR MICI

DEZLEGĂRI

15 instrumente muzicale

Mandolină
Tobă
Ocarină
Țiteră
Trompetă
Fluier
Xilofon
Chitară
Saxofon
Cobză
Flaut
Balalaică
Goarnă
Castaniete
Bucium

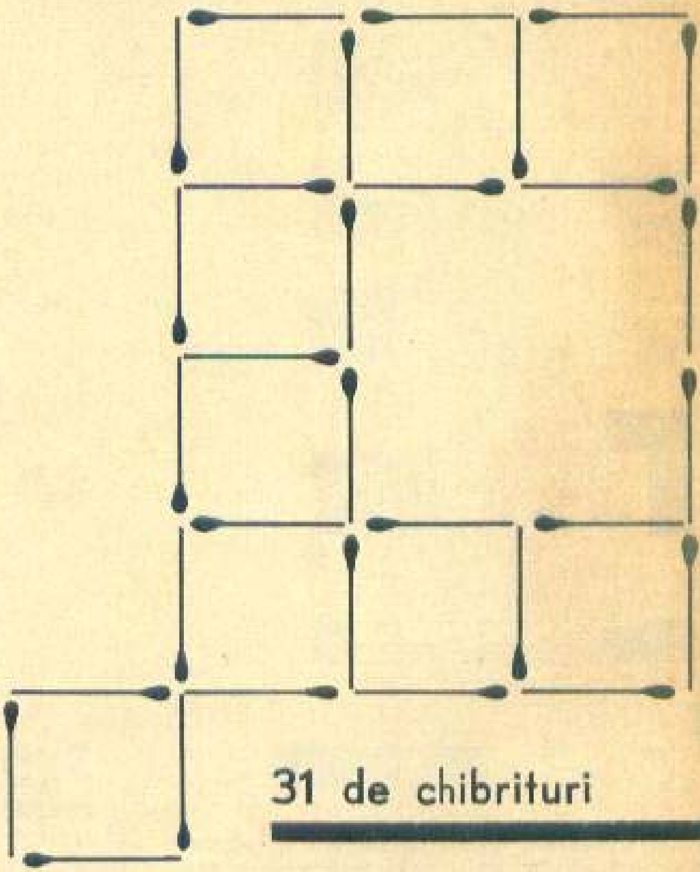

31 de chibrituri

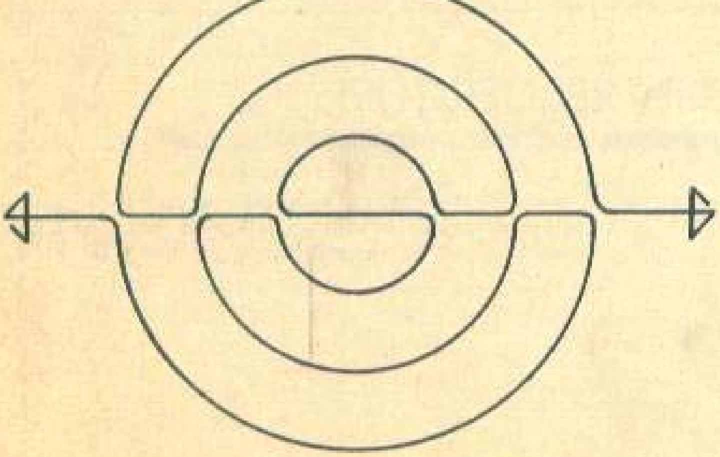

Cele trei cercuri

FLACĂRA

JOCURI

Bărbaţii preferă blondele ?

Un tînăr are două surori, una blondă şi alta brună, pe care le iubeşte deopotrivă de mult. Fiind căsătorite, ele locuiesc fiecare în altă parte. Tramvaiele cu care se poate ajunge la ele acasă sînt diferite, dar trec prin aceeaşi staţie A. În fiecare direcţie, garniturile respective se succed la interval de 10 minute.

Cum tînărul nu are preferinţe speciale pentru nici una dintre surori, el se urcă întotdeauna, la întîmplare, în primul tramvai care soseşte în staţia A.

În ciuda acestei aparente imparţialităţi, el o vizitează pe sora cea blondă de nouă ori mai des decît pe cea brună.

Cum explicaţi aceasta ?

Orologiile buclucaşe

Într-un orăşel se află două turnuri străvechi, în fiecare turn găsindu-se cîte un orologiu care bate orele. Fiind destul de vîrstnice, cele două orologii nu mai pot fi întru totul sincronizate ; ele sună totuşi cam în acelaşi timp, dar uneori bătăile nu pot fi urmărite cu exactitate, urechea confundînd două bătăi care ar suna în aceeaşi clipă.

Pentru ca să ştie cît este ceasul, locuitorii stabilesc ora respectivă în funcţie de numărul total de bătăi, pe care le împart la doi. Ei ţin însă seama de faptul că unul dintre orologii are un avans de trei secunde faţă de celălalt ; că primul bate la interval de cinci secunde, iar al doilea la fiecare patru secunde şi că, atunci cînd momentul bătăilor coincide, nu se aude decît un singur sunet.

Dacă v-aţi afla întîmplător în orăşelul respectiv şi aţi auzi 14 bătăi, aţi putea spune oare ce oră este ?

Fermierul şi punctualitatea

De cîte ori pleacă cu treburi la oraş, fermierul Z se înapoiază întotdeauna cu trenul care soseşte în gara X la ora 19, unde-l aşteaptă soţia, la volanul vechiului lor automobil, cu care o pornesc împreună spre casă.

Într-o bună zi, însă, Z îşi termină treburile la oraş mai devreme şi luă un alt tren decît cel obişnuit, ajungînd în gara X la ora 18 ; vremea fiind frumoasă, el o porni spre fermă pe jos. În drum îşi întîlni soţia care venea să-l ia de la gară ; aceasta opri automobilul, Z se urcă, făcură cale-întoarsă şi ajunseră la fermă cu 10 minute mai devreme ca deobicei.

Ne puteţi spune cît timp a mers el pe jos spre fermă, ţinînd seama de faptul că soţia plecase de acasă la ora obişnuită spre a-l întîmpina la trenul de ora 19 şi că respectase, ca întotdeauna, aceeaşi viteză constantă a automobilului ?

Gelozia, bat-o vina !

Patru soţi cu soţiile respective se află pe malul stîng al unei ape. Ei doresc să ajungă cu toţii pe malul drept, avînd la dispoziţie pentru aceasta o barcă în care încap maximum trei persoane.

În cîte transporturi vor ajunge cele opt persoane pe malul opus, ţinînd seama de faptul că fiecare soţ e atît de gelos, încît nu admite ca soţia sa să rămînă în compania vreunuia dintre ceilalţi bărbaţi, decît dacă e şi el prezent. Cine se va afla pe malul stîng, în barcă şi pe malul drept în timpul fiecărui transport ?

Ceasornicul cu cadran spart

Avem un cadran de ceas pe care orele sînt însemnate cu cifre romane ; remarcaţi că cifra 4 este scrisă cu patru linii verticale, respectînd vechea tradiţie latină. Cadranul este spart în patru bucăţi, potrivit liniilor negre ce se văd pe desen, iar suma numerelor din fiecare spărtură este egală cu 20. Ţinînd seama de faptul că fiecare linie care delimitează o spărtură trebuie să plece dintr-o margine a cadranului şi să ajungă în alta, fără însă să se învîrtească în jurul vreunei cifre, dar putînd s-o despartă în două, există încă douăsprezece posibilităţi — în afară de cea de faţă — pentru a se obţine în patru spărturi de rigoare diferite, un total al cifrelor reprezentînd valoarea 20.

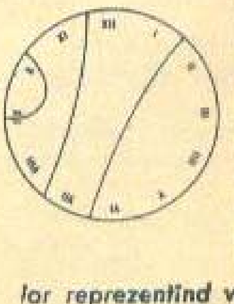

Cîte posibilităţi puteţi determina dv. ?

FLACĂRA JOCURI

Îmbogățiți-vă vocabularul

Vă propunem un set de 20 de cuvinte destul de uzuale. Ce semnificație au ele pentru dv.? Subliniați una din cele trei definiții date de noi și verificați justețea alegerii pe care ați făcut-o la pagina 382.

1. *ABULIE* : a) fără abilitate b) slăbirea voinței c) anulare.
2. *INSOLIT*: a) neobișnuit b) foarte însorit c) în profunzimea solului.
3. *ACCESIUNE* : a) drept de acces b) care constituie un element secundar c) consimțire.
4. *ATROFIA* : a) a-și pierde puterea vitală b) a lua un trofeu c) a nutri.
5. *EPATANT* : a) strălucitor b) uimitor c) echivalent.
6. *IPOSTAZĂ* : a) aspect b) prefăcătorie c) ipocrizie.
7. *VELEITATE* : a) afirmarea voinței b) durată a vieții, trai c) pretenție, ambiții.
8. *COMPENDIU* : a) compilație b) conspect c) ghid scurt.
9. *VINDICATIV* : a) care cere un drept cucerit b) tămăduitor c) răzbunător.
10. *EBULIȚIE* : a) înflorire b) beție c) fierbere.
11. *DISIMULA* : a) a ascunde adevărata înfățișare b) a modifica mereu c) a dispărea.
12. *PENURIE* : a) plenitudine b) penalitate c) sărăcie mare.
13. *EXHAUSTIV* : a) extragere laborioasă b) care poate fi cerut c) complet.
14. *APOFTEGMA* : a) maxima, sentință b) teoremă c) judecată, gîndire.
15. *CLAUSTRAT* : a) persecutat b) închis, izolat c) silit printr-o clauză din contract.
16. *MIRIADE* : a) număr foarte mare b) oglinzi care reflectă multiplu c) miraje optice.
17. *GALLUP* : a) cursă rapidă spre o țintă determinată b) măsură de intensitate în electricitate c) sondaj de opinie.
18. *MERCURIAL* : a) relativ la comerț, comercial b) listă zilnică de prețuri într-o piață alimentară c) bursă de mărfuri.
19. *BERI-BERI* : a) lipsa vitaminei C, b) lipsa vitaminei B c) ținut din Africa.
20. *DECONECTARE* : a) fără legături stabile b) a schimba echilibrul c) relaxare prin medicamente sau alte mijloace

In 13 minute ...

Incercați să rezolvați exercițiile ce urmează, în timpul indicat de noi, în paranteze.

1. De cîte ori se suprapun într-un interval de 24 de ore cele două ace ale unui ceasornic, dacă pornesc dintr-o poziție în care sînt deja suprapuse? (1 minut).
2. Un ceasornic arată ora 6 și 12 minute. Schimbați în gînd locul acelor de ceas astfel ca minutarul să se afle în locul acului care arată orele și invers. Ce oră va fi? (1 minut).
3. Care număr înmulțit cu 6 se împarte la 7 de 5 ori și dă rest 1? (30 secunde).
4. Suma a trei numere consecutive este 999. Care sînt acele numere? (2 minute).
5. Puteți pune un semn matematic între numerele 2 și 3 astfel încît să obțineți un număr mai mare decît 2 și mai mic decît 3? (1 minut).
6. Ce părere aveți : există cineva în familia dv. care să fi trăit un bilion de secunde? Nu este vorba de un calcul precis, ci de o apreciere aproximativă la care trebuie să răspundeți repede (2 minute).
7. De cîte ori se repetă cifra 1 în șirul de cifre de la 1 la 35? (1 minut).
8. Din următorul număr care constă din 9 cifre: 111333777 ștergeți 5 cifre astfel ca suma celorlalte cifre rămase să dea un total de 12? (30 secunde).
9. Care ar fi cele 6 măsuri cu care am putea exprima toate greutățile de la 1 la 121 kg? (2 minute).
10. Găsiți două numere a căror sumă este de două ori mai mare față de diferența lor, iar produsul lor este de 3 ori mai mare ca suma lor (2 minute).

Vedetele în ... 10 întrebări

Aceste vedete de cinematograf sînt foarte cunoscute sub un alt nume. Din cele trei răspunsuri indicate de noi, numai unul reprezintă pseudonimul actriței sau actorului respectiv.

1. ANDRE RAINBOURG :

a) Pierre Renoir b) Claude Rains c) Bourvil.

2. NORMA JEAN BACKER ·

a) Marilyn Monroe b) Norma Shearer c) Joséphine Baker.

3. SIMONE KAMINKER :

a) Simone Simon b) Simone Signoret c) Michel Simon.

4. MARION MICHAEL MORRISON :

a) John Wayne b) Spencer Tracy c) Fredric March.

5. ALEXIS MONCORGE :

a) *Jean Marais b) Jean Gabin c) Jean-Paul Bolmondo.*

6 ISSUR DANIELOVICI DEMSKY :

a) Burt Lancaster b) Kirk Douglas c) Richard Burton

7. SOFIA SCICOLONE :

a) Gina Lollobrigida b) Monica Vitti c) Sophia Loren.

8. LEONIDE BATHIAT :

a) Arletty b) Marlene Dietrich c) Bette Davis

9 FERNAND CONTANDIN :

a) Fernand Gravey b) Fernandel c) Paul Muni

10. EMMANUEL GOLDENBERG :
a) Edward G. Robinson b) Anthony Perkins c) Anthony Quinn.

Aveţi simţul umorului ?

Iată mai jos 6 anecdote cărora le lipseşte poanta. Puteţi s-o găsiţi dv. ? In caz contrar citiţi sugestiile noastre la pagina 383

1. BUCURIE IMPOSIBLĂ

— Ce flori frumoase. Pentru cine sînt ?
— Pentru d-na Gardner...
— Se va bucura mult cînd le va primi
— Nu prea cred !
— De ce ?
— Fi.ca a murit.

2. DUPĂ O SEARĂ DE CHEF

— Ce-ţi spune nevasta cînd vii tîrziu acasă ?
— Nu sînt căsătorit !
— ...

3. INTRE VECINI

— Sînt dezolat, domnule White : una din găinile mele a intrat în grădina d-tale şi a stricat niste răsaduri.
— Nu-i nimic, domnule Black : cîinele meu ţi-a sfîşiat-o azi dimineaţă.
— ...

4. TRISTEŢE

— Pari trist, ce ai ?
— Am pierdut o mie de lire.
— Ai căutat-o bine ? Poate că ai s-o mai găseşti.
— ...

5. NUMAI ZÎMBETE

— Ehei domnule, mie îmi zîmbesc toate femeile !
— Sînteţi desigur actor...
— ...

6. CU GAZ

— Mi-ai spus săptămîna trecută că ai dat calului tău cînd a fost bolnav un kilogram de gaz... Nu e aşa ?
— Exact !
— I-am dat şi eu iepei mele un kilogram de gaz ieri şi a murit.
— ..

Anacronismele lui Ramses

Număraţi inexactităţile ! ...

Mulţi autori de romane istorice — şi printre ei unii dintre cei mai celebri — s-au poticnit de buturuga anacronismului, plasînd evenimentele în alte epoci decît cele în care avuseseră realmente loc sau punîndu-şi personajele să folosească noţiuni şi obiecte necunoscute încă în perioada respectivă.

Pentru cei care vor să-şi verifice cunoştinţele istorice, iată un text imaginar reprodus după cartea lui Fernand Feugère : „Savez vous ce que vous dites ?" Îi invităm pe cititori să-l analizeze cu atenţie şi să numere anacronismele pe care le constată.

„Neobosit, Ramses al II-lea stătea plecat asupra globului terestru, măsurînd distanţele cu ajutorul unui ac magnetic şi întocmind planurile viitoarelor sale cuceriri.

Noaptea căzuse asupra Memphisului. Pisica sfîntă a faraonului moţăia pe litiera lui de muslin şi clipea alene ori de cîte ori razele farului din Alexandria se roteau spre încăperea regală.

Sclavul creştin, care ţinea deasupra globului un opaiţ de seu, picotea şi el de somn, abia reţinîndu-şi căscatul. Numai strălucitul reprezentant al celei de a XVIII-a dinastii părea că nu ia în seamă ceasul tîrziu.

El puse degetul arătător împodobit cu inele preţioase pe imensa şi îndepărtata Oceanie şi murmură ca pentru sine :

— Voi răzbate pînă aici. Voi construi poduri de piatră care vor lega insulele şi vor împiedica vînturile musonului. Voi zidi apeducte, care vor face ogoarele să dea rod întreit. Pretutindeni lumea va slăvi, graţie mie, nemuritorul Egipt. Fiul meu Sesostris va fi mîndru de mine.

Şi întinzînd mîna într-un gest simbolic de dominaţie, Ramses al II-lea lovi cu mîneca sa de mătase un vas uriaş de cristal care se sparse pe dalele de marmură. Speriată, pisica favorită se urcă într-un salt pe orologiul încrustat cu fildeş, răsturnînd pe covor narghileaua faraonului".

Aţi citit ? Aţi recitit ? Cîte anacronisme aţi găsit şi care sînt ele ?

FLACARA JOCURI

Cine a spus ?...

1) „Dați-mi un punct de sprijin și răstorn pămîntul".
a) Arhimede ; b) Cicero ; c) Euclid.
2) „Platon mi-e drag, dar mai drag mi-e adevărul"
a) Socrate ; b) Plutarh ; c) Aristotel.
3) „Zarurile au fost aruncate".
a) Cicero ; b) Cezar ; d) Hanibal.
4) „Arta e lungă, viața e scurtă".
a) Horațiu ; b) Ovidiu ; c) Hippocrate.
5) „Nu folosești nimic alergînd ; totul e să pornești la timp".
a) Lucrețiu ; b) Esop ; c) La Fontaine.
6) „Patria se cheamă norodul, iar nu tagma jefuitorilor".
a) Tudor Vladimirescu ; b) Ion Ionescu de la Brad ; c) N. Bălcescu.
7) „Și totuși se mișcă" !
a) Galileu ; b) Giordano Bruno ; c) Newton.
8) „E ușor a scrie versuri / Cînd nimic nu ai a spune".
a) Alex. Vlahuță ; b) M. Eminescu ; c) G. Coșbuc.
9) „Sînt om și nu e străin de mine nimic din ce e omenesc".
a) Juvenal ; b) Democrit ; c) Terențiu.
10) „Pomul se cunoaște din roadă și omul din mintea neroadă".
a) D. Cantemir ; b) Ion Neculce ; c) Anton Pann.

RĂSPUNSURI

Îmbogățiți-vă vocabularul!

1. Abulie = (b) : de fapt o boală psihică în care caracterul principal este slăbirea voinței. Cuvîntul este folosit și pentru oameni la care se constată o slăbire a voinței.
2. Insolit = (a) : franțuzism intrat de curînd în limbă : neobișnuit (alte accepții : neuzitat, nepotrivit).
3. Accesiune = (c) : cuvînt folosit în limbaj diplomatic cu sensul de consimțire.
4. Atrofia = (a) : provenit din medicină, cuvîntul e folosit azi în sens mai larg pentru ideea de pierdere a forței vitale.
5. Epatant = (b) (a nu se confunda cu eclatant = strălucitor) și acesta, tot franțuzism, înseamnă uimitor, impresionant prin purtare, atitudine sau ținută neobișnuită.
6. Ipostază = (a) : aspect, înfățișare.
7. Veleitate = (c) : pretenție, ambiție de obicei nejustificată.
8. Compendiu = (b) : conspect, expunere rezumativă a unei discipline sau a unei concepții.
9. Vindicativ = (c) : răzbunător (franțuzism).
10. Ebuliție = (c) : fierbere, cuvînt de origină latină.
11. Disimula = (a) : a ascunde adevărata înfățișare, a camufla, a masca.
12. Penurie = (c) : Sărăcie mare, lipsa celor necesare traiului (latinescul „penuria").
13. Exhaustiv = (c) : complet, care epuizează un subiect.
14. Apoftegmă = (a) : termen pretențios pentru maximă, sentință.
15. Claustrat = (b) : închis, izolat, în trecut în mănăstire ; sensul a fost azi lărgit.
16. Miriade = (a) : număr foarte mare cantitate mare indefinită (cuvînt de origină greacă).
17. Gallup = (c) : Sondaj de opinie, folosit și în sens comun ; de la numele inventatorului dr. G. Gallup, fondatorul institutului american de sondare a opiniei publice.
18. Mercurial = (b) : listă zilnică de prețuri într-o piață alimentară (omonim cu : de mercur, cu mercur).
19. Beri-beri = (b) : boală cauzată de lipsa vitaminei B ; lipsa vitaminei C se numește scorbut.
20. Deconectare = (c) : inițial folosit în electrotehnică (suprimarea conexiunilor a două conducte electrice) cuvîntul este folosit acum pe scară largă pentru : relaxare prin medicamente sau alte mijloace (exerciții fizice, repaus în aer liber etc.).

Și acum faceți o mică socoteală. Vocabularul dv. este satisfăcător : 7—11 răspunsuri juste ; bun : 12—16 răspunsuri juste ; excelent : 17—20 răspunsuri juste.

În 13 minute...

1) De 22 de ori. 2) Ceasul va arăta 2 și 30 de minute. 3) Cifra este 6. 6 × 6 = 36 care se împarte la 7 de 5 ori și dă rest 1. 4) Întotdeauna suma a trei numere consecutive este întreitul numărului din mijloc. Deci cele trei numere sînt 332, 333, 334. 5) Semnul este virgula (,) care pusă între 2 și 3 dă 2,3 — cifră mai mare decît 2 și mai mică decît 3. 6) Nu poate exista ! Un bilion de secunde dă cam 30 000 de ani. 7) De 13 ori. 8) Se șterg 1,3,3, 7,7. Rămîn 1+1+3+7=12. 9) 1,3,9,27, și 81 kg. 10) Cele două numere sînt 12 și 4.

Vedetele în... 10 întrebări

Faceți deci cunoștință cu : 1) Bourvil 2) Marilyn Monroe 3) Simone Signoret 4) John Wayne 5) Jean Gabin 6) Kirk Douglas 7) Sophia Loren 8) Arletty 9) Fernandel 10) Edward G. Robinson

Cine a spus?...

1—a, 2—c, 3—b ; 4—c ; 5—c ; 6—a ; 7—a, 8—b ; 9—c, 10—c

Aveți simțul umorului?

1. — Sînt pentru înmormîntarea ei...
2. — Atunci de ce vii tîrziu acasă?
3. — Săracul cîine, a avut cel puțin o plăcere înainte de a fi strivit de mașina mea.
4. — Nu cred. Am pierdut-o la curse.
5. — Da de unde! Sînt fotograf.
6. — Ca și calul meu...

Numărați inexactitățile!...

Celor doritori să se verifice le oferim lista inexactităților:

— Faraonul nu avea cum să se plece asupra unui glob terestru, deoarece vechii egipteni își imaginau Pămîntul ca pe o farfurie.

— Litiera de muslin exista în epoca lui Ramses al II-lea (1298—1232 î.e.n.), dar nu și opaițul de seu, acul magnetic, vasul de cristal, orologiul, narghileaua și mătasea.

— Pe atunci nu exista încă Alexandria, cu atît mai puțin farul ei. De altfel, distanța care o desparte de Memphis este atît de mare, încît dacă Ramses ar fi trăit după întemeierea Alexandriei (332 î.e.n.) tot n-ar fi putut vedea din Capitala lui, nici o rază de lumină provenită din portul mediteranian.

— Faraonul nu putea visa la cucerirea Oceaniei, căci pînă la descoperirea acesteia aveau să mai treacă aproximativ trei milenii.

— Ramses al II-lea, a făcut parte din dinastia a XIX-a și nu a XVIII-a.

— Sesostris este un alt nume sub care era cunoscut același faraon, și nu fiul lui.

— Ramses nu putea avea un sclav creștin.

— Țării i se spunea în acea vreme Kimit și nu Egipt.

— Nu se construiau pe atunci nici apeducte, nici poduri de piatră.

— Musonul nu suflă în Oceania.

Șaptesprezece anacronisme într-un text de cîteva rînduri. Un mic record nu-i așa?

Bărbații preferă blondele

La fiecare zece minute, prin stația A trece un tramvai în direcția blondei și tot la zece minute unul în direcția brunei.

Dacă spre cea blondă tramvaiele trec — de pildă — la 12h 9' 12h 19', 12h 29' etc., în timp ce spre sora cea brună tramvaiele trec la 12h 10', 12h 20', 12h 30' etc., constatăm că în primul interval de 10' după ora 12, dacă tînărul sosește în cursul primelor 9 minute, va lua tramvaiul spre sora blondă, și numai dacă sosește în cursul ultimului minut va pleca spre sora brună.

El are deci, întotdeauna, 9 șanse din 10 să plece spre sora blondă și numai una să plece spre cea brună.

Orologiile buclucașe

Din cele 14 bătăi pe care le-ați auzi, 6 vor fi duble, ceea ce înseamnă 20 de bătăi reale, cîte 10 de fiecare orologiu. Deci: ora 10!

Fermierul și punctualitatea

Dacă au ajuns înapoi la fermă cu 10 minute mai devreme ca de obicei, înseamnă că soția a făcut la ducerea spre gară 5 minute mai puțin decît altă dată, adică și-a întîlnit soțul pe drum la ora 19 fără 5 minute. Cum soțul plecase din gară spre casă la ora 18, înseamnă deci că el mersese pe jos pînă în momentul în care-și întîlnise soția 55 de minute.

Gelozia bat-o vina!

ABCD	abcd			
ABCD	a	bcd		bcd
ABCD	ab	b		cd
ABCD		ab		abcd
ABCD	a	a		bcd
A	a	BCD	BCD	bcd
AB	ab	Bb	CD	cd
	a	ABb	ABCD	bcd
A	a	A	BCD	bcd
		Aa	ABCD	abcd

Sînt necesare nouă transporturi (cinci-dus, patru-întors), în condițiile ilustrate de schița de mai sus, în care bărbații sînt însemnați cu: A,B,C,D iar soțiile respective cu literele mici corespunzătoare: a,b,c,d.

Ceasornicul cu cadranul spart

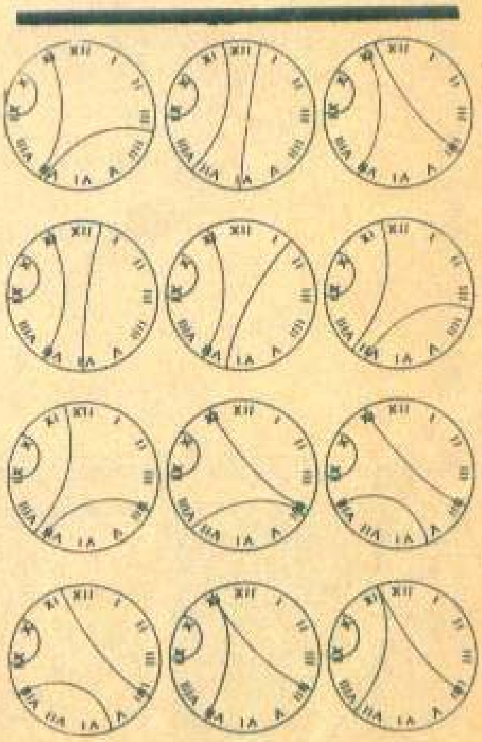

F ALMANAHUL 1969

din sumar:

• **Din frumusețea mai nouă și mai veche a meleagurilor românești:**

— Inscripții la un monument în plină construcție pg. 5—18.
— Peisajul românesc armonios ca un cîntec pg. 97—109.
— Începuturi românești pg. 169—176.
— București 1869 pg. 188—191.

• **Pentru albumul dv.**

— Vedetele de film preferate: pg. 57, 59, 62, 63, 66, 68, 69, 71, 74, 75, 78, 80, 236, 237, 239, 242, 243, 246, 248, 250, 252, 253, 256, 257, 259, 262, 264, 265, 305, 307, 310, 311, 314, 316, 317.
— Cîntăreții preferați: pg. 124—139.
— Sportivi renumiți: pg. 141—153, 156, 157, 159.
— Imagini din cele, mai frumoase orașe ale lumii: pg. 224—234.

• **La ordinea zilei:**

— Marea bătălie a dezvoltării pg. 193—198.
— Cetate și universitate pg. 273—279.
— Secolul și oamenii lui pg. 34—40.
— Prezenți pe meridianele lumii pg. 42—46.
— Moda '69 pg. 114—122.

• **Știință:**

— Revoluția tehnico-științifică pg. 19—24.
— Astronomia extragalactică pg. 32—33.
— Omul și limitele rezistenței biologice pg. 110—112.
— Noutăți științifice pg. 47—49, 93—96, 284—286, 343—344.

• **Artă:**

— 20 lucrări ale marilor graficieni ai secolului: pg. 58, 60—61, 64—65, 67, 70, 72—73, 76—77, 79.

— Doamna cîntecului românesc (Fărîmiță Lambru despre Maria Tănase) pg. 318—319.
— Din secretele meseriei de cascador pg. 161—166.

• **Istorie:**

— Unirea din 1918 în viziunea contemporanilor pg. 25—31.
— Enigme și incertitudini istorice pg. 368—376
— Pisica cu 3 fețe pg. 50—56.

• **Beletristică, literatură polițistă și umoristică**

(Sommerset Maugham, André Maurois, Agatha Christie, O. Henry, Francisc Munteanu, Teodor Mazilu, Nicolae Țic, Peter Cheney, James Thurber, Gordon Dickson, Dashiell Hammett, Iordan Radicikov, Ray Bradbury, I. Asimov, H. Slesar, James Holding etc.): pg. 81—90, 199—202, 215—216, 218—223, 289—296, 330—340, 346—348, 350—360.

• **Yoga, în 33 imagini.** pg. 176—187

• **Umor, caricaturi**

pg. 41, 90—92, 167—168, 187, 192, 287—288, 297, 329, 340—342, 345, 348—349.
• Calendarul fotografului amator pg. 298—304
• Calendarul vînătorului și anecdote vînătorești pg. 209—214

• **Cuvinte încrucișate, jocuri distractive, curiozități:**

pg. 202—208, 268—269, 271, 323—325, 379—383.

• **Pentru cei mici: pg. 377—378**

Secretariatul de redacție: *Alexandru PĂSĂRIN și Iacob CIOARĂ*
Prezentarea grafică: *Vlad MUȘATESCU și Vasile OLAC*
Corectura: *Myà ALBALA*
Tiparul: *Combinatul poligrafic „CASA SCÎNTEII".*

UN SFAT UTIL: ECONOMISIȚI LA

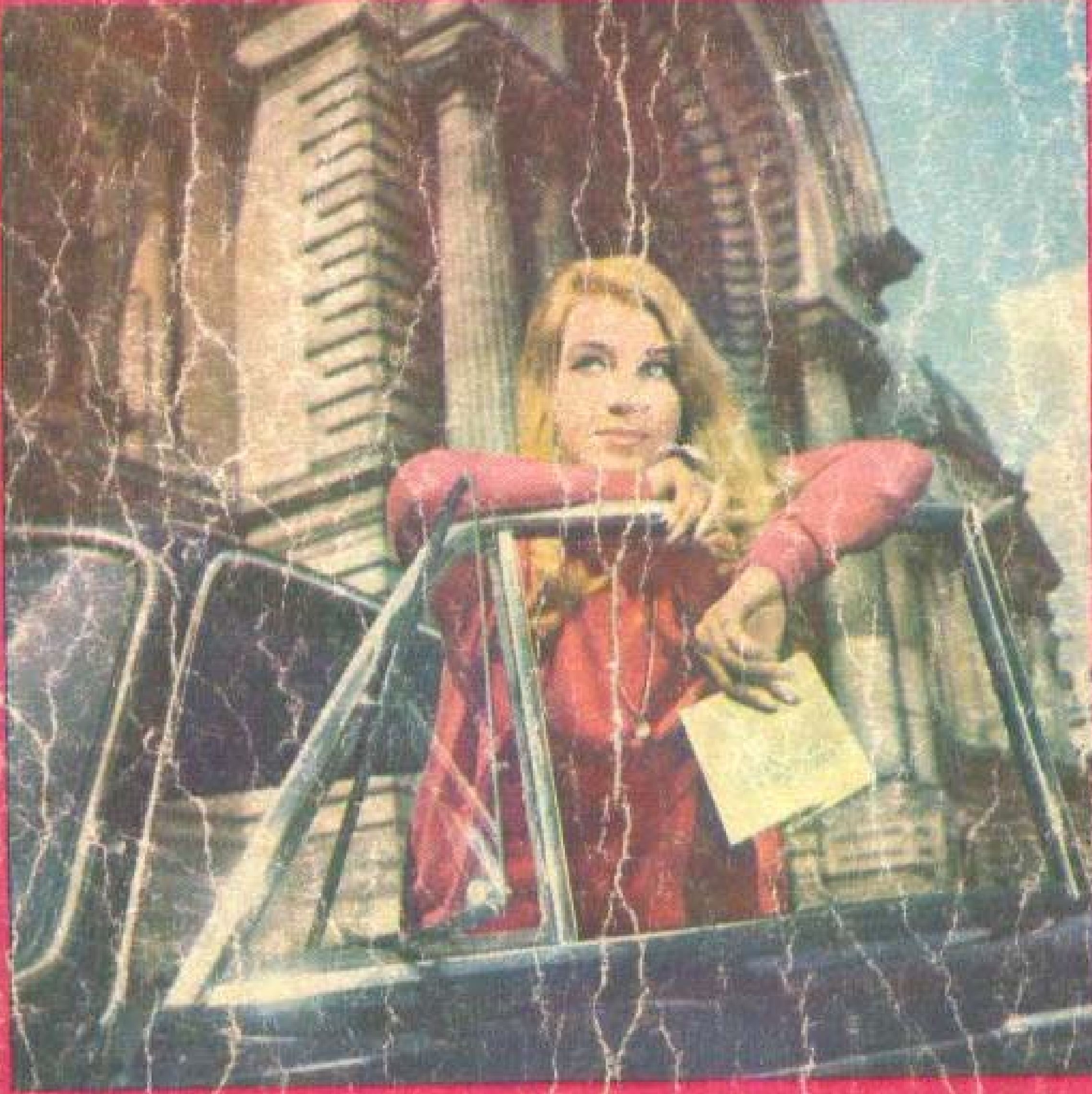

CEC

PREȚUL: 16 LEI